

Verhalen

WI NA BUSI

Schrijfwedstrijd

GEPUBLICEERD DOOR:

NIMOS

Nationaal Instituut voor Milieu en Ontwikkeling in Suriname (NIMOS)
REDD+ Program Management Unit

Mr. Jagernath Lachmonstraat 100
Paramaribo, Suriname
Tel: +597 490044
Website: www.nimos.org
www.surinameredd.org

Verhalen

WI NA BUSI

Schrijfwedstrijd

Inhoudsopgave

Voorwoord	4
ALAM EN HET GOUDEN BOS — ANJALI NAGESAR	6
DE PLAGEN VAN HET PARADIJS — CHADISHA JABBAR	10
ROODBORSTJE — LISANNE WARIDJAN	14
ARANYANI — JULENCIA SLAMET	19
HOE ONS HUIS WERD GERED — KIMBERLEY DEEPAN	24
INNOVATIE IN HET BOS: DE SLEUTEL VOOR EEN BETERE TOEKOMST VAN SURINAME — ISHAAN BADAL	28
HET BOS ROND MIJN DORP — WELDON SOKÉ	32
HET AVONTUUR VAN MADELINE — STEFANY WIJNGAARDE	37
GOLBORDANA, HET VERDWENEN DORP — TRINITY SARIDJAN	40
WAN DOEL, WAN VISIE — LEANN PRINS	43
A BUSI, MI MATI — THELYA CLARKE	47
MIJN VAKANTIE MET MERI — DANIELLE BERGEN	50
DE KINDEREN VAN MA'SOEKA — TEMERA ZEEFUIK	53
HET BOS IS ONS HUIS — SASKIA SOMAI	56
EEN ENGEL DOOR DE MOEDER — KEVIN SANOESIE	61
SLIMME CHICO — CHRYSTAL BERGEN	69
RUI DE LUIAARD — NIQUITA KASANPAWIRO	71
MIJN BELANG — NAOMI HASSELBANK	73
HET VERHAAL VAN KAPITEIN GAIA — SHANNA VASILDA	75

ANSHITA EN HAAR LIEFDE VOOR HET BOS — ANGELITA MAHABIR	79
ORKEST — RUCHIKA ADHIN	81
DE KLEINE CHINESE JONGEN DIE DE TAAL VAN DE BOOM VERSTOND — GABIJONY MANPIKIEN	83
BRON VAN LEVEN — JOSHUA ROIJAKKERS	85
GESTOLEN LAND — STIEFFANO IRODIKROMO	87
VOOR ALTIJD VERBONDEN — SAMANTHA BISCHOP	89
ONS PARADIJS — MYENTA AMIEMBA	91
MIJN MOEDER EN TIBITI — NAOMI JUBITANE	93
KAMPEERONGELUK — ALOËSA BEL & AMANI AMZAND	95
HET VERHAAL VAN DAVID — JUDA CHARLES	98
EEN VERGETEN LEGENDE — MI-ANN WIRJOSENTONO	101
HET LIBI-BOS — AYESHA DE ROOY	106
HET BOS IS VAN ONS ALLEMAAL — VINESH SAMLAL	108
HET PAD NAAR EXTASE — AMELIA PAWIRODIMEDJO	112

Voorwoord

Klimaatverandering is een wereldwijde uitdaging. Doordat er steeds meer broeikasgassen, zoals CO₂, in de lucht terechtkomen, stijgt de temperatuur op aarde en verandert hierdoor het klimaat. Wetenschappelijk onderzoek heeft uitgewezen dat voornamelijk de mens hiervoor verantwoordelijk is.

Bossen spelen een belangrijke rol bij het tegengaan van klimaatverandering. Wereldwijd wordt ongeveer 20% van de uitstoot van CO₂ veroorzaakt door ontbossing. Behoud van bossen betekent dus ook het tegengaan van klimaatverandering.

Vanwege de belangrijke rol van bossen in de strijd tegen klimaatverandering werd REDD+ door de Verenigde Naties ingesteld.

REDD+ is gericht op het verminderen van de uitstoot van broeikasgassen ten gevolge van ontbossing en bosdegradatie, alsook duurzaam beheer, bescherming van bossen en het verhogen van de koolstofopslag in bossen.

De REDD+ Project Management Unit (PMU) van het Nationaal Instituut voor Milieu en Ontwikkeling in Suriname (NIMOS) is belast met de dagelijkse coördinatie van het Suriname REDD+ Programma.

In het kader van Wereld Bossen dag, 21 maart, werd door de PMU van het Suriname REDD+ Programma de “Wi Na Busi” Schrijfwedstrijd georganiseerd met als thema “Het Surinaamse bos”. Met deze schrijfwedstrijd is beoogd het bewustzijn onder jongeren over het belang van de bescherming van bossen te vergroten.

Binnen het Suriname REDD+ Programma wordt de slogan “**We zijn het bos**”, “**We are the Forest**”, “**Wi Na Busi**” gebruikt. Deze slogan geeft onze verbondenheid aan met het bos. En deze verbondenheid maakt dat wij omzichtig moeten omgaan met deze rijkdom. De bossen van Suriname maken deel uit van het unieke Amazone regenwoud. Zij ondersteunen het klimaat en de biodiversiteit wereldwijd en voorzien tevens in het levensonderhoud van de Surinamers die leven in en van het bos.

Bij de “**Wi Na Busi**” Schrijfwedstrijd voldeden 33 van de 50 inzendingen aan de gestelde criteria. Het zijn 33 leuke en informatieve verhalen die betrekking hebben op het Surinaamse bos. De schrijvers zijn conform de gestelde criteria

in de leeftijdsgroep van 15 tot en met 24 jaar. Deze schrijvers zijn bijzonder creatief geweest en vertellen niet alleen het verhaal maar laten de tekst leven en nemen de lezer mee op avontuur in ons bos!

Op aanbeveling van de jury is besloten een verhalenbundel uit te geven waarin alle 33 verhalen te vinden zijn.

De jury bestond uit:

- * Nancy Pierau- Riedewald (REDD+ PMU)
- * Indra Hu-Ramdas (Schrijversgroep)
- * Jolaisa Molly (Stichting Bosbeheer en Bostoezicht – SBB)

Hierbij danken wij alle schrijvers voor de prachtige verhalen!

Aan de lezers wensen wij veel leesplezier toe!

Paramaribo, augustus 2021

Sandra Bihari

Project Coordinator

Suriname REDD+ Project

Alam en het gouden bos

— ANJALI NAGESAR

Mama Ní was de oudste oma van het dorp Alam. Elke avond kwamen de kindertjes bij elkaar en zaten zij rondom het vuur. “Vandaag heb ik een bijzonder verhaal voor jullie”, zei mama Ní. Het gaat over Alam en het gouden bos. Alam was een tienjarige Surinaamse dorpeling en het ging heel slecht in haar dorp. De bossen werden steeds kleiner vanwege de enorme ontbossing. Er kwamen steeds meer gouddelvers om de gronden te plunderen van goud, waardoor het water steeds vervuild werd met kwik. Daarnaast zorgde het ook voor vreselijke schade en werd de bodem onvruchtbaar. Er was nauwelijks eten, er moest veel bezuinigd worden op water, er was geen bescherming tegen de brandende stralen van de zon, maar het ergste van alles was dat het erop leek alsof je op elk moment kon stikken. Het werd steeds erger in haar dorp.

Twee maanden gingen voorbij en de moeder van Alam werd heel erg ziek. Haar lichaam kreeg vlekken, wondjes, ze had veel pijn, het jeuken werd erger en Alam had deze situatie al zoveel keren in het dorp ervaren. Het eindigde altijd met de dood. “NEE! NIET MIJN MAMA ALSTUBLIEFT”, gilte ze uit verdriet en barstte ze uit in tranen. Die avond had zij helemaal niet geslapen. “Ik kan dit niet aanzien; er moet een oplossing zijn en ik zal die vinden!” Alam kon zich nog heugen dat de dorpsbewoners geloofden dat er een gouden bos was. Het bos dat ervoor zorgde dat overal in de wereld leven gecreëerd werd door het laten ontstaan van bomen, water, lucht en dieren. Ze stond op en nam een fles waarin er weinig water was. Daarna gaf ze haar moeder een zoen op haar voorhoofd en zei: “ik ga u niet kwijtraken mama, ik beloof u dat ik terug zal komen met de oplossing voor alle ellende die wij meemaken.” Haar doel was om het gouden bos te vinden. Toen begon haar reis.

Het was geen avontuur. De zon was niet haar beste maatje, er waren slechts struiken op haar pad die haar hielpen om te ontsnappen van de zon, ze moest heel zuinig omgaan met haar water en ze had geen eten. Alam wist niet wat ze kon verwachten op haar paadje. Zou het een persoon zijn? Die haar zou helpen met water en eten? Misschien een magisch figuur die drie wensen zou vervullen? Alam had geen flauw idee. Het was slechts de belofte die haar motiveerde om niet op te geven. Dagen gingen voorbij en het leek alsof ze geen geluk had in het bereiken van haar doel. Ze besloot om te gaan zitten onder een struik en viel in slaap. Ze werd na enkele uren wakker en toen zag ze iets in de verte glimmen. Daarna stond ze op en rende ze naar de glans toe en

ze kon haar ogen niet geloven. Alam zag voor het eerst in haar leven zoveel bomen, verschillende soorten planten, vruchten, verschillende dieren, vogels en ze had ook voor het eerst in haar leven zoveel water gezien. Het water was zo helder dat je de vissen en de bodem met de blote ogen kon zien. Alam stond urenlang te staren naar alles wat zij om haar heen zag. Het was precies als in de verhaaltjes die ze van de oude dorpsbewoners had gehoord. Was het mogelijk dat ze het gouden bos had gevonden? Had zij haar doel bereikt? Alam besloot om te genieten van het water, de lekkere vruchten, schaduw, de mooie vogels, de aardige dieren. Het was haar ook opgevallen dat zij veel beter kon ademen. En het was heel lekker koel. Zij stoeide flink met de dieren, iets wat ze niet in haar dorp kon doen vanwege de dodelijke zonnestralen. Ze at zoveel vruchten tot zij niet meer kon, want er waren zoveel soorten waarvan zij de namen zelfs niet kon opnoemen. Ze waren allemaal zo lekker. Sommige zoet en anderen weer een beetje zuur. Enkelen met veel sap, terwijl andere met veel pitten en ze hadden verschillende smaken en geuren. Ook besloot ze een aantal keren in het water te springen. Het was heerlijk. Alam had zich voor het eerst in haar leven geen zorgen hoeven te maken over het bezuinigen van water. Ze had ook geen last van hete zonnestralen die haar huid konden branden. Oohhw wat een plezier was dat. Ze klom in de bomen voor een beter uitzicht en het was adembenemend. 'Wat ben je toch schitterend, vreselijk mooi, niks kan jouw schoonheid overwinnen', zei Alam. Ze zat op een tak en bestudeerde de boom, omdat er slechts struiken te vinden waren in haar dorp. De boom waarin zij zat had een dikke stam, zoveel takken vol met bladeren en ze droeg ook lekkere vruchten. Er was ook een nest waarin er vogels zaten. De vogels hadden de kleuren: groen, rood, geel, blauw en hadden mooie veren. Er waren ook andere soorten bomen: die dunner waren, andere vormen van bladeren hadden en andere soorten vruchten droegen. Het waren de bomen die voor zoveel schaduw zorgden. Alam bleef een tijdje in de boom en zong een lied dat zij geleerd had van haar moeder:

*Land van stoere Indianen, land van bossen groot en mooi,
Land waar tussen de lianen, tijgers loeren op hun prooi
Heerlijk Tropenland, heerlijk Tropenland, Hoezee voor Surinaam!*

*Land waar tussen grote soela's, tussen rotsen zonder tal
Djoeka's sturen met hun koela's, de korjalen rank en smal
Heerlijk Tropenland, heerlijk Tropenland, Hoezee voor Surinaam!*

*Land van bloemen en van vruchten, knippa, manja en mopé
Land van honing zoete oranje's, wie ze lust die eet maar mee
Heerlijk Tropenland, heerlijk Tropenland, Hoezee voor Surinaam!*

Ze zakte van de boom om weer te zwemmen. Alam dronk haar maag vol en vulde haar fles ook. Toen drong het tot haar door dat zij terug moest naar

haar dorp, waar haar zieke moeder lag te wachten. 'Ik moet onmiddellijk terug! Mijn moeder wacht op mij en ik heb haar beloofd dat ik een oplossing zal vinden!'. En de oplossing was het gouden bos natuurlijk. Ze nam haar fles, dunne takjes als bewijs en vruchten mee. De moeder van Alam was op zoek naar haar dochter. De dorpsbewoners hielpen ook mee met de zoektocht. Niemand kon Alam vinden. Enkele mannen verzamelden zich om de zoektocht uit te breiden. Ze gingen ook steeds verder van het dorp en bleven dagen weg van huis. Maanden gingen voorbij en eindelijk werd Alam teruggebracht naar huis. De moeder van haar kwam rennend naar haar dochter toe, maar wat haar te wachten stond was hartverscheurend. Alam kwam niet levend terug. De mannen hadden haar gevonden onder een struik. De moeder viel op haar knieën en barstte in tranen uit. Dagen gingen voorbij en het werd steeds erger in het dorp, totdat er niets en niemand meer overbleef.

Mama Ní stopte met het vertellen vroeg aan de kinderen wat zij eruit geleerd hadden. Er werden zoveel vragen gesteld: 'Maar hoe is Alam gestorven?', 'Was zij de weg kwijtgeraakt?', 'Ze had toch eten en water bij zich?', 'Hoe komt het dan dat zij toch ...?'. Mama Ní zei toen: 'Mijn lieve kindertjes, Alam kwam niet levend terug, omdat haar water opraaakte tijdens haar reis. Zuurstof en zonlicht zijn belangrijk, maar niet genoeg voor de mensen om van te leven. Wat voeding betreft, kunnen mensen meer dan drie weken zonder vast voedsel, maar water is een ander verhaal. De mens kan slecht 3 tot 4 dagen zonder water. Toen zij gestopt was om te rusten onder een struik, had zij haar laatste druppels gedronken. Vanwege de dodelijke hitte was zij bewusteloos geraakt en had ze het gouden bos gefantaseerd'. Mama Ní nam een pauze en zei daarna dat Moeder Aarde ons gezegend heeft. Bomen, planten, vruchten, dieren, rivieren, berger, oceanen, krekens, bloemen en noem maar op. Dankzij de natuur kunnen wij ademen. Het zijn de groene bladeren van de bomen en plantjes die ervoor zorgen dat er zuurstof voor ons allen is. Het zijn de bomen en planten die ervoor zorgen dat er medicijnen gemaakt kunnen worden. Het zijn de bomen die de lekkere vruchten dragen en iedereen ervan kan genieten. Het zijn de bomen die ervoor zorgen dat wij aan hout kunnen komen voor onze huisjes, korjalen en bruggen. Het zijn de bossen die ons koel houden, Moeder Aarde koel houden, de temperatuur in balans houden, overstromingen bestrijden, zand en modder op zijn plaats houden. Daarnaast helpen ze ons ontspannen, doordat wij de mooie natuur kunnen exploreren. Wij moeten trots zijn op ons Surinaamse bos. Suriname is het bosrijkste land ter wereld met 93% bebossing en een lage ontbossingsgraad. Dat wil zeggen dat wij onze uiterste best moeten doen om het heel goed te verzorgen. Want dat is in feite onze gouden bos. Maar ja, kijk hoe wij onze Moeder Aarde terug bedanken voor haar geschenken. We graven de diepste kuilen voor goud, maar laten die precies zo open! We vervuilen haar op alle soorten manieren: water, lucht en grond. We kappen steeds meer weg van onze bossen, zonder opnieuw te

planten en zonder rekening te houden met de woongebieden van de onschuldige dieren. We laten het toe wanneer de hebzuchtige mensen ons gouden bos komen plunderen.

De reden waarom ons dorp 'Alam' heet, is dat het ons steeds de herinnering geeft aan de waarde van onze bossen. Wat jullie moeten onthouden is: 'Het gouden bos is geen fantasie, maar het kan een fantasie worden. Al zal er een Alam tussen ons zijn, maar als het te laat is, zal niemand het gouden bos weer vinden.

We moeten nooit vergeten dat Moeder Aarde geen enkele mens nodig heeft, maar wij hebben Moeder Aarde wel nodig'.

* * *

De plagen van het paradijs

— CHADISHA JABBAR

Al lang voor Christoffel Columbus op de Santa Maria Amerika bereikte, bestond al ergens diep in het Surinaamse Amazonebos het paradijs van Poti Hill. Dit paradijs was als geen ander: prachtige bomen torenden boven rivieren uit met watervallen waar er vroeg in de morgen een ochtendmist over hing. Er waren daar flora en fauna die nergens anders bestonden. Het paradijs werd beschermd door de bewaker van het zuiden.

Volgens het verhaal kwam er op een dag een plaag over het paradijs. Deze vernietigde alles op zijn pad. De zon verborg zich achter donkergrijze wolken, de dieren vluchtten voor hun leven onder de greep van deze vervloeking. Van de bewaker is er nooit meer iets gehoord. Oudere bewoners van het bos beweren dat er in het ooit eens mooie paradijs nog steeds de plaag hangt.

“PPPPPPFFFFTTTTTTTTTTTTTT” klinkt het ineens luid. Ik kijk op vanuit mijn laptop. Het is alweer mijn vervelende broer Alex. “Je gelooft toch niet in deze kinderfabeltjes? Paradijzen en bewakers, die bestaan niet!” zegt hij terwijl hij zijn koffers inpakt. “Het is een kinderverhaaltje, Alex”, zeg ik boos, “over Palumeu.” Hij maakt een tyuri; wat zit jij nu te googelen? Ik dacht dat je niet wilde gaan.

Inderdaad. de paasvakantie is aangebroken en vanwege onze mooie cijfers gaan we naar het resort Palumeu. Het ligt aan de Boven-Tapanahony rivier, midden in het Amazoneregenwoud.

“In the middle of nowhere!” had ik geprotesteerd. Waarom kon ik niet gewoon met me vrienden in de stad blijven? Dansen bij D-bar is toch veel interessanter dan zitten kijken naar een paar stomme apen in het bos. Mijn protest heeft duidelijk niet geholpen. Zuchtend pak ik mijn tas en stap in de auto.

Ongeveer 30 minuten later bereiken wij eindelijk het vliegveld te Zorg en Hoop, wij zullen vervolgens met een Cessna van de vliegmaatschappij Blue Wing naar Palumeu reizen. Mijn moeder stelt mijn zure gezicht niet echt op prijs en ze kan het niet laten tenminste één opmerking te maken erover.

In het vliegtuig heb ik ‘het geluk’ naast de piloot te mogen zitten, waardoor ik een breed uitzicht heb. Wij vliegen vrij laag dus ik zie Wijdenboschbrug, hierna de voormalige smelterij van Suralco te Paranam. We vliegen daarna over het prof.dr.Van Blommensteinstuwmeer van de Afobakadam en de Brownsberg,

allemaal ook heel duidelijk zichtbaar. 'HAH' ik heb toch iets onthouden van mijn aardrijkskundelessen op de lagere school.

Vanuit mijn plekje zie ik de toppen van de de grote bomen van het Surinaamse bos, de donkergroene lijken op broccoli, de lichtgroene op bloemkool. Grappig dacht ik, net een Chop Soy van Chi Min. Naarmate we verder vliegen, wordt dit beeld steeds meer verstoord door grote lappen ontboste gebieden, modderige en slordige plekken. "Kijk!" schreeuwt Alex van achteren "misschien zijn daar je plagen van het paradijs" zegt hij spottend. "HAHA" lach ik sarcastisch, maar mijn aandacht wordt getrokken door de plotselinge grijze wolken boven ons, Is dat regen? Bliksem ook! "Vliegen wij midden in een storm??" schreeuw ik tegen de piloot. Hij zegt iets maar ik versta hem niet door het gekletter van de regen tegen de voorruit. Het hele vliegtuig schudt. Ik draai me om, om te kijken naar mijn ouders, wanneer ik ineens een harde klap tegen de ene vleugel van het vliegtuig hoor. Wat was dat? ik zit weer rechtop. Me moeder schreeuwt luid achter me. Een heleboel lichtjes knipperen op het dashboard van de piloot terwijl hij manoeuvreert met de stuurknuppel. Het is plotseling zo donker geworden. 'Noodlanding' schreeuwt de piloot 'hou vast!' HOU VAST? Hoe bedoelt hij? Wij gaan met een enorme vaart naar beneden waar de broccoli's steeds groter worden. Ik voel de snelheid in mijn wangen. Ik maak mijn ogen dicht en ... NIETS!

Mijn kleren voelen plakkerig tegen mijn lijf. Ik maak mijn ogen open. Geen storm te bekennen. Waar ben ik eigenlijk? Ik zit aan de oever van een rivier. Het zal wel de Tapanahony zijn. Ik zie alleen maar bos. Waar zijn me ouders? Alex? Ik schreeuw, maar ik hoor alleen mijn stem echoën door het vochtige bos. Terwijl ik probeer op te staan, voel ik plotseling een scherpe pijn vanuit mijn been die schiet door mijn hele lichaam. Dan pas merk ik de diepe snee in mijn rechterdijbeen. 'Fantastisch' denk ik bij mezelf. Alleen in het bos ergens in de Amazone, geen mens te bekennen! Met veel moeite sta ik op. 'MA, PA, ALEX' schreeuw ik weer. NIETS ...

Terwijl ik loop, hoor ik geritsel achter me. Alex?! ik draai me om. Neen, geen Alex. Een brulaap! hij springt van de ene tak op de andere: en hij is niet alleen. Vogels, heel veel vogels vullen de lucht: papegaaien, toekans, rotshanen. Niet alleen vogels maar een hele golf van dieren die allemaal vluchten. Vluchten waarvoor? Een paar seconden later is de 'storm dieren' voorbij. Wat was dat? denk ik bij mezelf. *hoest hoest* mijn ogen tranen. Rook! BRAND, die bomen staan in brand! ik hoest weer. Ik draai me om en ren zo hard als ik kan over de heuvelachtige grond. Mijn been brandt en laag liggende bladeren slaan me in mijn gezicht, maar ik moet doorgaan. Mijn hoofd draait en Ik voel me hart bonzen. Zo geoccupeerd door het vluchten, merk ik de wortelstok op de grond niet. Ik struikel erover en rol van wat lijkt op een kleine heuvel. Na een poos probeer ik weer op te staan. Zeker een 10 meter erboven zie ik de rook

nog. Mijn nieuwe omgeving is vrij verlicht. Vreemd! Vanwaar komt alle zonlicht? Ik loop in de richting van de stralen en kom terecht op een grote open vlakte. Hier krijg ik de schrik van mijn leven! Bruin en modderig zover het oog reikt. De blauwe lucht aan de hemel met de felle zon in mijn gezicht laat me duidelijk zien. Halve en kwart stukken stammen waar waarschijnlijk ooit eens prachtige bomen stonden. Er hangt een soort droevige aura in de lucht. Geen leven, geen dieren, de mooie planten en bloemen zijn weg. Alleen maar verwoesting.

In de verte zie ik iets bewegen. Loopt er iets of iemand daar of ben ik aan het hallucineren? Slaapgebrek heeft dat effect op je. Ik gluur naar het object dat steeds langzaam de vorm van een persoon begint aan te nemen. HELP! schreeuw ik luid; niet dat er veel geluid uitkomt. Mijn keel is te droog. Het is een persoon, een vrouw om precies te zijn. Help! schreeuw ik weer. Ik voel de adrenaline uitwerken en begin langzaam wazig te zien. De vrouw is nu nog geen twee meter verwijderd van me. Uit het wazige beeld kan ik uitmaken dat ze een zwarte lange mantel aan heeft, lange grijze haren in de vorm van een vlecht langs haar gezicht. Zij heeft felgroene ogen die uitpuilen. Ze komt naar mij toe. “Ik was onderweg naar Palumeu toen ons vliegtuig neerstortte.” Ze kijkt me aan, maar zegt niets. Hoort ze me wel? “Er was brand in het bos toen.” ‘Een van de plagen’ onderbreekt ze me. Ik kijk haar vragend aan. Dus ze verstaat me. Plagen? Wat voor plagen? “Die het paradijs vernietigen.” Ze buigt zich voorover en inspecteert mijn been. Wat voor paradijs? Die van het kinderverhaaltje? Ze staat weer op, graait in haar rugzak en biedt me water aan. Hierna zegt ze dat ik met haar mee moet lopen. OKAY, ik moet hallucineren toch? een oude vrouw, midden in het bos die zit te praten over plagen en paradijzen. “Het is geen kinderverhaaltje, weet je” zegt ze zacht. Ze leidt me door de modderige vlakte heen naar het bos. Voordat we de bomen bereiken, keer ik me nog een keer om en kijk naar de open vlakte, het verschrikkelijke beeld voor altijd gebrand op mijn netvlies. “Het paradijs met grote prachtige bomen en dieren die nergens anders bestaan. Die bestaat echt? waarmee? lollipopvormige bomen en hutjes van goud?” vraag ik spottend. “Neen” zegt de vrouw. “Kijk om je heen. Maak je ogen dicht en luister naar het leven om je heen. Het bos, de zuurstofleveraar” gaat ze door. “Het huis van 10% van alle diersoorten, zeldzame dieren. De blauwe pijlgifkikker bijvoorbeeld die voornamelijk voorkomt in het Surinaamse bos.” We komen aan bij een klein houten hutje. “Wie ben je eigenlijk?” vraag ik haar. “Ik ben gewoon als iedereen. Een bewoner van dit prachtige gebied, die dat lang voor mij al bestond en lang na mij nog steeds zal bestaan.” Maar wat heeft dat te maken met het paradijs? “Het bos is het paradijs!” zegt ze geïrriteerd. Ze plukt enkele bladeren en mixt deze in een houten bakje met kruiden die ik nog nooit heb gezien. Ze voegt water toe tot het een dik groen zalfje wordt. “De mens is de plaag die het paradijs vernietigt” zegt ze, terwijl ze de zalf op mijn been smeert. “Mensen vernietigen het bos

voor houtkap, infrastructuur, veeteelt, olieboringen en goudwinning. Wat op zich geen probleem is als zij niet alles vernielden. Bodemerrosie bemoeilijkt het zelfherstellend vermogen van het bos.” Na een tijdje spoelt zij de zalf van mijn been weg. De snee is bijna helemaal genezen. ‘Hoe heb je dat gedaan?’ ‘Het bos geneest’ antwoord ze. ‘Het bos levert alles wat wij nodig hebben. Toch is de mens niet tevreden. De branden die je hebt gezien, komen door de mens en klimaatveranderingen. Droogte en watertekorten komen steeds meer voor in Suriname. Als de plaag niet gestopt wordt, zal er geen paradijs meer zijn.’ Ik denk na over wat ze zegt: ‘het is wel waar.’

Waar ooit eens een dikke snee was in mijn been, is nu maar een litteken. “Als we zo door blijven gaan, is er over een paar jaar geen bos meer.” ‘Maar wat doen we eraan?’ vraag ik weer. Ze zucht. “De mens moet een balans vinden tussen economisch gewin en natuurbehoud. Alleen dan kan de plaag vermindert worden.” Maar waarom vertelt u mij dit? Een kleine leefstijlverandering van de mens is een grote verademing voor het bos. En hoe doe je dat? “Dat is genoeg voor vandaag” zegt de oude vrouw. Jij moet terug naar huis. Terug naar huis? Wacht even! Maar, voordat ik kan protesteren drukt de vrouw een vloeistof in mijn keel. Hij smaakt zuur. Mijn ogen gaan langzaam dicht en het laatste wat ik zie, is de schaduw van de oude vrouw in haar mantel met haar groene ogen.

Ik word wakker, een beetje gedesoriënteerd en buiten adem. Ik zit in de Cessna. Naast me zit de piloot en achter me mijn ouders. Wat gebeurt er? Ik zie de ontboste gebieden vanuit het vliegtuig. ‘Kijk!’ schreeuwt Alex van achteren ‘misschien zijn daar je plagen van het paradijs’ zegt hij spottend. ‘Misschien als je minder sliep, zou je ze zien.’ ‘Hoe ben ik opeens terug hier? Het was dus gewoon een droom.’ zeg ik tegen mezelf. ‘Wat heb ik een fantasie’ zeg ik lachend. ‘Oude vrouwen, paradijzen en bosbranden.’ Ik zit rechtop en doe mijn earpiece in.

Na ongeveer 75 minuten landen we veilig op de airstrip, bij het inheemsendorp Palumeu. Aldaar worden we hartelijk ontvangen en omringd door onze inheemse broeders en zusters, deel van de stammen : de Trio en Wajana. Terwijl ik uit het vliegtuig stap, schrik ik me een ongeluk! een litteken op mijn rechterbeen. Een litteken waar ooit eens een diepe snee was. Maar ... Maar het was gewoon een droom ... Toch?

Lieve mens ...

Stop de plaag en bescherm het paradijs!! Laten we met z'n allen ons Amazonewoud beschermen en koesteren; en zo ervoor zorgen dat ‘De longen van de Wereld’ behouden blijven.

Roodborstje

— LISSANE WARIDJAN

Jeremy was pas geslaagd van de middelbare school. Hij mocht van zijn ouders kiezen waar ze deze vakantie zouden gaan en hij koos voor het Awara Resort. Hij keek uit het raam naar de bomen, die aan beide kanten van de weg stonden; het leek wel een schilderij. Het resort was net een schiereiland, maar omringd met bos in plaats van water. Toen ze waren aangekomen, werden ze geleid naar hun eigen huisjes. Jeremy keek erg uit naar de boswandeling, die gepland stond voor morgenochtend. Hij hield van documentaires, vooral over het tropisch regenwoud van Suriname. Hij had speciaal een camera gebracht om foto's te maken van de dieren die ze tijdens de boswandeling zouden zien.

De boswandeling had twee uur geduurd. Op bed zat Jeremy 's avonds de foto's van de boswandeling te bekijken en hij slaakte een diepe zucht. Hij was best wel teleurgesteld: ze hadden weinig dieren gezien tijdens de wandeling. Hun gids, Cedric, had aangegeven dat er soms veel meer dieren te zien waren. Opeens kreeg hij het idee om nu wat dieren te fotograferen, toen hij nachtzicht zag bij de camera-opties. Het was buiten al donker, maar hij beloofde zichzelf dat hij snel terug zou zijn. Met een grijze joggingbroek, een witte katoenen trui en zijn gympies aan, ging hij de deur uit, maar niet zonder muskieten-gel te smeren en zijn dikke, grijze jacket aan te trekken.

Jeremy liep naar het bos achter het huisje. Een mooie vogel trok zijn aandacht en hij maakte een paar foto's. De lampen van het resort verlichtten gedeeltelijk het bos. Het leek veilig om het bos in te gaan om andere dieren te zoeken. Hij hoorde een uil, die was vast in de buurt, maar hij zou dieper de jungle in moeten gaan om hem te vinden. Hij aarzelde even, maar deed het toch. Het maanlicht scheen door de boomkruinen heen, wat hem hielp om te zien.

Zonder dat hij het doorhad, ging hij dieper het duister in op zoek naar de uil, maar vond die niet. Hij maakte een foto van een pad en daarna een hagedis. Terwijl hij dat deed, klonk er geritsel naast hem. Jeremy keek op van zijn camera en beseftte dat hij verdwaald was. De lichten van het resort waren niet meer in zicht, het was hier ook veel donkerder. Het geritsel naast hem werd luider en hij raakte in paniek. Hij zette haastig zijn fototoestel in zijn zak en begon te rennen. Plotseling struikelde hij en viel, maar de val eindigde niet. Hij rolde van een kleine helling, takken en stenen lieten hun afdruk op zijn lichaam. De schaafwonden op zijn gezicht brandden en zijn hoofd bonsde.

Jeremy probeerde bij te komen en knipperde met zijn ogen om te wennen aan de duisternis. Hij was letterlijk en figuurlijk in een dal beland.

Hij probeerde op te staan. “Au”, schreeuwde hij terwijl hij terugviel, zijn stem doorbrak de stilte van de nacht. Er was iets mis met zijn enkel. Hij trachtte weer te staan, maar nu met zijn hele gewicht geplaatst op zijn goede voet. Hinkend ging hij van stam tot stam, waar hij steun zocht. Met het licht van zijn camera, die los van een barst op het scherm niet beschadigd was, was hij op zoek naar een rustplaats. Voor een boom was er een open plek, met zijn hand schoof hij de bladeren weg. Hij zakte neer en nestelde zich tegen de boom aan, bad voor bescherming en viel uitgeput in slaap.

Jeremy ontwaakte en werd begroet door de prachtige melodieën van vogels. Hij wreef in zijn ogen. Enkele zonnestralen doordrongen de spleten van het bladerdek. De stralen verlichtten het dal, er waren talloze bomen, planten en kleurrijke bloemen in zijn gezichtsveld. Een oranje vlinder vloog voorbij. Wat hij zag, was zo bijzonder innemend, het leek wel een foto uit een sprookjesboek. Het voelde alsof hij droomde, maar dat duurde niet lang. De droom werd al snel een nachtmerrie toen hij de brulapen hoorde brullen en hij de pijn van zijn bezerde enkel weer voelde.

Al gauw realiseerde hij zich weer in welke situatie hij zich bevond en rekte zich uit. De positie, waarin hij in slaap was gevallen, had hem nekpijn bezorgd. Op zijn horloge was het twaalf voor zeven. “Om acht uur begint het buffet, dan zullen ze zeker ontdekken dat ik er niet ben en een zoektocht starten, althans dat hoop ik”, zei hij luidop tegen zichzelf. Jeremy begon te roepen om hulp. De optie om een lange stevige tak te vinden ter ondersteuning en te zoeken naar het resort kwam in hem op, maar hij besloot dat het beter was om gestationeerd te blijven, vooral omdat hij geblesseerd was.

Het zand onder hem was vochtig. Een paar meter voor hem was een omgeval- len boomstam, waarop mos groeide. Er waren bladeren, takken en manja's om hem heen op de grond. Sommige van de manja's waren halfgegeten en werden aangevallen door mieren. Jeremy raapte een op die nog onaangetast was. De rode sappige manja, roodborstje, zag er zo smakelijk uit. Zijn buik knorde, hij had honger en smachtte naar de zoetige manja. Als hij nu bij het resort was, zou hij een omelet, bacon en brood eten met een glas versgeperst sinaasap- pelsap ernaast. Gesneden fruit zou hij eten als toetje. Hij jongleerde met de manja. Fruit had hij wel, hij staaarde naar de manja in zijn hand en vroeg zich af vanwaar die was gekomen. Hij keek naar boven en er verscheen een glim- lach op zijn gezicht toen hij doorhad dat de boom, waar hij tegenaan leunde een manjaboom was. Vroeger woonden ze in een huis met een grote achter- tuin, daar stonden twee grote manjabomen. Er stonden ook een birambi-, kersen- en pommerakboom. Met zijn buurjongen, Jadon, fietste hij urenlang

om de bomen heen. Het mooiste was, wanneer de pommerakboom in bloei stond. De roze bloesems waren zo betoverend. De bloemen waaiden langs hen heen en daalden langzaam naar beneden, terwijl ze fietsten. De grond werd dan in een roze zee getoverd, prachtig was dat, hij koesterde die kinderjaren.

Jeremy at de manja, opeens zag hij een toekan op een tak van een boom zitten en hij zette de overgebleven pit van de manja rustig op de grond. Hij veegde zijn vieze handen vluchtig aan zijn broek en haalde de camera tevoorschijn. Het was een pracht van een dier met zwart-witte veren en een kleurrijke snavel. Jeremy maakte een aantal foto's, voordat de toekan uiteindelijk wegvloog. Het was een geweldig gevoel om het dier in zijn eigen element te zien en niet achter gaas. Hij fotografeerde zijn omgeving en deed toen de camera uit, om de batterij te sparen.

Het was halftien en Jeremy had al een aantal keren om hulp geroepen. In de verte zag hij boomtoppen schudden: een paar apen gingen langs. Een negatieve gedachte schoot hem te binnen. Straks zouden andere minder vriendelijke dieren hem komen bezoeken. Hij begon zenuwachtig te worden en zocht naar iets ter bescherming. Hij pakte een tak van de grond en begon een van de uiteinden met een steen te scherpen. Liever iets dan niets, zuchtte Jeremy in de hoop dat hij zijn zelfgemaakte speer niet hoefde te gebruiken. In zijn hoofd speelde het liedje zich af: 'ik ben niet bang voor de wilde dieren, ben niet bang, ben niet bang'.

Het werd warm en Jeremy trok zijn jacket uit; hij was niet gestopt met roepen. Hij had een paar rode plekken op zijn armen. Jeremy probeerde een vuur te maken dat zou dienen als bescherming tegen de dieren, tevens als signaal. Na een uur gaf hij op, want alles was vochtig en hij had eigenlijk geen idee wat hij precies moest doen. Er sprong een kleine groene kikker achter een vlieg aan, Jeremy schrok, hij dacht even dat het een pijlgifkikker was. Zijn oog viel op een paar mieren, die met kleine delen van een blad liepen, het waren bladsnijdersmieren, die had hij weleens in documentaires gezien. Hij hoopte hun soortgenoot, de kogelmier niet te ontmoeten. Die komt ook in het Amazonegebied voor en heeft een beet die dertig keer erger is dan die van een bij en de pijn blijft zesendertig uur lang. Het voelt alsof je dood gaat, maar dat gebeurt niet. Een groot deel van het bos is nog ongerept, men heeft daar nog niet aangetast. Er zijn zoveel flora en fauna die wij nog niet ontdekt hebben. Al deze (giftige) dieren en planten kunnen voor zoveel nieuwe medicijnen zorgen. Op dat moment realiseerde hij zich dat hij bioloog wilde worden in plaats van een programmeur en bleef gefascineerd naar de mieren staren, tot hij in slaap viel.

Een enorme donkergroene anaconda had zich om Jeremy gewonden. De slang had een stevige grip en verstrakte die. Jeremy kon niet ademen en zijn ribben

braken. Het laatste wat hij zag, was een bek met scherpe tanden en toen schrok hij wakker. Jeremy greep naar zijn hart en reguleerde zijn ademhaling. Het begon hard te regenen. Met zijn handen ving hij de regendruppels op en dronk ze. Het bladerdek hield de regen voor een deel tegen, wat in zijn voor- en nadeel was. Na een tijdje stopte de regen.

Tegen vier uur werd Jeremy zenuwachtig. Straks moest hij nog een nacht doorbrengen in het bos. In paniek begon hij weer te schreeuwen om hulp, maar tevergeefs. Hij moest zich straks gaan voorbereiden op de avond. Alle hoop begon hij te verliezen. Hij was woedend op zichzelf, hij had zichzelf in deze situatie gebracht. Het zou zo donker worden en het prachtige bos zou veranderen in een horrorfilm. Hij wilde geen prooi zijn en hij schreeuwde weer om hulp. Opeens hoorde hij bladeren ritselen, een paar planten en struiken bewogen. Het geluid werd luider. Hij pakte haastig zijn speer, hield die stevig vast en zette zich schrap voor wat komen mocht. Jeremy's hart bonsde uit zijn keel. Een kleine konikoni hopte langs. Opgelucht verslapte hij zijn greep. Maar zijn blijdschap duurde niet lang, hij hoorde weer geritsel uit de verte komen en klemde de speer stevig vast. Was het een jaguar, die op de konkoni jaagde?

Onverwachts hoorde hij zijn naam roepen; er rolde een traan langs zijn wang, toen hij zag wie daar was. Voordat hij kon antwoorden zagen Jeremy's vader, Gregory, en Cedric hem en ze renden enthousiast naar hem toe. Huilend omhelsde hij zijn vader en ze droegen hem terug naar de veiligheid. Odette, zijn moeder, was in tranen van blijdschap. Er werd feestgevierd op het resort. Jeremy's verwondingen en zijn enkel werden verzorgd door een van de toeristen die SEH-verpleegster was. De volgende ochtend zouden ze vertrekken naar het ziekenhuis om zijn enkel beter te laten behandelen. Hij verontschuldigde zich tegenover zijn ouders, dat hij zo dom was geweest.

Jaren later bracht Jeremy zijn vrouw, Suri, naar het resort. Hij kon niet wachten om het aan haar te wijzen. "We zijn er bijna", verkondigde hij enthousiast. Jeremy stopte de auto, toen hij zag dat een deel van het bos aan de linkerkant van het resort verdwenen was. Verbijsterd reden ze door naar het resort. Cedric legde uit dat het deel van het bos waar ze Jeremy gevonden hadden weg was.

"De bomen hebben mij beschermd tegen weer en wind. Die manjaboom heeft mij gevoed. Die dieren hebben mij beziggehouden en geholpen mijn carrière te kiezen. Het was hun huis. Een heel complex ecosysteem vond daar plaats en nu is het weg. Waarvoor?", zei Jeremy emotioneel. Hij pauzeerde even. "Het doet pijn dat ze me hebben geholpen en ik kon hetzelfde niet voor hen doen." Jeremy was triest en genoot niet echt van zijn verblijf. De terugweg was stil. In de stad aangekomen, kreeg Suri een idee en stopte bij een plantenshop.

“Wat doe je?”, vroeg hij verbaasd. “We gaan een manjaboom kopen en planten in onze achtertuin. We gaan niet al die bomen kunnen vervangen, maar we kunnen beginnen met een”, zei ze. Hij waardeerde haar liefdevolle gebaar en zo gezegd, zo gedaan.

* * *

Aranyani

Luister naar het bos

— JULENCIA SLAMET

Na de duisternis van de nacht rees de ster van de aarde aan de horizon en spreidde haar gouden gloed in alle richtingen. Goudkleurig licht druppelde als stroop op havermout over het land. De lucht was rookloos aangezien de nabije fabrieken nog niet waren begonnen met hun dagelijkse werkzaamheden. Niets was zo heerlijk voor de zintuigen als de zonsopgang.

Het leven in het bos begon. De vogels vlogen uit hun nest op zoek naar voedsel, de brulapen slingerden van de ene liaan naar de ander: En de luiaard? ... wel die lag nog te slapen.

Suriname is een mooi land en het Surinaamse bos ... nog mooier! Een schoonheid. Suriname is het bosrijkste land ter wereld, maar voor hoe lang?

Stilletjes kwam ik vanachter de kankantrieboom tevoorschijn. Mijn ravenzwarte haar glansde in de ochtendzon terwijl er een glimlach op mijn gezicht verscheen bij het zien van Flora. Vandaag was ze vroeg op. En zoals altijd zag ze er stralend uit met haar kleurrijke bloemenkroon en haar witte satijnen jurk. Het was haar favoriete kleur. Ze was druk bezig met een paluluplantje dat aan het sterven was. Eigenlijk nee, het was niet aan het sterven, het was al dood.

“Ze hebben haar gewoon omver gehakt,” zei ze zacht, het verdriet in haar stem was duidelijk te horen. Ze keek op naar me en ik kon de pijn en woede in haar hemelsblauwe ogen zien. “Hoe kunnen ze zo wreed zijn?”

Ik plaatste mijn hand op haar schouder, in de hoop dat ik haar zo wat troost kon geven. Ik was ook in pijn, maar ik wilde sterk voor haar zijn. “Met de dag wordt het erger. Nephtys vertelde me gister nog hoe vervuild het water is. Alleen maar kwik zei ze. Beseft de mensheid niet dat ze aan het spelen is met haar gezondheid?”

“Ik begrijp hun ook niet,” zuchtte Flora, haar ogen gericht op het dode paluluplantje in haar hand. “Je zou denken dat met de opwarming van de aarde ze voorzichtiger zouden zijn en het bos zouden behandelen zoals het hoort. Met veel liefde.”

“Het gaat niet lang meer duren voordat wij ook niet meer bestaan,” zei ik. Mijn stem klonk hol en alleen het denken eraan maakte dat ik wou overgeven.

“Géén bos, betekent het einde van ons bestaan.”

“Dryad, je moet positief zijn. De mensheid is nog niet gedoemd. Er zijn mensen die ons gaan helpen. Het bos en wij, haar inwoners.” Flora klonk hoopvol. Dat was Flora voor jou. Altijd naar de positieve kant kijkend, altijd zo optimistisch. Maar wat anders was er te verwachten van de godin van alle planten in het bos? Flora zorgde voor de bloei van alle planten. Ze waren net als haar kinderen, ze zorgde voor hen zoals een moeder dat zou doen. Elke keer als een mens haar planten vernietigde of plukte zonder te vragen, voelde ze de pijn diep in haar ziel.

“Dat is als het niet te laat is,” antwoordde ik bitter, terwijl ik mijn groene rok strakker om mijn middel bond.

Ik voelde plots iets kouds op mij afkomen. Ik rolde mijn ogen. “Nephtys, je hoeft niet als een stalker in de schaduw te staan. Ik kan je voelen, dommie.”

Nephtys lachtte en stapte uit de schaduw. Haar rood krullend haar was in een paardenstaart gebonden. Ze had haar lichaam bedekt met alleen een schraal doorschijnend linnen kleed. “Waarom zo verdrietig? Lachen jullie een beetje.”

“Hoe vaak moet ik je nog zeggen dat je je gepast moet kleden?” zei ik geïrriteerd. Nephtys was de godin van alle rivieren. Ze had de leiding over het water en zijn bewoners. Ze kleepte zich ook nooit gepast, wat eigenlijk alle mysterieuze verdrinkingen verklaart.

“Ach zusje, ik heb een mooi figuur, dus ik ga ermee pronken hoe ik wil,” zei ze luchtig en keek geamuseerd naar Flora. “Floortje, lang niet gezien.”

“Noem me niet zo,” snauwde Flora. “Hoe erg zijn de rivieren vervuild?”

“Heel erg, maar het doet mij niets. Het zijn de mensen die het water gaan drinken en de vissen gaan eten. Zij gaan dood, niet ik.”

“Zie je dat je nooit verder nadenkt.” zei Flora terwijl ze met haar ogen rolde. “Als het bos helemaal vervuild en vernietigd is hebben wij geen woonplaats”.

Flora stopte met praten. Een sterke geur drong onze neusgaten binnen. Een geur die we maar al te goed kenden. Het bos was plotseling stil. Muisstil. Het enige wat we hoorden, was het geritsel van bladeren. Zelfs de dieren voelden dat ze eraan kwam.

In de verte klonk het geluid van enkelbandjes. We hielden onze adem in. Het geluid kwam dichterbij. Onze hartjes bonsden in onze borstkas. Wat deed ze hier? Ze kwam bijna nooit op bezoek. En als ze dat deed, betekende het dat er iets mis was.

Ze was de godin van het bos en zijn inwoners of zoals wij haar in het kort noemden:

“Mama.”

“Dryad, Flora en oh ... Nephtys.” Aranyani’s fluwelen stem galmde door het bos. “Zo leuk om mijn dochters weer te zien na zoveel decennia. Wanneer was de laatste keer dat ik jullie heb gezien? Ergens in negentienhonderd?”

“Achtthonderd,” corrigeerde ik haar. Onze moeder was niet precies wat je de moeder van het jaar zou noemen, sinds ze ons pas na zo veel decennia weer kwam bezoeken. Ze stond bekend om haar enkelbandjes met bellen. En hoewel we haar zelden zien, kunnen we haar wel horen door het rinkelen van haar enkelbandjes.

“Het bos is in gevaar,” zei ze, direct met de deur in huis vallend. Niet eens hoe gaat het met jullie? Haar lange, golvende haar wapperde in de wind en ze keek ons streng aan. Bepaalde dingen veranderen gewoon niet. “Als we nu geen actie ondernemen, zijn wij allemaal tegen het einde van dit decennium uitgestorven.”

“Alsof wij dat niet weten.” mompelde Flora.

Ik porde haar in haar zij, er was geen reden om brutaal te zijn tegen de godin van het bos die ook onze moeder was. “Wat wil je dat we moeten doen?”

“Bewustwording moet gecreëerd worden. Jullie weten hoe belangrijk het bos is. Niet voor ons alleen. Voor eenieder. Voor de Surinaamse bevolking. Denk aan haar toerismesector.”

“Het bos maakt een groot deel uit van de toerismesector, dat is waar. Maar mijnbouw verpest alles. Overal willen mensen goud ontginnen. Zelfs in beschermde gebieden.” Nephtys stem klonk bitter.

“En op beschermde dieren jagen,” vulde ik aan. “Ze voeren illegale bosbouwactiviteiten uit.”

“Veel mensen weten daar niets van,” antwoordde Aranyani zuchtend. “Daarom heb ik gezegd dat bewustwording gecreëerd moet worden.”

“Dat is makkelijk gezegd, mama,” Flora keek me moeder aan. “En wat als dat niet gebeurt? Wat als de mensheid niet luistert? De Surinamers dan? Daar we in het Surinaamse bos vertoeven.”

Aranyani liet een akelige, huiveringwekkende lach horen. “Dan zullen ze zelf zien hoeveel mensen er in het bos gaan verdwijnen, mensen die ze nooit meer zullen terugzien.”

“Mama!” riepen we verontwaardigd uit. “Dat is al jaren verboden.”

“Oh ja?” grinnikte ze. “Ik heb die regel gemaakt, dus ik kan hem breken wanneer ik wil. En nu is een heel goede tijd ervoor, toch?”

We schudden ons hoofd: “Denk er niet aan!”

“Prima,” ze rolde haar ogen. “Vertel de Surinaamse gemeenschap dat het bos belangrijk is. Dat er mensen en dieren hier wonen. Het bos is hun huis. Vertel de mensen dat er planten hier zijn. Zeldzame en geneeskrachtige planten. Vertel ze dat er dieren hier zijn. Zeldzame dieren. Zeg ze dat als ze respectvol met de natuur omgaan, wij allemaal de juiste vruchten ervan kunnen plukken en wij ons land, met behulp van de natuur, op heilzame en gedegen manier kunnen bevrijden van de economische malaise.”

“Economische malaise?” vroeg ik terwijl ik verbaasd mijn wenkbrauwen optrok.

“Weten jullie niet dat ons land in een economische crisis is? Waar wonen jullie? Onder een steen?”

“In het bos, mama,” antwoordde Nephtys sarcastisch. “In tegenstelling tot jou houden wij er niet van om te bemoeien met de mensheid.”

“Daarom zijn jullie zo achter, gosjemijne.” Aranyani schudde haar hoofd. “Maar goed, waar was ik weer? Oh ja, vertel ze dat massale ontbossing, maar ook onverantwoorde en illegale bauxiet- en goudwinning- praktijken ervoor zorgen dat het Surinaamse grondgebied wordt verontreinigd. Het gebruik van kwik is schadelijk voor het volksgezondheid en het milieu. Prent dat in hun hoofd. En als laatste, zeg ze dat het duurzaam gebruik van het Surinaamse bos de sleutel is voor de welvaart van dit mooie land.”

“Dit klinkt heel mooi, mama,” Flora lachte, maar ze klonk serieus. “Maar hoe wil je dat we het moeten doen?”

Aranyani grijnsde. “Redd Suriname organiseert een schrijfwedstrijd. Jullie kunnen de mensheid op die manier bewust maken ervan.” Ze liet ons een flyer zien.

“We zijn godinnen, mama.”

“Ik heb de regels gelezen. Ze hebben nergens vermeld dat godinnen niet kunnen deelnemen.”

“Er staat een leeftijdsklasse aangegeven,” merkte ik op terwijl ik de flyer doornam.

“Ja en?”

“Wij zijn duizenden jaren oud!” riepen we uit.

“Alsof dat geloofwaardig klinkt voor de mens,” Aranyani haalde diep adem en keek ons aan. “Ik heb geloof in jullie, meisjes. Ik weet dat jullie mijn boodschap kunnen doorgeven aan de Surinaamse gemeenschap. Ik hoop dat ze hem serieus neemt en ik hoop dat de volgende keer, wanneer ik terugkom, het bos er veel gezonder uitziet.”

We knikten: een teken dat we haar hadden begrepen.

Er was werk aan de winkel!

* * *

Hoe ons huis werd gered

— KIMBERLEY DEEPAN

Heel vroeg in de ochtend in de buurt van de Fredberg zat Ravi, de rotshaan op een boomtak. Plotseling hoorde Ravi een bekend geluid. Een van zijn vrienden hadden zeker weer zijn huis verloren. Ravi dacht bij zichzelf: wanneer houdt het nou op? Elke dag worden er honderden bomen omgehakt. Wanneer zal de hebzucht van de mens verzadigd worden?

Ravi zuchtte en vloog toen van de tak af waarop hij zat. Hij zou wat gaan zoeken om te eten. Ravi dacht bij zichzelf: Wat zal ik vandaag eten? In rupsen heb ik vandaag niet zoveel zin, bij de rivier zullen er wel dikke vette kikker-tjes zijn.

Bij de rivier aangekomen zag Ravi Sam, de watra awari. Sam vroeg aan Ravi of hij het geluid ook had gehoord. Ravi antwoordde: 'Ja het zijn weer die ake-lige gierige mensen met hun grote machines die ervoor zorgen dat wij straks geen thuis meer hebben'. Precies op dat moment kwam Tatia de kwatta-aap. Tatia of tante T;zo werd zij ook genoemd door de dieren.

Tatia was van alle nieuwtjes op de hoogte. Er was niets dat Tante T niet wist. Sam die weliswaar toch een beetje bemoeizuchtig was, vroeg toen: "Tante T weet u misschien wat er vanochtend is gebeurd?" Tatia sprong op en begon toen heel luid te praten. Ravi, Sam en de overige dieren die ook bij de rivier waren luisterden aandachtig naar haar. Tatia zei: "De groenvleugel ara's hebben hun huis verloren. Die vervloekte mensen hebben weer een andere familie "dakloos" gemaakt.

De andere dieren begonnen nu ook hun mening te geven. Zelfs Betsie, de kon'-koni die meestal zo rustig was, begon echt luid en uit woede te praten. Haar stem verbaasde eenieder. Tafie, de tigrikati kon zijn oren niet geloven, maar hij was het volkomen eens met Betsie.

Ook de vissen die meestal niet bemoeiden met de dieren op het land, luis-terden aandachtig naar Betsie en de anderen. Wesley, de pataka en Kegie, de kumuru deden ook hun zegje. Zij vertelden de andere dieren dat het steeds moeilijker wordt om te ademen, want het water wordt vergiftigd door het kwik dat men gebruikt om goud te winnen. Wesley zei stotterend: "jjjjaa zzzz vvvervuilen het wwwwwhater mmet ddaat ggggrijze ding om daaaattt geeelkk-kleurige ding te vinden, jjjaa die sslechtte mensen." Kegie vulde zijn vriend aan

en zei: “Hetzelfde water dat zij vervuilen en vergiftigen, hebben zij ook nodig. Die hebzuchtige, gierige, tweepotige zoogdieren hebben echt geen verstand.”

Na een tijdje, voordat eenieder het doorhad, waren bijna alle vogels en dieren aanwezig bij de rivier. Iets verderop van de rivier was Kiripipawojojo, een inheemse jongen uit het dorp Cajana bezig te jagen. Kiri had voor de hele ochtend nog geen geluk gehad om een pakira te vangen. Kiri die moe was, besloot toen om onder een groenhartboom uit te rusten. Het rusten onder een boom gaf Kiri het beste gevoel, omdat de bomen genoeg schaduw gaven. De wind die de bladeren liet dansen, was volgens Kiri het mooiste om naar te kijken.

Maar uitrusten kon hij niet, omdat er te veel lawaai werd gemaakt. Kiri hoorde verschillende geluiden. Hij werd zo nieuwsgierig dat hij besloot de geluiden te volgen. Stapvoets en heel geluidloos kwam Kiri bij de rivier aan. Hij kon zijn ogen niet geloven. Zoveel dieren bij elkaar had hij nog nooit gezien. Kiri verschool zich achter een boom en luisterde naar wat de dieren zeiden.

De onvoorzichtige Kiri trapte op een boomtak en die kraakte. KRA KRAK. De dieren en vooral Tafie, de tigrikati had het geluid gehoord. Voordat Kiri het wist, stond Tafie, de Tigrikati voor hem. Kiri was doodsbang, maar hij kreeg toch de moed en sprak heel angstig en zacht: “Ik ben het eens met jullie. Doordat de bomen worden omgehakt, is het vinden van voedsel en vooral fruit veel moeilijker geworden ...” Kiri sprak verder: “Als het zo doorgaat, ben ik bang dat ik over een aantal jaren ook geen huis meer heb, want ik leef ook van het bos.” Kiri barstte in tranen uit. De gedachte dat het bos er niet meer zal zijn, maakte hem verdrietig. Tatia die medelijden met hem kreeg, sprak tot hem. De andere dieren vertrouwden Kiri nog niet.

Ravi en Tatia spraken tot Kiri. Aan zijn woorden konden zij merken dat Kiri heel veel van het bos hield. Voor Kiri was het bos, het prachtigste dat er was. De bomen die zuurstof gaven aan mensen en dieren, de verschillende bloemen en fruitsoorten, de watervallen en rivieren die ervoor zorgden dat hij drinkwater had en dat hij kon vissen. Het bos was datgene dat hem tot rust bracht.

Kiri was weleens met zijn moeder naar de stad geweest, maar de stad vond hij niets. Hij kon niet geloven waarom men zoiets moois als het bos zou willen vernietigen. Uren gingen voorbij. Kiri en de dieren spraken met elkaar. Ze konden goed met elkaar opschieten. Het werd al zonsondergang en Kiri moest toen weer naar zijn dorp. Hij groette de dieren en beloofde met hen in contact te blijven.

In het dorp aangekomen, wachtte Kiri's moeder, Wajana, op hem. De moeder van Kiri was boos, omdat hij urenlang weg was gebleven en thuiskwam zonder angst. Bij het kampvuur vertelde Kiri aan zijn moeder en de andere leden van zijn dorp wat dat hij mee had gemaakt. De anderen begonnen te lachen en

vertelden Kiri dat hij zeker zijn hoofd had geslagen tegen een boom. Hij werd boos en stond op. Zijn moeder ging hem achterna en zei aan hem dat hij het voorval maar moest vergeten en niet zomaar iets moest verzinnen.

De volgende ochtend ging Kiri weer bij de rivier. Daar sprak hij met Ravi, Tatia en Aisha de anyumara. Hij vertelde hun dat niemand hem geloofde. Aisha kreeg toen het idee om alle dieren bijeen te brengen en gezamenlijk te gaan naar het dorp. Ravi vond dit een heel goed idee; de steun van de mensen konden zij wel gebruiken. Want het zijn niet alleen de dieren, maar ook de mensen die heel veel gebruikmaken van het bos. Ze leven van het bos. Het bos zorgt voor zuurstof, voedsel, hout voor het bouwen van hutten en planten en bladeren voor hun oso dresi's (medicijnen). Wordt het bos niet beschermd, dan kan dat zorgen voor klimaatsveranderingen, bodemerosie, verdroging en landdegradatie. Landdegradatie kan ervoor zorgen dat er een tekort aan water en voedsel komt.

De dieren wisten dat zij alleen het bos niet zouden kunnen redden. Het zou hen niet lukken, want men luistert eerder naar mensen dan naar dieren. Tatia zei: 'Samen zal het ons lukken ons huis te beschermen. We moeten met zijn allen een eenheid vormen, want samen staan wij sterk'

Kiri vertelde de dieren dat hij had gehoord dat er mensen vanuit de stad hun dorp zouden komen bezoeken. Kiri zei dat die mensen wel begaan zijn met het lot van de bossen. Die mensen zijn tegen ontbossing en bosbeschadiging. De houtkap zullen zij niet stop kunnen zetten, want hout is een van de export-producten van Suriname en daaraan verdient Suriname deviezen. Het grootste deel van het bos willen zij beschermen en behouden. Het Surinaamse bos maakt dat Suriname een van de groenste landen op de wereld is die weinig ontbossing heeft, vergeleken met de andere landen. Deze mensen willen zoveel mogelijk de natuur en vooral de bomen behouden, want de bomen leveren voor de gehele wereldbevolking zuurstof. Nadat Kiri uitgesproken was, besloten Ravi, Tatia en Aisha dat zij de mensen om hulp zouden vragen.

De grote dag was aangebroken, de mensen waren in het dorp. Kiri ging toen naar het bos en riep Ravi. Die vloog naar hem toe. Hij vertelde Ravi dat de mensen er al waren. Ravi riep met een luide kraai de dieren op. "Komen jullie massaal; vandaag is de dag aangebroken waarbij wij voor onze rechten zullen opkomen." In zeer korte tijd waren alle dieren aanwezig. Zelfs Hansie, de schildpad was erbij en Tatia die mocht dit zeker niet missen. Zij ging op de schouder van Kiri zitten en leidde de delegatie.

In het dorp aangekomen, konden de dorpsbewoners hun ogen niet geloven. Er waren pakira's, kon'koni's, luiaards, miereneters, apen, vogels die zij nooit eerder hadden gezien, tigrikati's, awaries, krabdagu's noem maar op. De

dieren achtervolgden Kiri. Kiri vroeg de mensen of zij bereid waren te luisteren naar de dieren. De mensen waren wel bereid dit te doen. Tatia, Ravi, Betsy, Tafie en de oude toekan Berto waren degenen die de dieren vertegenwoordigden. Na te hebben onderhandeld met de mensen, kwamen zij tot een besluit dat inhield dat de dieren weer rustig naar hun woonplaats konden gaan en hun woonplaats beschermd zou worden. En dat de mensen een andere plaats zouden uitkiezen voor het exploiteren van hout. De houtkap kon niet worden stopgezet, want die is een van de steunpilaren van de Surinaamse economie. Wat men wel kon doen, is na de ontbossing gelijk weer nieuwe bomen planten. De dieren waren het eens met dit besluit. Gezamenlijk gingen zij weer het bos in.

In het bos aangekomen, bedankten zij Kiri van harte, want zonder zijn hulp was het nooit gelukt. Kiri was heel blij. Hij had nieuwe vrienden gemaakt en hoefde niet meer te vrezen dat het bos vernietigd zou worden. Ravi, Kiri en Tatia gingen lekker onder een *Basralocus* zitten en aten van het overheerlijke cassavebrood dat Kiri's moeder had gemaakt.

*Boodschap: Het bos is een thuis voor vele dieren. Vernietig het niet.
Probeer het zoveel mogelijk te behouden en te beschermen.
Het bos heeft jou niet nodig, jij hebt het bos juist nodig.*

* * *

Innovatie in het bos: de sleutel voor een betere toekomst van Suriname

— ISHAAN BADAL

Het was de laatste week voor de paasvakantie in Nickerie. Fin Vreeswijk liep naar school met Shivam Havenkreek. Met wie hij al drie jaren een goede vriendschap heeft. Tijdens het wachten op de bel houden zij zich altijd bezig met iets instructiefs. Deze keer lassen ze samen een vertelsel over zelfeducatie. Toen zij de bel hoorden, gingen ze samen naar de klas en zagen de directeur van de school in hun klaslokaal. Nadat de directeur iedereen aandacht had, maakte hij bekend dat de leerlingen, met de hoogste cijfers voor het tweede kwartaal, gratis naar Kwamalasamutu mochten gaan in het binnenland van Suriname, waar zij veel inzicht zullen krijgen in het Surinaamse bos. Toen pakte de directeur de lijst met de uitgekozen leerlingen en las die op. Nadat Fin en Shivam hun namen hoorden, kregen ze een toestemmingsformulier dat door de ouders of verzorgers van die leerlingen moest worden ingevuld.

Na een lange vermoeide schooldag rende Fin naar huis, want hij kon niet wachten om het goede nieuws aan zijn ouders te vertellen. Halverwege besloot hij te zitten onder een kankantrieboom die hem beschermde tegen de felle zon. Voordat Fin er aan dacht om naar huis te gaan, begon het hevig te regenen en te bliksemen. En hij had geen andere keuze dan onder dezelfde kankantrieboom te blijven wachten totdat het onweer over was. Er waren reeds vijftien minuten verstreken en het onweer stopte maar niet. Toen besloot Fin maar te gaan liggen onder dezelfde boom en hij viel in een diepe slaap. Plotseling werd Fin wakker door een kever die op hem viel en zag dat het al laat in de avond was. Na dit alles te hebben meegemaakt liep Fin rustig naar zijn huis. Toen Fin daar aankwam, vroegen zijn ouders hem wat er was gebeurd.

Nadat zijn ouders gehoord hadden wat er gebeurd was, besloten ze hem voortaan met een bus naar school te sturen die hem vervolgens weer naar huis bracht. De volgende ochtend vroeg Fin aan zijn ouders of hij naar Kwamalasamutu mocht gaan met Shivam. Zijn ouders dachten er even goed over na en gingen ten slotte akkoord. Vervolgens vulde de vader van Fin het formulier keurig in en gaf het terug aan hem. Na exact tien dagen moest Fin vroeg in de ochtend wakker worden, om zich klaar te maken voor de reis. Na een zeer lange reis kwamen ze uiteindelijk veilig aan in Kwamalasamutu in het diepe zuiden van Suriname. Toen kwamen zij Remy tegen die hun gids zou zijn voor de komende twee dagen. Hij vertelde Fin en Shivam dat Suriname

het bosrijkste land is ter wereld met 93% bebossing en een lage ontbossingsgraad waardoor Suriname tot één van de HFLD-landen behoort. Na het ontmoeten van Remy, gingen Fin en Shivam naar hun accommodatie die langs de Sipaliwinirivier was gevestigd.

Diezelfde dag in de avond vertelde Remy hun dat de inwoners van Kwamalasamutu regelmatig te maken hebben met rukwinden, waardoor er dikwijls bomen omvallen. De volgende ochtend toen Fin en Shivam hadden ontbeten, bracht Remy ze naar een oord in het bos waar de inheemsen van Kwamalasamutu alles wat zij nodig hebben om in leven te blijven halen, zoals voedsel, medicinale kruiden, bouwmaterialen en nog veel meer. Onderweg vertelde Remy hun dat de inheemsen het bos zien als een enorme natuurlijke apotheek en supermarkt die hun voor een groot deel in leven houdt. Nadat zij hun bestemming hadden bereikt, gingen zij meteen op avontuur in het bos. Terwijl zij hun longen vulden met de zuurstof die door de ongerepte natuur vrijkwam, zag Fin een kolossale boom in de verte en vroeg Remy om daarnaartoe te gaan. Toen ging Remy akkoord en ze gingen samen naar de boom. Na een lange afstand te hebben afgelegd, vertelde Remy hun dat het gaat om één van de hoogste bomen in Zuid-Amerika namelijk de ingipipa of kamferboom die zij zo hebben genoemd, omdat zij vroeger rookpijpjes maakten van dit hout en de bast gebruikten als sigarettenvloei om de tabak te roken. De bast van deze boom met z'n manshoge wortels levert wondverband op en met de knoflookkiaan van de boom houd je de muggen weg. Nadat Remy hun wat informatie had gegeven over die boom, gingen ze verder bos en zagen de Betadine-boom of de zoete bonenboom die een natuurlijk hechtmedicijn is. Plotseling hoorden zij een luid gebrul van een jaguar en zij sprongen uit angst samen in een struik en hielden hun adem in. Daarna kwam de jaguar tevoorschijn en liep rustig naar de struik waar Remy, Fin en Shivam zich schuilhielden. Zij hoorden de stappen van de jaguar die steeds dichterbij kwamen. Toen, na enkele minuten, maakte de jaguar een indrukwekkende sprong over de struik en greep een bosvarkentje dat achter de struik was en ging ervandoor. Nadat zij de jaguar niet meer zagen, namen zij een omweg en liepen vervolgens opgelucht terug naar het dorpje.

Maar toen zij het dorpje bijna bereikten, sneed Shivam zijn been door een uitgestoken stuk van een boom die was omgevallen. Remy haastte zich toen naar een jonge maripaplant en brak vervolgens één van de takken. Daarna schraapte hij het hout van de tak met een scherp mes en perste de vloeistof als een ontsmettingsmiddel op de snee en bond vervolgens een stuk stof eromheen. Toen zij waren aangekomen in het dorpje maakte Remy thee voor Fin en Shivam van gedroogde bladeren van de busipapayaboom die zeer medicinaal is. Diezelfde dag in de avond waren Fin en Shivam blij dat zij eindelijk naar bed mochten na een lange dag. Elf uur in de avond voelde Fin iets dat

op hem liep. Nadat hij zijn ogen had geopend zag hij een enorme vogelspin op zijn deken, die hij vermoedelijk had meegenomen toen hij zich verstopte in de struik. Fin schrok en gooide uit angst het beest met een wegwerpdoekje uit het raam.

De volgende dag in de ochtend, nadat Fin en Shivam hadden ontbeten gingen ze voor een laatste keer met Remy op avontuur in het bos. Maar voordat ze dat deden, gingen ze eerst naar een sjamaan die een schat bezit aan biologische en culturele kennis. Zij werkt met bovennatuurlijke middelen en kan die ook bereiden. Toen ze bij de sjamaan waren, zag zij dat Fin een eczeem had achter zijn oor. Ze gaf hem een flesje krapaolie om hiervan dagelijks wat aan te brengen op zijn eczeem. Hierna vertelde Remy dat ze deze olie hebben gemaakt met de noten van de krapaboom. Nadat de sjamaan de krapaolie aan Fin had gegeven, deed zij een voorspelling over hem en zei dat hij veel personen zal helpen in de toekomst en dat hij een goede mens is.

Na het bezoek bij de sjamaan, gingen ze samen met Remy met een helikopter naar een ander oord in de bossen van Suriname. Toen Fin en Shivam hoog in de lucht waren, zagen zij een regenwoud van ontelbare schakeringen groen. Remy vertelde hun tijdens de vlucht dat bossen via fotosynthese zuurstof en biomassa produceren en onderdak aan mens en dier bieden. Daarnaast zei hij ook dat bossen essentieel zijn voor het bestrijden van klimaatsveranderingen en bijdragen aan de welvaart en het welzijn van de huidige en toekomstige generaties. De helikopter moest toen tussen de bomen op een smalle grasbaan landen die zelfs voor de piloot pas op het laatste nippertje te zien was. Toen zij veilig aankwamen in het gebied, gingen ze meteen op avontuur in het bos.

Tijdens het lopen door het bos vertelde Remy hun dat Suriname diverse bosbijproducten of producten die niet uit hout bestaan heeft, zoals de oliën van de verschillende palmen, orchideeën, honing, paddenstoelen en medicinale kruiden. Deze zijn niet alleen bosbijproducten waarmee we zelf veel kunnen doen, maar ook veel aan zouden kunnen verdienen. Hierna bereikten ze de kinineboom of bergbita die zeer medicinaal is en die gebruikt wordt tegen malaria. Remy gaf intussen zijn ogen en oren goed de kost en wees steeds bijzondere planten aan en vroeg Fin en Shivams aandacht voor verschillende dieren. Ze gingen ook naar plaatsen waar de zon nooit heeft geschenen. Maar angstig waren ze niet, daarvoor was de natuur te mooi. Hierna zei Remy dat bossen belangrijke ecosystemen zijn waarvan planten, dieren en mensen afhankelijk zijn. En hij zag Suriname als één groot ecosysteem dat zich in stand weet te houden, haal je daar een element uit bijvoorbeeld het bos, dan valt het ecosysteem uit elkaar. Na dit alles te hebben meegemaakt, gingen ze weer naar Kwamalasamutu. Tijdens de vlucht zei Remy dat bossen veel meer verschaffen dan producten en ecologische diensten, want ze zuiveren de lucht en gaan bodemerosie tegen. Na een vermoeiende dag konden zij naar bed.

Diezelfde dag in de avond toen iedereen sliep, werd Fin wakker gemaakt door een vreemd geluid. Hij negeerde het twee keer, maar derde keer stond hij op en keek uit het raam. Toen zag hij een oude vrouw met een lantaarn die hem riep onder een kankantrieboom. Fin dacht er niet veel van en ging naar de vrouw. Toen zag hij dat het de sjamaan was die er deze keer veel ouder uitzag. Hij vroeg wat er aan de hand was. Zij antwoordde toen dat ze een gouden toekomst zag voor Fin en hem daarom een boek gaf dat zij zelf had gemaakt waarin, in de vorm van tekeningen, is aangegeven hoe je diverse bosbijproducten moest maken en gebruiken. Daarna bladerde Fin even door het boek, en voordat hij de sjamaan wilde bedanken voor haar geschenk, was ze verdwenen alsof hij haar nooit gezien had. Hierna ging Fin uitgeput naar zijn accommodatie en zette vervolgens het boek onder zijn kussen en ging slapen.

De volgende dag in de ochtend vroeg Fin aan Remy waar de sjamaan was, want hij kon haar niet vinden. Toen zei Remy dat de sjamaan gisteren in de middag was vertrokken naar Alalapardu en pas over vijf dagen terug zou komen. Fin was helemaal verbaasd, maar vertelde niemand over het geschenk dat hij had gekregen. Diezelfde dag vertrokken Remy, Fin en Shivam van Kwamalasamutu. Na een zeer lange reis kwamen Fin en Shivam veilig thuis aan.

Na vele succesvolle jaren werd Fin ecoloog en hij besloot na twee jaren gebruik te maken van het boek dat hij had gekregen toen hij in Kwamalasamutu was. Ten slotte bouwde hij na twee jaren een fabriek die de bosbijproducten van Suriname exporteerde naar het buitenland, zoals de oliën van de verschillende palmen, orchideeën, paddenstoelen, medicinale kruiden of planten en nog veel meer. In het jaar 2055 tekende Fin ontelbare contracten bij grote cosmeticafabrikanten en bedrijven die ons bos bij producten hard nodig hadden. En door de jaren heen werd zijn fabriek groter waardoor er veel werkgelegenheid was en de werkloosheid in Suriname daalde. Fin maakte ook een voedsel- en kledingbank die veel mensen hielpen. Het succes van Fin maakte hierdoor vele gebieden in het binnenland van Suriname zelfvoorzienend. Doordat Fin vele goede daden Kwamalasamutu had verricht door de jaren heen, werd hij op 62-jarige leeftijd op de dag van de biodiversiteit door het volk gekozen als president van de Republiek Suriname.

* * *

Het bos rond mijn dorp

— WELDON SOKÉ

De basya slaat de dorpsbel. Dat is een oproep voor een vergadering in het dorp.

‘Asoekoe, Waar ben je? Kom je mee naar de krutuso? Trek snel een schouderdoek aan, er is feest’.

‘Waarom is er feest, mama?’

‘Het dorp is in aanmerking gekomen voor een stuk gemeenschapsbos’.

Zijn moeder loopt samen met andere familieleden naar de vergaderzaal van het dorp. Asoekoe wordt nieuwsgierig. Hij laat zijn zelfgemaakte speelgoedkorjaal staan. Die heeft hij gesneden uit een stuk zacht hout. Later gaat hij die samen met zijn neefjes, uittesten op de rivier.

Wat is gemeenschapsbos? denkt hij na. Op school heeft hij wel geleerd over het bos. Misschien leert hij dat pas volgend jaar in de tweede klas van de muloschool.

In elk geval gaan we nu feestvieren, dus het moet iets goeds zijn.

Bij de krutuso zijn de ouderen van het dorp druk met elkaar in gesprek, terwijl de kinderen nog spelen. De basya slaat de dorpsbel weer als teken dat de bijeenkomst zal beginnen. De twee kapiteins, de vier vrouwelijke basya's, vier mannelijke basya's en enkele dorpsoudsten nemen voorin plaats op uit hout gesneden bankjes, mooie houten bankjes, bewerkt met tembë, marronkunst. De rest van de gemeenschap neemt ook plaats in de zaal. Asoekoe is heel nieuwsgierig naar wat gemeenschapsbos inhoudt en gaat ook in de zaal zitten. Hij heeft geen zin te gaan spelen.

Een basya groet heel plechtig eerst de kapiteins en verwelkomt daarna iedereen op de vergadering. Hij geeft aan dat kapitein Lanti eerst een gebed zal richten tot de voorvaders. Kapitein Lanti is ouder. Hij kijkt niet zo blij uit zijn ogen.

Na het gebed komt kapitein Madja aan het woord: ‘Het dorp Sedami in Brokopondo is in aanmerking gekomen voor gemeenschapsbos. Het was een lange procedure, maar het is uiteindelijk gelukt. De overheid heeft onze aanvraag goedgekeurd. Wij hebben geluk gehad dat het bos rondom ons dorp ons

toegewezen is. Het bos van sommige dorpen ligt ver van het dorp’.

Terwijl de basya na elke zin beaamt wat de kapitein zegt, kijkt Asoekoe naar de gezichten van de mensen in de zaal. Hij ziet blijde gezichten, maar ook bedrukte gezichten. Asoekoe begint aan te voelen dat er niet alleen feest is, maar dat mensen ook vragen hebben. De kapitein zegt verder dat het dorp zijn eigen geld zal verdienen met het bos. Een basya slaakt een kreet van vreugde, waarop de meeste mensen spontaan reageren.

‘Dit is een groot moment voor het dorp’, vervolgt kapitein Madja. ‘Het dorp heeft geen materiaal en eigen geld om op grote schaal zelf bomen te vellen dus, we gaan een ondernemer uit de stad aantrekken’. Via de basya geeft de kapitein aan dat het dorp zelf mag beslissen hoe het geld besteed zal worden en wat de mensen van het gemeenschapsbos vinden. De basya geeft aan dat de gemeenschap nu de ruimte krijgt om apart te gaan afstemmen en terug te komen met vragen en meningen. Hierop staan de meeste mensen op en verlaten de zaal. Asoekoe blijft in de zaal zitten. Er wordt soft uitgedeeld en daar lust hij best wel een cup van. Hij denkt verder na over wat hij allemaal heeft gehoord.

Het dorp Sedami heeft een gemeenschapsbos-vergunning gehad van de overheid. Dat is om het dorp te beschermen tegen illegale houtkap door derden. Daarnaast zijn de dorpelingen verzekerd van de natuur die voorziet in hun levensbehoeften. De overheid gaf al soortgelijke vergunningen uit. Het heette toen Kapten busi. De naam is nu veranderd, zodat het hele dorp kan meebeslissen, hoe om te gaan met het bos en wat te doen met het verdiende geld. Het nieuwe dat erbij komt, is dat er veel bomen omgehakt zullen worden voor de verkoop. Met dat geld kan de gemeenschap zelf haar projecten in het dorp uitvoeren. Maar hoe zal het bos er later uit zien? Asoekoe schrikt bij die gedachte. Hij heeft geen idee hoe dat zal zijn. Voor toekomstige generaties is het van belang om nu deze bossen op een duurzame manier te gebruiken. De overheid controleert of het dorp en de ondernemer zich houden aan de regels om het bos niet te vernietigen.

De basya roept de gemeenschap op om weer plaats te nemen in de zaal. Er zijn ondanks de feestvreugde heel veel vragen:

- * Waar gaan we een betrouwbare ondernemer vinden om aan houtkap te doen?
- * Hoe gaat iedereen van het dorp voordeel hebben aan de verdiensten?
- * Wie van het dorp zal controleren of alles goed gaat tijdens de houtkapactiviteiten?

* Wie gaat erop letten dat het geld van het dorp goed en eerlijk wordt gebruikt?

* Hoe gaan we zodanig om met het bos dat onze nakomelingen ook verder ervan kunnen leven?

Asoekoe spitst zijn oren. Nu pas hoort hij bekende en belangrijke begrippen over het bos. Wanneer hij volwassen is, wil hij nog altijd kunnen genieten van het bos. Het bos zorgt voor zuurstof en schone lucht. In gedachten geniet Asoekoe van de heerlijke bosvruchten zoals mambaaï, kumu, apodo, maripa, awara, obè en palepu. Naar de kostgrond gaan, is altijd leuk. Asoekoe helpt mee om brandhout te verzamelen. Daartussen vindt hij ook sterke houtsoorten om te oefenen met houtsnijwerk of om speelgoed te maken.

De vergadering wordt een beetje rumoerig. De kapitein heeft geen antwoord op de meeste vragen en de mensen worden onzeker en angstig voor toekomstige problemen. De basya stelt de mensen gerust en belooft dat de kapitein alles zal uitzoeken bij de overheid en deskundigen zal vragen om het dorp te helpen, zodat alles goedgaat met ons en het bos. De rust keert terug en de krutu wordt wederom afgesloten met een gebed.

Na enkele maanden wordt een ondernemer aangetrokken en in goed vertrouwen begint hij in het bos te werken. Het geld voor het dorp wordt op de bank gestort. Maar dan ontstaan spanningen in het dorp. Het traditioneel gezag wordt beschuldigd door enkele dorpsbewoners. Volgens hen vertellen de kapiteins niet eerlijk wat er gebeurt met het geld. Daarnaast vindt men dat de ondernemer zich niet aan afspraken houdt. Hij hakt de bomen slordig om en vernietigt de jonge bomen. Het ergste is dat de ondernemer een modderpoel maakt en de bospaden onbegaanbaar maakt met zijn machines. De feestvreugde in het begin verandert in conflicten. De kapiteins krijgen de schuld van alle problemen. Daarop wordt met spoed een vergadering bijeengeroepen. Dit keer is er een natuurorganisatie bij die van alles over bossen weet. Ze zijn op uitnodiging van kapitein Madja en kapitein Lanti in het dorp om informatie over duurzaam bosbeheer in gemeenschapsbossen te geven.

Asoekoe doet zijn best om weer aanwezig te zijn op deze krutu. Na de gebruikelijke opening van de krutu wordt de organisatie voorgesteld aan de gemeenschap.

Kapitein Madja biedt zijn verontschuldigingen aan aan de gemeenschap: 'Via een vriend kwam ik in contact met de organisatie genaamd 'Mikmigro'. Zij hebben mij uitgelegd hoe te werken in het gemeenschapsbos. Ik heb kunnen inzien dat er fouten zijn gemaakt. Het is niet goed om onze bomen om te hakken, maar wij kunnen niet achterblijven. Als wij het niet zelf doen, zal ons bos gestroopt worden door dieven. We moeten ons bos duurzaam beheren,

zodat het blijft groeien. De directeur van “Mikmigro” komt via de basya aan het woord. Hij legt heel veel uit over hoe wij op een minder schadelijke manier in het bos kunnen doen aan houtkap. Er kunnen ook andere activiteiten ont-plooid worden om geld te verdienen. Dus niet alleen houtkap. Er kan op grote schaal aan landbouw gedaan worden, er kunnen bosbijproducten verzameld worden en medicinale bladeren worden verkocht. Dat wist Asoekoe niet. De directeur gaat verder: ‘Er zijn enkele voorwaarden om te werken aan duurzaam bosbeheer. Ten eerste moet de samenwerking in het dorp goed zijn. Het is heel handig als het dorp een plan daarvoor samenstelt, waarbij alle groepen in het dorp betrokken zijn en hun mening geven. Groepen zoals mannen, vrouwen, jongeren, dorpsoudsten en ondernemers. Er kan dan een goede samenwerking ontstaan tussen de verschillende groepen. Reeds vóór het exploiteren van het gemeenschapsbos is een goede voorbereiding van belang. De mensen in het dorp leven in stamverband, maar dat wil nog niet zeggen dat iedereen hetzelfde wil. Goede communicatie bevordert juist de samenwerking en het dorp heeft er niet alleen gezamenlijk voordeel aan, maar mensen kunnen ook individueel groeien.

Een tweede voorwaarde is het opdoen van kennis over duurzaam bosbeheer. De dorpsgemeenschappen zijn voornamelijk afhankelijk van de natuur voor hun voortbestaan. Door gebruik van de natuur is er voedselvoorziening, water, transport en werkgelegenheid. Echter zijn er meer kennis en inzicht nodig dan traditie voor commerciële houtkap. De gemeenschap beschikt meestal niet over de kennis en middelen voor effectieve controle. Door een zwakke basis raakt het bos binnen drie jaren uitgeput. Dus behalve kennis en inzicht waarover gemeenschappen reeds beschikken is het noodzakelijk om deskundige begeleiding te krijgen en over de noodzakelijke informatie, middelen en materiaal te beschikken.

De derde voorwaarde is een sterk traditioneel gezag, dat vertrouwen uitstraalt en daadkrachtig is. Door allerlei invloeden van buiten en veranderde leefomstandigheden in de dorpen staat het traditionele leefsysteem onder druk. Het dorp kan niet stilstaan en gaat min of meer mee met de ontwikkelingen. Elektriciteit, water en telecommunicatie zijn ook belangrijk voor de ontwikkeling in de dorpen. Het traditioneel gezag is de leiding van het dorp en zorgt voor rust en orde in het dorp. Door verbeterde leefomstandigheden en groeimogelijkheden kunnen mensen blijven wonen in het dorp. De mensen willen schone kreken, gezonde vissen, jachtmogelijkheden, werkgelegenheid en educatie. Ongecontroleerde houtkap en goudwinning hebben directe negatieve gevolgen op het leven van de mensen. Als er geen mensen in het dorp wonen, zal het dorp ook niet meer bestaan. Het traditioneel gezag zal zich ook moeten versterken, zodat het op een effectieve manier mee kan met de huidige ontwikkelingen en beïnvloeding van buitenaf, dit tot behoud en ontwikkeling van het dorpsleven.

Na de krutu blijft Asoekoe nog napraten met zijn neven. Zij geven elkaar door wat ze geleerd hebben over gemeenschapsbossen. Duurzaam bosbeheer en -gebruik is onderdeel van gemeenschapsbossen. Dorpen verdienen aan deze voorziening van de overheid, maar toch ontstaan er conflicten. Zij moeten eerst hun huiswerk maken en voorbereid zijn. Een basya komt langs om te vragen wie geïnteresseerd is in training over natuurbehoud en ontwikkeling. Asoekoe plaatst gelijk zijn naam. Want alleen door kennis kan hij zich persoonlijk verder ontwikkelen, maar ook zorgen voor duurzaam bosbeheer en natuurbehoud. In het bos van het dorp Sedami komt Asoekoe tot rust en denkt aan zijn toekomst. Het bos met de lekkere bosvruchten, het heldere kreekwater, de verschillende geluiden die voor een unieke muziekstijl zorgen, de geur van een mengeling van verse, droge en dorre bladeren, de kleurrijke insecten en vogels. Het bos, mijn toekomst. Gemeenschapsbos of niet: wij kunnen niet verder zonder het bos!

* * *

Het avontuur van Madeline

— STEFANY WIJNGAARDE

‘Madeline, Madeline!’ Werd er geroepen. Madeline maakte haar ogen open en zag bos om haar heen. Zij wreef even haar ogen en keek verbaasd rond. Hoe kan dit?! Waar ben ik?! Vroeg ze zichzelf af. Plotseling zag Madeline een meisje naast haar staan. Zij stond klaar om Madeline te helpen. Madeline twijfelde nog even, maar pakte haar hand vast. Ik ben Sara zei het meisje. Madeline keek vragend en vroeg “Hoe ken jij mijn naam?” Sara glimlachte en zei dat Madeline zich geen zorgen daarover moest maken. “Waar ben ik vroeg Madeline?” Sara zei vervolgens: “Je bent in het Surinaams Tropisch Regenbos.” “In het regenbos?”, vroeg Madeline. “Wat doe ik hier? Ik hou niet van het bos! Het is zo vies en heeft zoveel insecten en dieren ... en ... en.” “Rustig maar”, zei Sara. “Het Surinaams Tropisch regenbos is veel interessanter dan jij denkt. Het bestaat uit diverse planten en dieren. Het bos levert zuurstof, wat zeer belangrijk is voor ons in Suriname en ook voor de rest van de wereld. Vele landen hebben in het verleden hun bossen weggekapt en niet aan herbebossing gedaan. Hierdoor zijn er niet genoeg bomen om koolstofdioxide dat vrijkomt in de lucht, in zuurstof om te zetten. Zuurstof dat wij nu inademen om in leven te blijven.” Madeline keek Sara uitgeput aan, maar gaf geen antwoord.

Sara bracht Madeline naar haar hutje. Daar aangekomen dacht Madeline aan het heerlijke avondmaal dat haar moeder ‘s nachts voor haar klaarmaakte. Sara begreep al gauw dat haar gast honger had en bood Madeline diverse vruchten aan om te eten. Ooh wat was Madeline verbaasd van de verschillende vrucht- kleuren, smaken en groottes. Awara’s, manja’s, bacoven, mopé’s, Braziliaanse noten, kumbu en nog veel meer. “Deze zijn heerlijk, overheerlijk zelfs!” zei Madeline. Sara zei glimlachend: “Had ik jou niet gezegd dat het Surinaams Tropisch Regenbos heel interessant is?” Na het eten vielen de meisjes in slaap. Madeline werd de volgende ochtend wakker en zag Sara met een glimlach naar haar kijken. Madeline had nog nooit zo heerlijk geslapen. Het was zo koel en rustgevend om in het bos te slapen. Sara gaf haar gast een rondleiding door het bos. Madeline zag verschillende dieren, zoals de brulaap, witkopaap, de kapucijnaap, de poema, de jaguar en papegaaien. Ook zag zij iets, opvallend blauw, een blauwe pijlgifkikker. Ooh wat was die mooi. “Niet aanraken!” Schreeuwde Sara toen zij zag dat Madeline het diertje wilde optillen. Madeline keerde zich om en vroeg waarom dat niet mocht. Sara vertelde toen dat de kikker giftig is.

Madeline werd vrolijk van alles wat zij zag. Diverse bomen van verschillende dikten en hoogten. Sara vertelde toen: “Ons Surinaams bos heeft diverse bomen, struiken en planten. Kijk daar de koningspalm, de paloeloe en orchideeën. En daar heb je de maripa-, krapa- en tonkabomen waarmee we olie maken. In ons bos heb je geneeskrachtige planten die in de medische wereld gebruikt worden.” Madeline mocht met vele dieren spelen en heel wat vruchten proeven.

Plotseling werd het donker, zeer donker. Het geluid van uilen en sissende slangen was niet te vermijden. Ssst, ssst, ssst, “Wat doe jij hier” zei een boze, luide stem. Ik ben Mama Busi de moeder van het bos zonder mijn toestemming ga jij nooit meer terug naar huis. Het wezen met een zwart kleed om zich, een mix van verschillende dieren legde zijn mantel om Madeline en bracht haar naar een onbekende plek.

Het was donker heel donker, er was geen uitweg. Madeline schreeuwde en riep om hulp. Na een tijdje zag zij een aapje. Het aapje keek haar aan zei: “Wees niet bang ik help jou wel, maar eerst moet jij drie testen doorstaan. De eerste is het bekendmaken aan alle mijnbouwers en houtkappers dat zij tijdens het ontginnen en kappen van de bomen het bos vernietigen. Zonder bomen, ver vandaan was er geen menselijk bestaan.” Madeline begreep in het begin niet wat het aapje bedoelde. Daarna herinnerde ze zich wat Sara haar verteld had over de bomen. Zij zijn belangrijk voor de ademhaling. Na een poos wist Madeline wat zij kon doen en besloot voor de bomen van het bos te spreken als zij dat niet kunnen. Zij zorgde ervoor dat het bekend werd na het ontbossen en ontginnen van goud en bauxiet aan herbebossing te doen. Het aapje bracht deze boodschap, dat herbebossing noodzakelijk is om ons bos te behouden, naar de mensen.

Een dag ging voorbij. Vroeg in de ochtend kwam er een tukan naar Madeline. Deze zei tegen Madeline dat haar idee briljant was. Zij had de eerste test gehaald. De tweede test was dat Madeline de dieren van het bos moest beschermen. Er zijn vele dieren in het bos die zullen uitsterven als de jagers niet stoppen met op hen te jagen. Dieren zoals de wanakoe en de luiaard. Ten slotte zei de tukan “Waarom doden van onze dieren, als zij onze rijkdom zijn, enig in hun soort, niet op veel plekken te vinden.” Madeline dacht na wat men aan dit probleem kon doen. Na enkele uren kreeg zij een oplossing. “Het maken van een dierenbeschermingswet!” riep zij uit. “Een wet waarin staat aangegeven op welke dieren niet gejaagd mag worden of die niet gevangen mogen worden. Ook het houden van campagnes om de samenleving bewuster te maken ervan hoe belangrijk en speciaal onze dieren zijn. Jagen kan, maar overbodig jagen is niet nodig.” De tukan keek Madeline trots aan en bracht deze boodschap naar de mensen van de stad.

Op de laatste dag kwam Mama Busi terug. Ze zei tegen Madeline: “Mijn doel als moeder van het bos is de mensheid te helpen. Mensen maken misbruik hiervan en vernietigen het bos. Er zijn ook mensen die begrijpen hoe belangrijk en speciaal het bos is. Mijn bos heeft veel waarde, vele schatten die nog ontdekt moeten worden. Vele medicijnen, vele dieren, vele planten. Ga heen en vertel de samenleving het Surinaams Tropisch Regenbos te beschermen en nuttig te gebruiken. Ga heen en vertel de mensheid, wetenschappers naar het bos te sturen om vele schatten te vinden.” Met deze woorden liet Mama Busi Madeline achter. Zij keek Madeline met een glimlach aan en verdween.

Aan het eind van de dag was Madeline dankbaar voor ons bos, ons Surinaams Tropisch Regenbos. Met een dankbaar hart schreef zij een gedicht.

*Suriname, Mijn Surinaams Tropisch Regenbos.
Dankbaar ben ik een Surinaams kind te zijn.
Een kind met groen om haar heen.
Met mogelijkheden te bloeien,
Door bos dat om haar heen zal groeien.*

*Van apen, kikkers en vogels,
Naar vruchten en noten.
Bomen met verschillende hoogten.
Die het Surinaamse bos verhogen.*

*Het bos is onderdak voor velen.
Zorgt voor voedsel voor vroeger en heden.
Waar zouden wij zijn zonder ons gouden bos.
Mijn bos laat ik nooit meer los.*

Na deze woorden viel Madeline in slaap. Toen zij wakker werd, zag zij dat ze gedroomd had. Zij was niet in het Surinaams Tropisch Regenbos. “Of was het een droom?”, vroeg ze zichzelf af.

* * *

Golbordana, het verdwenen dorp

— TRINITY SARIDJAN

Ongeveer 100 jaar geleden was er in het binnenland van Suriname een klein dorpje dat bestond uit circa 100 bewoners. Dit dorpje heette Golbordana, ook wel genezend dorp genoemd. Deze dorpsbewoners leefden van de kleine landbouw en visvangst. De mannen zorgden voor voedsel en de vrouwen zorgden voor de huishouding. Zowel mannen als vrouwen hadden lang haar, lichtblauwe ogen en iedereen had een tatoeage van een kankantie op zijn rug. De bewoners van dit dorp hielden van de natuur. Er werd elke volle maan een groot feest gehouden waarbij er offers werden gebracht aan Moeder Aarde. Deze offers bestonden uit vis en fruit. Iedereen leefde gelukkig met elkaar. Het bijzondere van dit dorp is, dat de bewoners nooit ziek werden en ze heel lang leefden. Dat kwam doordat ze gebruikmaakten van medicinale planten in het bos. Zij waren de enigen die wisten welke planten een geneeskrachtige werking hadden en hoe je die moest toepassen. De bewoners van omliggende dorpen zeiden dat het er zelfs op leek, dat ze met de bomen konden praten. Het leek erop, alsof ze de bomen naar advies vroegen over de medicinale planten: waar ze te vinden zijn en voor welke ziekte ze bestemd zijn. Als er iemand ziek was uit een ander dorp, ging die persoon naar het dorp Golbordana om van de medicinale planten te drinken en hij werd gelijk weer beter. Het maakt niet uit hoe erg je ook ziek mocht zijn, als je naar Golbordana ging werd je altijd beter. Het nieuws van het genezend dorp verspreidde zich heel snel en had al gauw de districten bereikt. Mensen die al heel lang ziek waren geweest en alles al hadden geprobeerd, maar toch niet beter werden, gingen naar dit dorp in het binnenland en werden allemaal genezen. Golbordana werd zo beroemd, dat ze tevoorschijn kwamen op de kaart van Suriname.

Na jaren richtte de overheid zich meer op de goudsector en de houtkap, omdat er veel geld zit in deze sectoren en dus een grote inkomstenbron werd voor Suriname. Er waren veel goudconcessies in de buurt van Golbordana, waardoor het rivierwater vervuilde en de bodem haar vruchtbaarheid verloor. Er werd een groot deel van het bos opengekap. Alle vissen gingen dood, en de dorpingen van de omliggende dorpen begonnen vaker ziek te worden. De bewoners van Golbordana eisten van de regering om van dit gebied een beschermd gebied te maken, maar de regering zei dat ze maar moesten verhuizen, omdat er veel goud te vinden was in dat gebied. De mensen van Golbordana maakten daarom geen medicijnen meer, omdat hun leefomgeving al helemaal was vernietigd. De situatie bleef maar verergeren in dat gebied.

Op een dag toen een man met zijn zieke gezin naar Golbordana ging, was hij verbaasd om te zien dat het hele dorp was verdwenen. Dat was heel raar, want er was geen enkele spoor achtergelaten. Er waren nergens mensen, hutten, korjalen of kostgronden te zien. Het dorp was zelf verdwenen van de kaart van Suriname. Het leek wel alsof Golbordana nooit had bestaan. Plotseling kwamen er hele harde regens met rukwinden die dagenlang duurden. Er vonden overstromingen plaats en alle dorpen raakten onder water. Al het goud in de buurt van Golbordana verdween, waardoor men niet meer aan de goudexploitatie in dat gebied kon doen. Niemand ging meer in de buurt van Golbordana, omdat er werd gezegd dat de bewoners een vloek hadden uitgesproken voordat ze verdwenen uit het gebied. De andere dorpsbewoners hadden ook besloten te verhuizen, aangezien het gebied helemaal onvruchtbaar was geworden.

Wat vreemd, he? Was het soms omdat het bos ons een waarschuwing wilde geven? Tot de dag van vandaag weet niemand waar de bewoners van Golbordana zich hebben gevestigd en ook niet welke medicinale planten zij gebruikten. Zo zie je, dat gezondheid waardevoller is dan geld. Het bos biedt ons veel meer waarde aan geneeskrachtige planten, voeding en zuurstof, dan alleen goud en hout. Bij goud- en houtexploitatie dient men daarom verantwoordelijk om te gaan, zodat het bos en zijn bewoners daar geen dupe van worden.

Vorige week vrijdag ging ik naar Brownsberg Natuurpark met mijn familie. We hadden besloten een weekend daar te overnachten. Ik houd van de natuur en heb besloten veel foto's te maken van alle soorten planten, dieren en van dat hele gebied. Toen iedereen zijn middagdutje deed, besloot ik in mijn eentje een wandeling te maken door het bos om te genieten van de prachtige bomen en geluiden van de vogels. Ik maakte zoveel foto's zonder te kijken waar ik liep en struikelde over een heel grote boomwortel, waardoor ik viel van een heuvel en verder rolde naar beneden. Mijn hele schouder ging uit de kom en ik begon te gillen en te roepen om hulp. Niemand hoorde mij. Waar was ik? Ik was helemaal uit mijn route en kende de weg naar het kamp niet terug. Ik begon te huilen en plotseling zag ik een lichtbruine man met lang haar en lichtblauwe ogen voor mij staan. "Huil niet, alles komt goed", zei hij. Hij plukte enkele bladeren van verschillende bomen die ik nooit eerder had gezien, daarna stampte hij alles bij elkaar en zocht naar een groter blad om aan mijn schouder vast te maken. Verder nam hij een liaan om dit geheel aan mijn schouder te binden. Ik voelde dat de pijn heel gauw wegging. Hij wees mij de weg terug en ik bedankte hem. Hij groette mij en toen hij zich omdraaide, zag ik een tatoeage aan zijn rug van een boom. Wat voor boom wist ik niet. Toen ik eindelijk bij het kamp was gearriveerd, vroeg iedereen bezorgd waar ik zo lang was geweest. Ik vertelde hen mijn hele verhaal maar niemand geloofde mij, want

toen ik eindelijk die liaan en het grote blad losmaakte van mijn schouder, leek het erop alsof ik helemaal geen ongeluk had gehad.

* * *

WAN DOEL, WAN VISIE

— LEANN PRINS

“Dag oma”, zei Tirza.

“Dag, schatje”, zei oma Sara.

Oma Sara was vierenzestig jaar oud en ze woonde met haar dochter Sandra en dertienjarige kleindochter.

“Vandaag heeft mijn juffrouw ons gezegd dat we over een week een presentatie moeten doen. Het onderwerp mogen wij zelf bepalen. Ik weet niet waarover ik zal praten. Heeft u een onderwerp voor mij?”

“Hmmm even kijken. 22 mei is de *Internationale Dag van de Biodiversiteit*. Misschien kan je over het belang van het Surinaamse bos praten.”

“Het Surinaamse bos? Nee, oma dat vind ik een saai onderwerp.”

“Het is helemaal niet saai. Ga het onderwerp googelen en schrijf wat informatie op. Kom bij me als je klaar bent, dan zal ik je verder helpen.”

“Okay, oma. Het is goed.”

Toen Sandra om drie uur naar huis kwam, vertelde ze aan haar moeder dat oma haar zou helpen met haar presentatie. Haar moeder vond dat heel fijn. Na de middagmaaltijd, ging Tirza meteen aan de slag. Ze pakte haar moeders laptop en ging informatie zoeken over het Surinaamse bos. Toen ze aan het googelen was, belandde ze op de website van REDD+ Suriname. Na drie uren was ze klaar en ze ging even een middagdutje doen. De volgende dag was zaterdag en Tirza ging weer bij haar oma met de informatie die ze op het net had gevonden.

“Oma, ik heb al informatie gevonden over het Surinaamse bos.”

“Wat heb je allemaal gevonden?” Tirza gaf haar schrijfblok aan haar oma.

“Dit is prima, Tirza. Ik heb veel kennis over het leven in en met het bos, omdat ik vroeger in het binnenland woonde. Ik ben geboren in een klein dorp, genaamd *Wan Lo*. *Wan Lo* was een Aucaans dorp, gelegen aan de Cotticarivier, in het ressort *Wanhatti*, in het district Marowijne. De Cotticarivier is de diepste rivier van Suriname. Deze rivier steekt prachtig af tegen het indrukwekkende

groen van het Surinaamse bos en het water is colakleurig. Een schitterende boottocht over de donkere Cotticarivier voert je langs de Aucaanse dorpen met een rustieke en tijdloze sfeer. In Wanhatti voltrekt het leven zich zoals het dat al eeuwen doet. Het bos is een bron voor voedsel en medicijnen. De mensen leven van wat de natuur hen biedt. Ze jagen op alles wat er in het bos leeft, van pakira's tot apen, verbouwen groente en fruit op zogenaamde kostgrondjes en leven in houten hutten en huizen. In korjalen peddelen ze over de rivier om visnetten uit te zetten. Verder bespreekt men er de laatste roddels en nieuwtjes.”

“Tirza, kom je eten?”, vroeg haar moeder.

“Ik kom straks, mami. Ik ben even bezig met oma.”

“Laten we gaan eten. We zullen morgen verder gaan”, zei oma Sara.

Daarna gingen ze alle drie aan tafel zitten. Oma Sara had een hechte relatie met haar dochter en kleindochter. Ze maakte geen grappen met ze. Na het gesprek met haar oma, kreeg Tirza meer interesse in het Surinaamse bos. Ze kon niet wachten tot de volgende dag. De volgende dag ging ze bij haar oma zitten, nadat ze haar huiswerk had gemaakt.

“Dag oma”, zei Tirza en ze gaf haar oma een zoen op haar wang.

“Dag, gudu. Vandaag zullen we verder gaan.”

“Ja, oma. Zeker!”

“Voordat we aan jouw presentatie beginnen, wil ik je eerst een verhaal vertellen.”

“Okay, oma. Ik luister graag naar u.”

“Toen ik vijftien jaar oud was, begon men met illegale houtkapactiviteiten in mijn dorp. De houtkap werd niet volgens de regels van de Stichting Bosbeheer en Bostoezicht gedaan. Er was geen sprake van duurzame houtkap, waardoor het bos niet terugkwam en er dus permanente plekken van degradatie plaatsvond. Dat betekent dat de kwaliteit van het bos verminderde en de bewoners van het dorp werden bedreigd in hun woon-en leefgebieden en middelen van bestaan. Als gevolg daarvan moesten de bewoners van het dorp verhuizen. Een deel van de bewoners verhuisde naar het dorp Pikin Santi, gelegen aan de Cotticarivier. Het ander deel van de bewoners stichtte een dorp aan de Cotticarivier, genaamd Pinatjaimi. De naam stamt van pina tyai mi uit de Okanisi tongo en betekent armoede bracht me hier. Mijn ouders en ik verhuisden naar Pinatjaimi. Daar begon ons leven opnieuw. Mijn moeder werkte op haar kostgrondje en mijn vader jaagde in het bos. Daarnaast viste hij op de

Cotticarivier. Op mijn achttiende leerde ik je opa kennen en toen verhuisden we beiden naar Paramaribo.”

“Wat een mooi verhaal. Het is een stukje geschiedenis. Dit verhaal zal ik zeker vertellen tijdens mijn speech.”

“We kunnen heel veel leren uit mijn verhaal. Ik hoop dat je de essentie van het verhaal hebt begrepen.”

“Ja, oma. Ik heb het begrepen. Hartelijk dank. Love you very much.”

Tirza was heel erg enthousiast. Ze ging meteen werken aan haar presentatie, want over drie dagen moest ze presenteren. De dag van de presentatie ging Tirza met zelfvertrouwen naar school. De titel van haar speech was Wan doel, Wan Visie.

Tijdens haar presentatie haalde ze de volgende punten aan:

- * Het Surinaamse bos maakt deel uit van het Amazonegebied en het Guyanaschild.
- * Het Surinaamse bos is een unieke biotoop die gekenmerkt wordt door een ongekende rijkdom aan flora en fauna.
- * Suriname heeft de status van een land met een hoge bosbedekking en een lage ontbossingsgraad. Het Surinaamse bos vormt voornamelijk vanwege de unieke houtsoorten, een bron van inkomsten.
- * Het Surinaamse bos is een grote leverancier van zuurstof. Het haalt koolstofdioxide uit de lucht, het zorgt ervoor dat de voeding uit de grond niet wegspoelt, zodat er leven mogelijk is. Het is ook een woonplaats voor veel dieren en planten. Verder bezit het veel planten die in de geneeskunde worden gebruikt.
- * Het Surinaamse bos helpt bij het voorkomen van overstromingen en opvangen van klimaatsverandering.

“Jongens en meisjes tot slot zeg ik dat ons bos duurzaam beheerd moet worden. Door bossen duurzaam te beheren, kunnen zij hun functies blijven vervullen en dan blijven ze voor de volgende generaties. A nation that destroys its forest, destroys itself. Dat betekent dat wij onszelf vernietigen, als wij als land ons bos vernietigen. Bossen zijn de longen van ons land en ze zuiveren de lucht. Daarnaast speelt het bos een rol in het psychische welzijn van mensen. Een wandeling maken door het bos breng je helemaal tot rust. Bomen hebben dus een rustgevend en onthaastend effect op ons gevoel. Indien wij niet bestendig omgaan met ons bos zullen wij allemaal getroffen worden. Het gaat om ons allemaal. Wij moeten allemaal hetzelfde doel en dezelfde visie hebben

ten aanzien van de bescherming van ons bos. Dat was mijn presentatie. Zijn er vragen?”

Tirza kreeg een daverend applaus van de klas. De leerlingen vonden haar presentatie heel erg interessant en ze stelden veel vragen. Haar juffrouw was echt onder de indruk van haar presentatie. Tirza scoorde een 9.5 voor haar presentatie. Toen ze thuiskwam, kreeg ze twee dikke brasa's van haar moeder en oma. Zij waren heel trots op haar.

* * *

A busi, mi mati

Het bos, mijn vriend

— THELYA CLARKE

Eindelijk is het zover, vakantie, vakantie! Ik keek verlangend uit naar deze vakantie, want samen ga ik met mama en mijn broertje voor het eerst naar het geboortedorp van mijn oma: Pikin Santi. Ik ga het bos voor het eerst van heel dichtbij zien. Op de vijfde dag van de vakantie is het zo ver. We zijn helemaal ready om te vertrekken. Papa zal ons afzetten en dan naar de stad terugkeren. We rijden over de Jules Wijdenboschbrug, door het district Commewijne en komen aan in het district Marowijne. Bij bepaalde gedeelten langs de weg is er heel veel bos.

Onderweg passeren we een grote truck met banden langer en vele malen groter dan ik. Op de truck waren er supergrote en lange boomstammen. Mama, bestaan er echt zulke grote boomstammen zegt mijn broertje ongeloflijk. Ja hoor zegt mama maar zulke grote bomen komen in het bos voor. Wat wordt er met die bomen gedaan? Die worden geschaafd tot planken en worden dan geleverd aan de verschillende houtmarkten. En van dat hout worden verschillende dingen gemaakt, zoals kasten, deuren, stoelen, huizen enz. Papa maakt zijn meubels ook met hout dat uit het bos komt. Mama, ik heb op school geleerd dat houtwinning veel voordelen heeft, maar als je aan houtwinning doet moet het op een duurzame manier zodat de komende generaties ook mogen genieten van dit bos. Dat klopt helemaal zegt mama.

We rijden al één uur zegt papa plotseling. We komen zo in het dorp Wan Hati aan waar we de boot zullen pakken en varen naar het dorp van oma. De boottrip is heel leuk we zien veel bos en enkele dorpen langs de rivier.

Na ongeveer drie kwartier varen, komen we aan in het dorp Pikin Santi. Mijn broertje en ik leerden andere kinderen daar kennen. En alhoewel we geen tv en playstation hadden, vermaakten we ons. We speelden allerlei spelletjes schuiltje, djoel, pakkertje en liepen soms door het hele dorp om vruchten te plukken. Ik merkte op dat iedereen in het dorp afhankelijk was van het bos en zijn omgeving. Een groot verschil met de stad. Er wordt vaak op houtvuur gekookt, vaat en kleren worden bij de rivier gewassen, er wordt gejaagd en geplant dichtbij het huis of op grote kostgrondjes.

In het dorp zijn de meeste huizen klein en de daken erg laag. Op de derde dag botste ik tijdens het spelen aan het dak van een huis. De punt van de zinkplaat die uitstak zorgde voor een diepe wond aan mijn voorhoofd. Ik rende huilend naar oma met mijn hand tegen mijn voorhoofd gehouden. Niva, een

van de kinderen uit het dorp schreeuwde: 'A meisje kot' en ede na a zinki!' (dat meisje heeft zich bezeerd aan die zinkplaat). Toen ik mijn hand weghaalde, druppelde er heel veel bloed op mijn bloes en op de grond.

Mijn oma en mijn moeder waren zo geschrokken toen ze zoveel bloed zagen. Intussen waren meerdere mensen uit het dorp komen kijken wat er aan de hand was. Oma pakte een bakje met water om mijn gezicht te wassen, zodat de wond duidelijk zichtbaar was. Een tante pakte een houwer rende naar achteren in het dorp en kwam na enkele tellen terug met bladeren waarvan ze een papje maakte en dit drukte tegen de wond op mijn voorhoofd. Na een tijdje stopte het bloeden. Ik kon mij niet voorstellen zonder naar de dokter te gaan, werd mijn wond behandeld. Ik vroeg aan oma. Welke medicijn heeft die tante gemaakt? Ze heeft "Louisabladeren" geperst, zegt oma. Deze plant is net als jodium. Waarvoor kun je hem gebruiken oma?

Zodra je een wond hebt, kun je het gebruiken. Het bloeden stopt heel snel en het trekt het opengescheurde vlees snel samen. Wauw? Maar hoe weten jullie dit allemaal? Dit is kennis van onze voorouders. Er zijn meerdere planten in het bos die eigenlijk medicijnen zijn. Je moet het gewoon weten. Voor de mensen in het binnenland: a busi na wi mati (het bos is onze vriend). A busi e sorgu taki un' kan nyan en dringi, mek un' oso en ai gi un' dresi (Het bos zorgt ervoor dat we kunnen eten, drinken, onze huizen kunnen maken en zorgt ook voor medicijnen). Fu dat ede wi e sorgu bun gi a busi (daarom zorgen we goed voor het bos). Oma, ik ben heel blij dat jullie goed zorgen voor het bos hoor want als de Louisaplant er niet was, zat ik misschien nu nog te huilen.

Ik ging die avond slapen en droomde over a busi, wi mati (Het bos, onze vriend). Samen met enkele kinderen uit het dorp liepen we samen met Oom Odanie naar zijn kostgrondje. Het bos was niet alleen goed te gebruiken maar het was ook erg mooi. Verschillende bomen groot en klein waarvan bladeren blonken in de zonneschijn. Ik zag apen, vlinders en vogels met de mooiste kleuren. De frisse lucht, de rust en het geluid van kolkend water in de verte waren zalig en mijn hart vulde zich met bewondering. We hadden net een heerlijke bacove gegeten en we liepen lachend verder. Oom Odanie wist heel veel over de dieren en verschillende planten in het bos. A busi na wi mati (het bos is onze vriend). Wi mus' suku wan fasi fu sorgu gi a busi (we moeten manieren zoeken om voor het bos te zorgen). Wi noo man libi sondro a busi (we kunnen niet zonder het bos leven) en ik schrok wakker.

Door de dag heen bleef ik rondlopen met 'a busi na wi mati' (het bos is onze vriend). Het bos is een trouwe vriend zoals iemand op wie je altijd kan rekenen, die van je houdt en je helpt. Het bos zorgt voor ons, het geeft ons zuurstof, hout om mee te bouwen en planten die we kunnen eten of waarvan we medicijnen kunnen maken. Het dient ook als woonplaats voor mens en dier.

Zorgen wij wel goed voor het bos? Nee, dat doen we niet goed genoeg. Ik hoorde de stem van oom Odanie uit mijn droom weer : “wi mus’ suku wan fasi fu sorgu gi a busu” (we moeten een manier zoeken om voor het bos te zorgen). Wij kunnen allemaal hieraan bijdragen. Gooi bijvoorbeeld niet zomaar dingen in de natuur niet alleen in jouw woonomgeving, maar ook buiten de stad of in het diepe binnenland. Hou je omgeving altijd schoon! Ook de planten in het Surinaamse bos leren kennen, is heel belangrijk waardoor de kennis van de voorouders blijft voortbestaan. De Louisaplant vergeet ik nooit meer maar er zijn nog een heleboel planten die een geneeskrachtige werking hebben waarvan ik en nog een heleboel andere mensen niets over weten. Oh wat zou een museum vol met geneeskrachtige planten uit ons bos interessant en uniek zijn.

De dagen gingen naar mijn mening te snel voorbij, want het was voor je dacht weer tijd om naar huis te gaan. We hadden heel veel pret. Het avontuur om het bos van dichtbij mee te maken, zal ik nooit vergeten. Ik heb geleerd dat het bos ook mijn vriend is. We zwaaiden naar de dorpbewoners en stapten de boot in.

* * *

Mijn vakantie met Meri

— DANIELLE BERGEN

Ha! Ik voel de grote vakantie aankomen. Niets maakt me blijer dan in de vakantie op de stranden van Florida liggen. De blauwe oceaan, het witte zand en de warme stralen van de zon op mijn bruin velletje. Ik verlang ernaar. Moet je weten, elke vakantie gaan mama en ik op reis. Miami, Curaçao, Aruba. Noem maar op!

Oh heb ik mezelf nog niet voorgesteld? Ik ben Lana Simons, ik ben elf jaar en ik ga naar de Fluschool.

Vanwege de Coronapandemie zijn alle vluchten naar het buitenland stopgezet, maar mama heeft gezegd dat wij behoefte hebben aan ontspanning. Dus heeft ze besloten dat wij samen naar het binnenland van Suriname gaan. Kan ik die heerlijke stranden maar vergeten! Ontspanning in de jungle?! Ik weet niet wat ik daarvan moet vinden ...

Die nacht sliep ik behoorlijk onrustig. Ik kreeg allerlei nare dromen: nachtmerries zoals in een enge film. Ik lag in een sula in de jungle en werd met huid en haar ingeslikt door een kilometerslange anaconda! Toen ik die enge droom aan mama vertelde lachte ze en zei dat onze reis naar het binnenland een nieuwe ervaring voor ons zal zijn. Het was de moeite niet waard om mama te vragen het uitstapje te stoppen, want het was duidelijk dat zij ernaar uitkeek om twee weken lang te verblijven met tijgers, spinnen, slangen en pakira's om zich heen.

Tijd om te vertrekken. Het was uren reizen: eerst met de bus en daarna met een bootje. In het dorp aangekomen, werden we gebracht naar ons hutje door oma Inge en haar kleindochter Merida. Merida keek me vreemd aan en vroeg waarom ik een mond- en neuskapje op had. "Zijn jullie misschien artsen ofzo?" vroeg ze. Ik legde haar uit hoe het leven in de stad was met Covid-19. Ze leek het niet zo goed te begrijpen en gaf aan dat het leven hier, in het binnenland, veel eenvoudiger is.

Oma Inge had gekookt en nodigde ons uit voor het avondeten. Het eten zag er totaal anders uit dan ik gewend was. Wild vlees en cassavesoep. Eerst wilde ik het niet eten omdat het ... uhhh ... er niet zo smakelijk uitzag. Mama zei dat ik dan maar de komende twee weken moest vasten. Stel je voor, verhongeren tijdens je vakantie! Geen goed idee. Ik had, na de lange reis, reuzehonger. Ik

kon wel tien hamburgers opeten! Dus nam ik een klein beetje van de soep en ... ik moet eerlijk toegeven dat het best wel smaakte!

De zon kwam op. Ik werd wakker geschud door Merida - of Meri zoals iedereen haar noemde- die mij het bos wilde laten zien. We maakten een wandeling door het bos achter de hutten en ze noemde de namen van enkele bomen. Sommige namen vond ik wel grappig, zoals de “Telefoonboom”, maar Meri zei dat als je met een stok hard sloeg tegen de stam het geluid tot heel ver te horen zou zijn, net een telefoon. We zagen ook kleurige papegaaien en luidruchtige apen. Die apen waren speels en gooiden takjes naar ons! Al met al vond ik het leuker en voelde me veel vrijer in het binnenland dan ik had verwacht.

Wij hebben die middag gezwommen in een kreek met koud, bruin water. Gelukkig geen anaconda's gezien! Meri vertelde dat het water zijn kleur heeft gekregen door de dorre bladeren die van de bomen in de kreek zijn gevallen.

De volgende ochtend voelde ik me bibberig en koortsig. Voordat mama naar oma Inge om raad ging, zei ze dat ik waarschijnlijk moest wennen aan de nieuwe omgeving. Mama keerde terug met oma Inge en Meri aan haar zij. Oma Inge had een rood plantje dat ze een ‘Hibiscus’-soort noemde. Ze kookte de bladeren en liet mij het vreemde mengsel, dat op thee zonder melk leek, drinken. Oma Inge zei dat dit mengsel koortswerend is.

Voor de rest van de trip vertelde oma Inge mij allerlei verhalen over haar kleinkinderen. Ze vertelde me over de kracht van de natuur en dat het bos de apotheek is van de mensen die in het binnenland wonen. De medicinale planten worden gebruikt om osodresi te maken om de binnenlandbewoners te genezen als ze ziek zijn. Oma Inge zei dat ook mensen uit de stad en zelfs uit het buitenland belangstelling hebben voor deze kruiden. Ze vertelde over haar kleindochtertje, Safira, die van pokken genezen is door de bladeren van de “bittere boom” waarmee ze ging baden. Ze vertelde over haar broer, Nintendo, die Podosiri-sap dronk toen hij zich zwak voelde en daar binnen de kortste keren van opknapte.

Verder gaf ze mij als advies mee dat als ik hevige menstruatiepijnen heb ik de bladeren van de kwasibita en Finibita kon koken en drinken om de pijn te verminderen. Dat ga ik onthouden; wie weet komt het ooit goed van pas!

De twee weken gingen razendsnel voorbij. Ik kwam tot de ontdekking dat mensen niet per se duizenden dollars hoeven uit te geven voor een ‘leuke reis’, maar dat je met minder geld ook in het zuurstofrijke Surinaamse bos onvergetelijke avonturen kunt beleven. Voordat ik vertrok, gaf ik Meri een stevige brasa en bedankte ik oma Inge voor deze onvergetelijke vakantie. Ik kwam in de stad aan met een tas vol met medicinale planten en oma's recept van de

heerlijke heriheri. O ja, heb ik je verteld dat zoete patat met zoute vis nu mijn lievelingsgerecht is?

Het leven in het bos verschilt heel veel van het stadsleven. De dorpen in het binnenland zijn niet zo groot als Paramaribo en de mensen kennen elkaar. Er wordt samengespeeld en samengegeten. In het dorp van oma Inge en Meri wordt er soms in het weekend een ‘verhalenavondje’ georganiseerd, waarbij de ouderen van het dorp verhalen over vroeger vertellen aan de jongeren. En ook al heeft het dorp van Meri internet en is ze op Facebook, ik zag dat ze toch veel buiten in de natuur aan het spelen was.

Ik vertelde mijn familie over alles wat ik had gedaan en meegemaakt. Ik vertelde ze over Meri, van wie ik zoveel heb geleerd, zoals het maken van kettingen van kralen uit de natuur, de namen van dieren en planten en de spelletjes die worden gespeeld door de kinderen daar, zoals dyompofutu. Ze heeft me ook verteld dat ze van de juf op school heeft gehoord dat 93% van Suriname bos is. Wauw dat is veel! Voor de zekerheid heb ik het opgezocht op de website van REDD+ Suriname en het is waar!

Ik ben oma Inge en Meri dankbaar. Zij hebben me geleerd om van het bos en de natuur te houden. En weet je wat? Ook al zou er volgend jaar geen Covid-19 zijn en zouden wij weer naar het buitenland kunnen reizen, ik kies voor Suriname, het binnenland en het bos. Ik heb nog zoveel te leren over onze bossen!

* * *

De Kinderen van Ma'soeka

— TEMERA ZEEFUIK

Het is een zonnige dag in de bossen van Tumpaí in het jaar 2061. Zoals elke zondag gaan de kinderen van het dorp naar Ma'soeka. Maar deze keer heeft Ma'soeka geen verhaaltje zoals ze dat gewend zijn, ze vertelt de kinderen dat zij binnenkort zullen verhuizen. Het bos van Tumpaí, is een van de weinige bossen die nog bestaat. Tientallen jaren geleden verdwenen grote stukken bos. Ze veranderden in woestijnen. Dit kwam door de bosbranden en de verwarming van de aarde. Ook houtkap speelde een grote rol hierin, want versnippering van het woud zorgt ervoor dat de kleinere bosgebieden gevoeliger zijn voor droogte en brand. Het was een pijnlijk verschijnsel rond de hele wereld. Niet eenieder overleefde het.

Ma'soeka was de dochter van Ma'leina. Ma'leina had het wel overleefd samen met de grootouders van de kinderen van het dorp. Destijds was Ma'soeka een heel jong meisje. Samen trokken zij op naar één van de kleinere bosgebieden die nog bestond. Daar werden ze ontvangen door mensen in een dorp. Ze namen de taal en de leefgewoonten van de dorpelingen over, maar Ma'soeka bleef haar geboortetaal altijd trouw. Het bos is heel belangrijk voor zuurstof en voedsel. Het Amazonewoud, toen dat nog bestond, was een koolstofput. Het hield CO₂ vast, maar na de grote bosbranden versnipperde ook het Amazonewoud, waardoor CO₂ terecht kwam in de atmosfeer en ook dit zorgde voor de verdere opwarming van de aarde. Een aantal vogels waren ook verdwenen, waardoor de biodiversiteit in gevaar kwam. Dit was een verhaal dat de kinderen van het dorp zoveel keren hadden gehoord en elke keer was het heel pijnlijk te horen. Ze vroegen zich af hoe het kwam dat niemand aan hen dacht. Zij wilden ook een mooie toekomst. Waarom was men niet zuinig geweest met het bos? Nu moeten zij in kleine gebieden leven en elke dag hopen dat ze overleven. Ook water is niet overal te vinden. Toen de kinderen aanhoorden dat ze zouden verhuizen, waren ze blij, maar ook angstig. Ze wilden altijd buiten het bos gaan, maar ze waren bang voor wat er daarbuiten kon zijn. Maar een ander keuze hadden ze niet, want ook de kleine bosgebieden verloren langzamerhand hun vruchtbaarheid.

Ma'soeka, de kinderen en de ouders van de kinderen vertrokken de volgende dag met het laatste fruit en schoon water dat ze konden vinden. Ze liepen door een woestijn heen, dit was het gevolg van de verdwijning van het bos.

‘Als de mensen uit het verleden aan ons hadden gedacht, zouden we nu door bos heen lopen en geen woestijn’ merkte Minto, een van de kinderen van het dorp, op. ‘En dan zouden we nu kunnen stoppen langs een rivier. Of beter nog, we zouden kunnen zwemmen’ zei Manella woedend, ook zij was een van de kinderen van het dorp.

‘Kan jij wel zwemmen? We hebben dat nooit aangeleerd of ben je ermee geboren’ merkte Ako, het grappenmakertje van het dorp, op. ‘Er was overal bos hier. Wat als er helemaal geen bos meer is? Al die auto’s en hun vervuilde uitstootgassen. Kijk wat er van deze eens zo mooie aarde over is.’ zei Ma’soeka met een traan in haar ogen. ‘Waar zijn alle mensen dan gegaan Ma’soeka?’ vroeg Mandella met een piepklein stemmetje.

Mensen werden naar kampen gebracht en ze hoopten dat de natuur zichzelf zou genezen, maar als zij eenmaal verloren is, is zij echt verloren. Mijn moeder vertelde mij ooit eens dat er een groot bosgebied nog ergens bestaat. Waar alle mensen wonen’ antwoordde Ma’soeka.

‘Misschien kunnen wij het vinden’ zei Ako heel hoopvol. Maar de ouders en Ma’soeka wisten dat het slechts een verhaal was.

Na 14 dagen van lopen met rustpauzes daartussen zagen ze van de verte uit een groot stuk bos. Het was heel mooi. Ze liepen het bos in en kwamen een ander dorp tegen. Ze spraken een taal die zij niet verstonden, tenminste niet eenieder. Ma’soeka verstond het wel, want zij had ooit eens in dit mooie beboste land gewoond, het was Suriname.

‘Dit bos is zo mooi. Is dit het enige bos dat het overleefd heeft?’ vroeg Ako bewonderend, waarna Ma’soeka het vertaalde. ‘Wij hebben gestreden voor ons bos! Het is 93% bos, maar 100% Surinaams!’ schreeuwde een van de dorpsbewoners uit volle borst.

Ze liepen verder de bossen in toen ze een grote rivier met rotsen erin tegenkwamen. ‘Dit is een sula. Heel mooi toch’ zei Ma’soeka.

Ako en Minto waren de eersten die ernaartoe renden. Het was zo mooi. Ze hadden dat lang niet gezien. In het bosgebied waar ze bleven, waren er slechts kleine meren.

‘Er zijn ook vogels hier. Kijk daar een Tangara Mexicana, Bosrokoman Toekan en een Grietjebie. En kijk daar een slang. Ik had nooit gedacht dat ik blij zou zijn om een slang te zien. Het zijn alle dieren uit de verhalen van Ma’soeka’, zei Manella enthousiast.

‘Het is mooier als het regent’ zei Ma’soeka trots.

‘Het Tropisch regenwoud van Suriname. Zo sterk en prachtig’ zei Ma’soeka trots in haar eigen taal.

‘Het duurde een tijdje, voordat wij allen de waarde van ons bos kenden, maar toen wij het wisten, hebben wij alles eraan gedaan om het te waarborgen’ zei een van de dorpsbewoners trots tegen Ma’soeka.

Ma’soeka lieps lang de rivier toen een van de dorpsbewoners naar haar toe liep en zei: “Er kwam ooit eens een oud vrouwtje hiernaartoe. Ze droeg een soortgelijke ketting als dejouwe.”

Ma’soeka kreeg gelijk een herinnering van vroeger. Haar moeder was enkele jaren terug, toen hun bosgebied vruchtbaarheid begon te verliezen, vertrokken. Ze ging op zoek naar een beter bosgebied. Ma’soeka was tegen dit idee, maar ten slotte had ze niet veel inspraak hierin. Het maakte haar blij om te weten dat haar moeder dit mooie bosgebied gevonden had.

‘Enkele maanden nadat ze hier kwam, is ze heel vreedzaam heengegaan. Ze was heel wijs’ zei de dorpsbewoner terwijl ze een hand op de schouder van Ma’soeka plaatste.

‘Dit is nu ook ons huis en wij zullen samen vechten voor dit mooi bos!’ schreeuwde Ma’soeka trots uit volle borst.

* * *

HET BOS IS ONS HUIS

— SASKIA SOMAI

Hoofdstuk 1. Sasha op de basisschool

“Wauwwww ... Zoveel groen?!” Dit was de eerste opmerking van de leerlingen van de Kwakoeschool, een basisschool in Paramaribo. Via de school mochten zij een dagje een boswandeling maken in het district Para. De leerlingen stonden er niet bij stil dat Suriname voor het grootste deel alleen uit bos bestaat. Sasha, een leerling van de zesde klas hield ook van de natuur en was heel erg benieuwd om meer over het bos te weten. Terwijl de andere klasgenoten aan het balen waren, luisterden Sasha en haar vrienden heel aandachtig naar de tourguide en maakten ze aantekeningen in hun speciale schrift dat zij bewust voor dit uitje gekozen hadden. Het schrift had namelijk een kaft van de Surinaamse vlag. Deze jonge Surinamers waren al heel blij wat meer te mogen leren over hun eigen land en hebben daarom als vriendengroep een ‘Surinameschrift’ aangeschaft; alles wat zij over hun land leren, schrijven zij hierin. Na de rondleiding was er tijd voor vragen en kregen de leerlingen een stickertje van REDD+.

Thuis sprak Sasha aan de telefoon met haar tante die in het buitenland zit: “Tante, wist u dat Suriname voor ongeveer 93% bestaat uit bos? Wanneer komt u hier? dan zal ik u een rondleiding geven.”

Jaren gingen voorbij en de liefde van Sasha voor haar land en de natuur bleef groeien. De liefde is dusdanig gegroeid dat Sasha een studie koos in de richting van de natuur! Nu zit Sasha op de Anton de Kom Universiteit van Suriname en studeert Milieuwetenschappen, omdat ze vooral Suriname wil helpen om het hoge percentage aan bos te blijven behouden.

Hoofdstuk 2. De natuur in gevaar

Het is maandag en Sasha zit in de klas, vandaag zullen zij het onderwerp: ‘De natuur is in gevaar’ behandelen ... Sasha is benieuwd, hoe kan iets in gevaar zijn, dat zelf geen kwaad doet aan anderen? Hoe erg kan dit zijn? Op de basisschool, muloschool en middelbare school heeft zij het een en ander over de natuur geleerd, maar toch vindt ze het oneerlijk dat de natuur die niemand al doet, in gevaar is.

De les begint en Sasha krijgt antwoord op der vraag. De natuur is namelijk in gevaar, omdat er vooral vele antropogene activiteiten daar plaatsvinden. Antropogene activiteiten zijn niets anders dan de invloed van menselijke handelingen of activiteiten op natuurlijke systemen. Zowel grootschalige en kleinschalige mijnbouwactiviteiten en porknokkers: goudzoekers die zelfstandig naar goud zoeken, beschadigen de natuur in de mijnen. Door ontbossing worden de plekken waar de bomen stonden, omgezet in een savannesysteem. Dit is een 'irreversible process' (onomkeerbaar proces).

Het kan niet in omgekeerde richting plaatsvinden, het bos kan niet snel worden aangeplant. Hierdoor is er geen of weinig kans dat er weer bomen zullen groeien.

Ook leert Sasha bij deze les dat 'goldrush' een grote rol bij de aantasting van het bos speelt. Goldrush noemen wij het proces wanneer er grootschalige, stormachtige migratie van mensen naar recent ontdekte goudvelden plaatsvindt. Nu komen er veel illegalen naar het binnenland door de prijs van goud. Illegale en legale goudzoekers en houtkap zijn antropogene activiteiten die het bos vernietigen. De meesten houden zich niet aan de regels. Ze kappen, maar planten niet terug. Soms zijn er op een stuk grond twee concessies (hout en goud). Als de goudzoeker gewoon doorgaat met zijn werk, zonder toestemming van de mensen betrokken bij de houtconcessie, is er uiteindelijk houtverlies.

"Er leven bedreigde soorten in het bos. Deze species moeten juist in hun milieu beschermd worden", zegt de docent van Sasha overtuigd en tegelijkertijd bezorgd.

Na de les loopt Sasha om een bus te pakken en denkt na over wat zij geleerd heeft. In haar gedachten praat ze in zichzelf. Sasha vertelt aan zichzelf dat het van belang is dat wij Surinamers liefde ontwikkelen, behouden en vergroten voor onze bos. "Het is ons gegeven, maar het kan ons ook ontnomen worden! Andere mensen, zoals toeristen vinden onze natuur en ons bos ook heel erg indrukwekkend. Geen wonder dat het bos van Suriname veel toeristen aantrekt. Verschillende soorten bomen met een variatie aan bloemen. Toerisme moeten we blijven ondersteunen, maar ook liefde van onze eigen mensen voor onze natuur en ons bos moeten wij bemoedigen. Wij Surinamers moeten dankbaar zijn dat we leven in een tropisch regenwoud, maar wat laten wij achter voor onze achterkleinkinderen? Laten wij een bos achter waarop zij ook trots en dankbaar voor zullen zijn of laten wij een vernietigd bos voor hen achter? De keuzes die wij nu maken, zullen voor de toekomst gelden ... (stuff to think about)." Sasha der gedachtes over de natuur en het beschermen en waarderen ervan stopt, wanneer een lijn 8 aangereden komt en ze snel in de bus moet stappen.

Hoofdstuk 3. Het bos heeft kracht

Overall in de natuur zijn er medicinale planten. Bladeren, wortels, stammen, water, etc. ‘De natuur heeft kracht’, maar alles wordt vernietigd. Het Natuurreservaat wordt vernietigd. Brownsberg is een hele unieke plek die ook wordt vernietigd. Dit is ook gebeurd met Witikreek, mede door illegale goudzoekers.

Het bos is rustgevend met mooie plekken, maar het wordt langzaam vernietigd.

Niet alleen de planten worden vernietigd; de dieren trekken ook weg bij ontbossing, omdat hun woonomgeving wordt afgepakt.

In het district Para waar Sasha woonachtig is, ligt er een park: ‘Para Flor’. Het is eenieder aangeraden om deze plek te bezoeken.

Als student Milieuwetenschappen heeft Sasha veel meer geleerd dan gedacht. Het bos van Suriname moet beschermd worden. Dit kan als eenieder in ons bos gelooft en er evenveel van houdt. Kijk maar naar deze gelukkige bomen. Ze leven uitsluitend in het belang van anderen. Ze verdragen wind, regen en hitte, maar bieden ons toch beschutting. De bomen bieden ons zuurstof, maar wat geven wij ze terug?

Men zegt dat de Jaguar, bekend als ‘Tigri’ de koning is in het Surinaamse bos. Zij leven ongeveer vijftien jaar lang. Het is verboden om op ze te jagen. Dan nog raken ze hun leefomgeving kwijt door ontbossing door grootschalige mijnbouwactiviteiten op duizenden vierkante kilometers. Suriname is een ‘pariah’ geworden wat betreft bescherming van de natuur. Dit komt vooral door corruptie en mislukt leiderschap in ons land, de economische situatie, slecht management van onze bos en illegale handel in China van deze dieren in Suriname. China heeft vele projecten zoals palmolie, die ook bijdraagt aan vernietiging van het bos.

De gekheid van ontbossing is al langer dan twintig jaren aan de gang. Voor een paar ‘dollars’ heeft Suriname de grootste natuurlijke hulpbron: ‘onze bossen’ verkocht voor goudwinning en houtkap. De goudmijners worden dan ook blootgesteld aan de toxische stof, kwik, tijdens het mijnen. Dit brengt weer vele negatieve gevolgen met zich mee als het via het water terechtkomt in de vissen.

“We leven in een geglobaliseerde wereld waar elk individu een rol en een verantwoordelijkheid heeft. Weest u zich dus bewust ervan dat door het kopen van een tropisch hardhouten tuinset of het gebruik van medicijnen gemaakt van beschermde diersoorten u ook medeplichtig bent aan de vernietiging van onze bossen.” Dit had Sasha gelezen op Facebook en zij deelde het meteen verder.

Hoofdstuk 4. Wij zijn het bos

Aan de Meursweg in het district Para, staat Para Flor. Sasha werkt hier als vrijwilligster, omdat zij al iets aan de natuur terug wil geven door zelfbewust wat te vragen. Ze krijgt al zo veel zonder te vragen: zuurstof!

Para Flor is een botanisch wandelresort met als hoofdactiviteit tropische sierteelt. Te Para Flor kan de liefhebber van exotische planten en bloemen zijn hart ophalen. Op geregelde tijden worden er rondleidingen gegeven. Het botanische wandelresort 'The Garden' biedt aan bloemen- en planten- liefhebbers uit binnen- en buitenland, birdwatchers, overige toeristen en belangstellenden de mogelijkheid enkele uren te vertoeven in de ambiance van zijn zeer grote plantencollectie, die ook bijzonder gevarieerd en exclusief is.

Het pad door de tuin is mooi aangelegd met wit zand uit de savanne. Wat Sasha interessant vindt, is het deel met geneeskrachtige planten.

Sasha maakte een video op social media om meer bewustwording te creëren. Hierin vertelt ze alles wat ze heeft geleerd, zoals "Meer dan vijftig procent van het aantal bekende plant- en diersoorten leeft in het tropische regenwoud. En lang niet alle dieren en planten uit de tropische regenwouden zijn al ontdekt of ingedeeld. Een aantal van deze soorten staat op de rand van uitsterven, omdat hun habitat bedreigd wordt door houtkap of andere menselijke invloeden zoals vervuiling en de introductie van vreemde soorten. Het negatieve effect van het verdwijnen van soorten wordt versterkt, doordat veel plant- en diersoorten en micro-organismen via complexe relaties van elkaar afhankelijk zijn. Wanneer een regenwoud is aangetast, is het zeer moeilijk om dit kwetsbare evenwicht weer te herstellen." En ook dat het verdwijnen en aantasten van onze tropisch regenwouden ernstige klimaateffecten met zich meebrengt. Tropische regenwouden spelen een belangrijke rol in het reguleren van ons klimaat. Dagelijks worden enorme stukken regenwoud gekapt. De uitgebreide houtkap zorgt voor een dubbele aanslag op de longfunctie van het regenwoud. Ten eerste kunnen de gekapte bomen niet meer zorgen voor het omzetten van koolstofdioxide in zuurstof. Op de tweede plaats komt tijdens het kappen en verbranden van bomen de vastgelegde koolstofdioxide vrij.

Ten slotte deelt Sasha mee tijdens haar presentatie in de video: "Alhoewel er vele succesvolle verhalen over de natuur van Suriname zijn, is er dan nog werk aan de winkel. Het bos van Suriname beschermen moet een topprioriteit worden. De toekomst van het Surinaamse bos ligt in onze handen. Wat doe jij om dit te beschermen? Plant ook een boom! Zodat we samen kunnen zeggen: "Wauww ... We hebben zoveel groen kunnen behouden en zullen dit blijven behouden."

Duurzaam ontbossen is een grote illusie, helaas. De strijd kan worden gewonnen als we de gevolgen van onze handelingen zien.

Het bos is ons huis, maar zal het ook die van onze kleinkinderen zijn? Laten wij iets waardevols voor hen achterlaten.

The Forest is our home!

A Busi na unu oso!

* * *

Een engel door de moeder

— KEVIN SANOESIE

In het hart van de Surinaamse jungle loopt een expeditieteam, op zoek naar een goede spot om uit te rusten. De groep van tien loopt al uren rond, maar het onaangeboorde regenwoud maakt het voor hen moeilijk om een pauze te nemen. Eindelijk vinden zij een goede plek om rust te nemen langs een stroom water. De expeditie wordt geleid door Alexandra Gobas een regenwoud- expert met veel liefde voor de natuur en die er alles aan doet om die te laten voortbestaan. Zo mensen we nemen een kleine rust en dan gaan we verder met onze tocht.”

“Aisaiah!”- roept Alexandra.

“Kan je even checken of eenieder nog genoeg water heeft?”

“Okay Lexi”

“Dank je”

Terwijl Aisaiah zijn opdracht uitvoert neemt Alexandra zelf even rust. Naast haar komt Jonathan, de ecooloog van het team, zitten.

“Ik kan niet geloven dat we maanden bezig zijn met de expeditie en nog steeds nieuwe organismen tegen- komen.”

“We hebben nog heel wat om te ontdekken, vooral in de Surinaamse jungle”- reageert Alexandra.

“Dat is waar.”

Jonathan neemt een slok van zijn water en kan niet stoppen met het bewonderen van de jungle. “Alexandra, ik zeg het je, als mijn jongere zelf mij nu kan zien in Suriname en wat we bezig zijn te doen ...”

En hij kijkt grinnikend naar Alexandra.

“Zou hij echt trots op ons zijn.”

“Is dat zo?”

“Ja echt, al sinds mijn twaalfde wilde ik een bijdrage leveren aan het behouden van de Amazone.”

“Goed voor jou Jonathan.”

“Ja. En hoe zit het met jou, wat heeft je tot zo’n regenwoud specialist gemaakt?” Alexandra die de vraag hoort neemt dan ook een slok van haar water en begint haar verhaal te vertellen.

“Wel de reden waarom ik hier ben, daarvoor moeten we zo’n twintig jaren terug in de tijd ...”

In 2006 maakt een achtjarig Alexandra een kleine reisje met haar vader naar Brokopondo. Charlie Gomas werkt als een projectmanager voor een groot houtbedrijf in Suriname, Horizon Timber Company. Charlie moet een project overzien in Brokopondo waar zijn bedrijf honderdvijftig hectaren aan land met bomen moet hakken. De laatste voorbereidingen worden gedaan voordat het project gestart kan worden. Voor het project zal Charlie zich in een kamp, niet ver van de site, verblijven.

“Papa waar gaan we?”

“We gaan naar mijn werkplaats.”

“En wat gaan we daar doen?”

“Papa moet gaan werken.”

“Maar waarom moet ik mee?”

“Wel Lexi, anders zou je alleen thuis zijn toch.”

“Kan ik niet bij oma blijven?”

Charlie wordt droevig wanneer hij die vraag hoort, wetende dat zijn moeder in een bejaardenhuis zit en haar dagen aan het tellen is.

“Liefje, oma is niet meer zo ... sterk als ze toen was, dus daarom breng ik je mee.” Na uren rijden van Paramaribo naar Brokopondo arriveren de twee op de site waar de bomen gehakt moeten worden. Net als Charlie naar buiten stapt, loopt er een man in zijn richting.

“Meneer Gomas, U bent er.”

“Jerroel, alles goed?”

“Ik kan niet klagen, we kunnen eindelijk starten met het project.”

“Papa wie is dit?”

“Dit Lexi, is de assistent-manager, hij zal mij helpen met werk.”

“Hallo Alexandra. Hoe gaat het?”

“Goed meneer.”

“Hoe leuk is het om in de jungle te zijn.”

Alexandra wilde die vraag niet beantwoorden en kijkt gewoon om zich heen.

“OK ... Charlie ik heb gesproken met die mannen van ...”

Terwijl de twee heren aan het praten zijn, kijkt Alexandra rondt de site. Ze ziet mensen rondlopen die voorbereidingen aan het treffen zijn. In de verte hoort Alexandra een geluid. Ze hoort het komen ver binnen het bos, het is een geluid van een dier maar welk dier het is, kan ze niet uitmaken. Dan stopt het geluid. Alexandra loopt naar waar ze het geluid voor het laatst heeft gehoord. Ze stopt naast een forwarder¹ en kijkt vooruit zich. Zonder dat ze het weet, staat er plots een kapucijnaap op het wiel van de forwarder. De aap ziet Alexandra en maakt een piepend geluid. Alexandra schrok van het geluid en zag toen het aapje. De twee kijken naar elkaar alsof ze een weerspiegeling zijn van mekaar.

“Hallo, ik ben Alexandra maar je kan me Lexi noemen.” De aap kijkt naar Alexandra niet wetende wat hij moet doen. Alexandra steekt haar hand naar hem uit. De aap aarzelde maar plaats toch zijn hand op die van Alexandra.

“Leuk je te ontmoeten.” - zegt Alexandra met een glimlach.

“Hey Lexi, kom we gaan.” - roept haar vader.

Alexandra kijkt achter haar.

“Ja papa, kom zo.”

Ze keert zich terug maar het aapje was al verdwenen. Alexandra loopt vervolgens naar de auto en stapt erin.

“Zo we gaan naar de kamp, opfrissen, eten en slapen.”

“Papa?”

“Ja lieverd.”

“Zullen we morgen weer hier komen?”- vraagt Alexandra met enthousiasme.

“Ja zeker. Zie je, je vindt papa’s werkplaats al leuk.”

Later in de avond in het kamp brengt Charlie, Alexandra naar bed.

¹ een forwarder is een bosbouwvoertuig dat grote gekapte boomstammen van de boomstronk naar een landingsbaan vervoert .

“Zo, heb je lekker gegeten?”

“Ja, pa”

“Dan gaan we nu slapen. Even je kussen goed regelen en ... hier, lig maar.”

Charlie zet een deken op Alexandra en geeft haar een kus op het hoofd. Voordat hij de kamer uit kan heeft Alexandra nog een vraag voor haar vader.

“Papa?”

“Ja lief.”

“Wanneer kunnen we mama zien?”

Charlie gaat weer even naast Alexandra zitten.

“Nou Lexi mama is even weg, maar je zal haar een dagje weer zien.”

Alexandra kijkt en begrijp er niets van.

“Ze is een beetje verward, weet je wat verward is?”

Alexandra schudt haar hoofd om nee te zeggen.

“Ze moet iets gaan ontdekken laten we het zo zeggen. Als ze dat ontdekt heeft, zullen we haar

weer zien.” Charlie ziet hoe verdrietig Alexandra blikt om het idee dat haar moeder niet bij haar is.

“Maar hey ik ga je nooit in de steek laten, hoor je me nooit!”

“Oké papa.”

“Goed. Nou slaap lekker, morgenvroeg wakker worden. Love you princess.”

“Love you papa.”

De volgende dag na het ontbijten gaan de twee weer naar de site. Charlie moet toezicht houden zodat het project goed uitgevoerd kan worden. De laatste machines zijn aan het binnenkomen.

Terwijl haar vader aan het werken is, gaat Alexandra op zoek naar haar kleine vriendje.

“Hallo!? ... Meneer aapje waar ben je?”

Langer dan een halfuur is ze bezig de kapucijnaap te zoeken. Op een gegeven moment geeft ze de moed op. Terwijl ze naar de tent begint te lopen, hoort ze

een geluid. Alexandra kijkt om en ziet het aapje op de grond.

“Daar ben je! Ik zocht naar je, zo lang al.”

Alexandra steekt haar arm uit en de aap springt erop.

“Kom laten we schaduw zoeken, ik heb iets voor je.”

Alexandra brengt de aap naar een van de tenten die ze hebben opgezet op de site.

“Kijk, alsjeblieft.”

Alexandra geeft de aap een stuk bacove dat ze heeft meegenomen van het ontbijt dat ze had.

“Eet smakelijk!”

“Vanwaar kom je meneer aapje, is dit je huis?”

“Ik moet je een naam geven want meneer aapje is lang.”

“Edward, wat vindt je daarvan?”

De aap stopt met eten en kijkt niet goedkeurend naar Alexandra.

“Nee? Niet goed?”

“Oh ik heb het ... George. Er is een tekenfilm Curious George, ik hou ervan.”

“Wat zeg je is George goed?”

Het aapje neemt zijn laatste hap van de bacove en schijnt geen moeite te hebben met zijn nieuwe naam.

“Oké dan is het George.”

Alexandra en George beleven de hele dag met elkaar. De twee beginnen echte vrienden te worden en Alexandra heeft alle vervelingen die ze vóór deze trip had, achterwege gelaten.

“Heb je een familie George?”

En Alexandra maakt dan gebaren met haar handen alsof ze wil vragen of hij een baby of kindje heeft. George begrijpt nu wat ze bedoelt en wijst Alexandra aan om mee te komen.

“Wil je dat ik met je moet meekomen?”

George knikt zijn hoofd van, ja.

Alexandra vertrouwt George, maar net voordat ze het bos in wil stappen, hoort ze een schreeuw.

“Alexandra!? Wat doe je?”- roept Charlie uit angst en woede.

Charlie rent gelijk naar Alexandra toe en grijpt haar bij de armen.

“Waarmee ben je bezig? Waar wil je naartoe gaan?”

“Maar pa ik wil George zijn familie bezoeken”

“Wie is George?”

Alexandra wil naar haar vriend wijzen maar George is al gevlucht vanwege de schrik die hij kreeg door het geschreeuw van Charlie.

“Kom we gaan”

In de auto spreekt Charlie zijn dochter verder aan.

“Alexandra, wat je daar deed, wil ik niet meer zien!

Hoe zou ik weten waar je bent?

Je bent nog klein en de jungle is heel erg groot! Morgen wanneer we terugkomen wil ik jou naast mij hebben te allen tijde.”

Later op de avond, voordat Alexandra gaat slapen, vraagt ze zich af waar George is gebleven. Ze laat zich niet bezighouden en gaat in dromenland.

De dag is aangebroken, alle voorbereidingen zijn gedaan en het echte werk kan eindelijk beginnen. Alexandra en haar vader zijn op de site gearriveerd.

“Mr. Manager, goedemorgen.”

“Goedemorgen Jerrel, zijn we gereed?”

“Ja, U krijgt de eer.”

“Oké mensen, jullie weten wat jullie moeten doen. Ga aan de slag.”

De machines zijn opgestart en iedereen is op zijn post. Bomen worden omgehakt en vogels verlaten hun nesten. Alexandra ziet wat er gebeurt en de droefheid op haar gezicht is niet weg te werken. Nadat de werknemers al een groot stuk land aan hout hebben weggekapt ziet Alexandra, George. Naast George zijn er nog een handvol aapjes. Alexandra wil haar vriend helpen maar de woorden van haar vader komen weer in haar op. Alexandra kijkt naar haar

vader en vervolgens naar George. Ze kan het niet meer aan en rent met alle snelheid richting George.

“Alexandra!!!”

“Stoppen jullie!”- schreeuwt Alexandra voor George

Charlie grijpt Alexandra bij de arm.

“Waarmee ben je bezig?”

“Papa kan je het niet zien. Je vernietigt hun huis.”

Charlie kijkt om zich heen en ziet George en zijn familie. Hij realiseert hoe fout hij bezig is.”

“Het spijt me mijn kind, kan je me vergeven?”

“Natuurlijk, je bent mijn papa.”

Charlie pakt Alexandra op en loopt in de richting van zijn werknemers die staan te kijken naar de situatie.

“Oké iedereen, ons werk hier is afgelopen”

De mannen kijken verbaasd naar elkaar.

“Jullie mogen vertrekken.”

“Gomas wat denk je dat je doet?” – vraagt Jerrel

“Ik schort dit project op, jullie mogen naar huis.”

De werknemers brengen alle machines tot stilstand en volgen de instructies van hun projectmanager op.

“Meneer Oliveira zal hier niet blij mee zijn!”

“Dat is niet erg, want ik neem mijn ontslag.”

“Kunnen we naar huis?” – vraagt ze vervolgens

“Tuurlijk Lexi.”

Voordat de twee vertrekken, springt George op de autokap.

“Hey jij.”

En Alexandra kijkt George aan, wetende dat de kans klein is dat ze mekaar weer zien na deze dag.

“Bedankt, dat je mijn vriend bent.”

De twee vrienden geven elkaar een knuffel. Terwijl Alexandra wegrijdt, kijkt ze hoe George en zijn familie het bos ingaan.

“Wat een mooi verhaal. Je was net een engel gestuurd door Moeder Aarde.” – reageert Jonathan met tranen in zijn ogen.

“Dat kan je zeggen.

Nou ik denk dat dat we zover zijn. Laten we verder gaan mensen, voorwaarts!”

En zo wandelt het team verder en zet zijn missie voort in alle stilte die de natuur met zich meebrengt.

* * *

Slimme Chico

— CRYSTAL BERGEN

Achter de sula's diep in het bos van Suriname, in het zuiden van Apiapaati, woont een slimme en dappere jongen genaamd Chico.

Hij is enig kind van zijn ouders en woont vanaf zijn geboorte al in het bos. Zijn moeder kwam vlak na de bevalling van Chico te overlijden. Hij werd grootgebracht door zijn vader 'Pa Lu' en grootmoeder 'Lulu'. Iedere dag was er iets leuks te doen in het bos. Elke dag konden zij genieten van de frisse geur van de natuur, de zingende vogels, de krijsende apen, de springende vissen in het water, de opkomende groenten en de geneeskrachtige kruiden van het bos.

Iedere ochtend gingen Chico en 'Pa Lu' op stap om wild vlees te schieten of om te hengelen, zodat oma Lulu die kon klaarmaken. Een pijl en boog nemen of een hengelstok en je kwam gegarandeerd met wat pingovlees of vis naar huis. Chico leerde veel van zijn vader. Op jonge leeftijd kon hij al een pingo schieten, vis vangen en planten op een kostgrondje. Van oma Lulu leerde hij cassavebrood bakken.

Toen Chico twaalf jaar oud was, kwam zijn vader te overlijden aan de gevolgen van gelekoorts. Voor Chico was het heel zwaar om dit te verwerken; hij had geen moeder en vader meer. Hij had geen vader meer om te gaan jagen, hengelen, planten op het kostgrondje en kennis opdoen over geneeskrachtige kruiden en andere nieuwigheden van het bos. Gelukkig had Chico nog zijn oma die hem met liefde en geduld veel leerde over het bos, zoals hangmatten maken en medicijnen maken van de bladeren uit het bos.

Elke dag leerde Chico meer over geneeskrachtige kruiden uit het bos. Oma Lulu had hem ook geleerd dat Suriname voor ongeveer 93% uit bos bestaat. Wat jammer dat zij nog geen medicijn hadden kunnen maken tegen gelekoorts.

Na ongeveer tien jaren kreeg oma Lulu ook gelekoorts. Chico vond dit zo erg. Zijn moeder was overleden en zijn vader was ook te komen overlijden hieraan. En nu kreeg zijn oma de ziekte en sukkelde ermee. Dit kon Chico niet aan. Hij besloot zelf onderzoek te doen met welke planten uit het bos hij een medicijn kon maken tegen gelekoorts om zijn oma te genezen. Nadat hij een tijdje bezig was, lukte het hem uiteindelijk om een medicijn te maken dat gelekoorts kon bestrijden.

De dappere Chico heeft zijn oma beter kunnen maken met zijn medicijn. Dit goede nieuws ging van mond tot mond, totdat bijna heel de wereld over Chico's medicijn hoorde. Hij werd wereldberoemd. Dit kon iets goeds betekenen, vooral voor degenen die lijden aan gele koorts. Chico's medicijn werd in het laboratorium onderzocht en men constateerde dat het een heel goed medicijn is. Chico bleef niet zitten bij het maken van maar één medicijn. Hij ging verder experimenteren met nog andere planten uit het bos. Hij kwam tot de ontdekking dat hoe dieper hij het bos in ging, hoe meer medicinale planten hij leerde kennen waarmee hij kon experimenteren. Zo maakte hij verschillende medicijnen. Veel mensen kwamen deze medicijnen bij hem kopen en men had heel veel waardering, niet alleen voor Chico, maar ook voor het bos. Chico is enorm blij dat hij in het bos is opgegroeid.

Lieve mensen, het Surinaamse bos heeft veel te bieden op het gebied van geneeskrachtige kruiden. Laten wij ons meer gaan verdiepen in deze geneeskrachtige planten en kruiden van het bos. De overheid zou natuurgeneeswijzen moeten stimuleren en erkennen. Wie weet is er een natuurlijk middel tegen Covid-19 in het bos!

* * *

Ruí, de luiaard

— NIQUITA KASANPAWIRO

“Ruí ... Ruí!”, roept Lola de zon. Geen geluid te horen van Ruí. “Ruí!”, roept Lola nog een keer. “Jaaa, ik ben wakker”, klinkt een zachte, slaperige stem vanuit de top van de boom. Ruí denkt bij zichzelf: “wie maakt mij nu om 7 uur in de ochtend wakker?! Ik heb pas zes uurtjes geslapen!” Ruí is een luiaard. Hij heeft per dag ongeveer acht tot negen uurtjes slaap nodig. Hij gaapt en rekt zich uit. Hij draait zijn hoofdje langzaam naar rechts en dan naar links om te zien wie hem roept. “Ruí, Ruí ... ben je al wakker?” Ruí kijkt omhoog en ziet Lola de zon. “Goedemorgen Lola”, klinkt Ruí slaperig. “Waarom maak jij mij zo vroeg wakker?” Lola lacht en zegt: “Goedemorgen zonder zorgen! Noem jij dit vroeg? Het is tijd om op te staan! Jij moet op zoek gaan naar wat eten en misschien ook naar een andere boom met wat meer bladeren. En oh, vandaag zal het gaan regenen, hoor.” “Dank je wel voor jouw mededeling, Lola”, zegt Ruí, “maar ik wil graag nog even uitslapen. Ik zal later wel wat eten zoeken en naar een andere boom gaan als dat nodig is.” Lola antwoordt: “Is goed, mi boy. Slaap maar lekker uit, hoor. Ik kom later weer even langs om te kijken hoe het met je gaat.” Voordat Lola was uitgesproken, was Ruí al weer in slaap gevallen.

Na een paar minuutjes “Fiejut, fiejut, fiejut, fiejut”, fluiten de Banabeki's. Ruí schrikt wakker van al dat lawaai en mompelt in zichzelf: “Ik wil nog even uitslapen ... nog heel even, maar die Banabeki's moeten zich altijd aanstellen.” Hij rekt zich weer uit en denkt dat het gefluit van de vogels misschien wel een teken is dat hij nu echt wakker moet worden. Ruí zakt van de boom en komt langzaam maar zeker aan op de grond. Even verder vindt hij de juiste boom, waarin hij de rest van de dag wil doorbrengen. De boom is hoog, heeft genoeg voedsel en geeft genoeg schaduw, dus hij is extra blij. Niet lang nadat hij de boom in klom, begon het te regenen. Na de regen kwam Lola de zon weer even langs om te kijken hoe Ruí het maakt. Ruí en Lola zijn hele goede vrienden. Ruí is een van de weinige luiaards in dat gebied en heeft daarom niet zoveel luiaards als vrienden. Na een lang praatje met Ruí, gaat Lola weer weg. Ruí denkt daarna nog even na hoe gelukkig hij is om Lola als vriendin te hebben. Zonder Lola zou hij eenzaam zijn. Ruí rekt zich weer even gapend uit. Hij is nu gereed om weer te gaan slapen na zo een lange dag. Aan het einde van de dag wordt hij weer wakker en gaat Lola voor de laatste keer een groet geven. Ruí denkt bij zichzelf: wat ga ik nu doen? Meestal, in de avonden wordt Ruí een beetje verdrietig, want dan is Lola er niet om mee te praten. Ruí denkt dan terug aan de leuke momenten die hij samen heeft gehad met

zijn moeder en zusje. Wat zou het fijn zijn als ze nog bij hem waren. Ruí heeft zijn familie verloren toen er een paar mensen bomen kwamen omhakken, waarin ook zijn moeder en zusje sliepen. Hij mist hen nog steeds heel veel. Even later is Ruí klaar om weer te gaan slapen. Hij valt heel snel in een diepe slaap, lekker aan het dromen.

De volgende ochtend schrikt Ruí wakker van een zaagmachine die heel veel lawaai maakt. Niet ver van de boom, waarin hij slaapt, zijn mensen weer bomen aan het zagen. Ruí wordt bang en denkt na wat hij het best kan doen. Voor zijn geluk is Lola net op tijd op bezoek bij hem. Ruí vertelt aan Lola dat de mensen weer bomen aan het zagen zijn en vraagt of Lola de regenwolken kan verzoeken om hun waterdruppels los te laten. De regenwolken gaan akkoord met Lola's verzoek en voordat je denkt, begint het heel hard te regenen, waardoor de mensen hun werkzaamheden even stopzetten. Nu is het tijd voor Ruí om zo snel mogelijk naar een andere boom te gaan, waarvan hij zeker weet dat hij daar veilig is. Langzaam maar zeker komt Ruí in een andere boom terecht, ver weg van die slechte mensen. Iets later stopt het met regenen en is Ruí weer veilig. Lola die terugkomt om te kijken of alles goed is gegaan, zorgde ervoor dat hij niet meer bang is. Ze vertelt hem dat alles goed zal komen en dat hij niet bang hoeft te zijn. Hij is nu ver weg van die akelige mensen, die ervoor gezorgd hebben dat hij zijn familie verloor. Ruí weet ook wel dat er goede mensen zijn op deze aarde, maar alleen ziet hij ze niet zo vaak in het bos. "Dat kan ook, omdat ze rekening houden met de dieren in het bos en hen niet willen storen", denkt Ruí. "Wat een belevenis om de dag te starten!", denkt hij bij zichzelf. Iets later is hij niet meer ongerust en gaat weer een dutje doen. Dit is het leven in de natuur. Het kent veel natuurlijke, maar ook menselijke bedreigingen. Je weet maar nooit, wanneer je in gevaar komt. Ruí en alle andere dieren in het bos leven tegenwoordig met een angst, omdat er steeds meer mensen in het bos komen en het vernietigen. Vandaag kan je geluk hebben dat je de dag hebt overleefd, maar een andere dag kan je pech hebben. Het gaat niet alleen om mensen die bomen omzagen, maar ook om mensen die komen jagen op de dieren. Bomen zijn heel belangrijk voor de dieren, maar ook voor de mensen. Het is voor de dieren vaak een schuilplaats, een woonplekje en een plek waar ze eten kunnen vinden. Bomen zijn ook belangrijk voor het geven van zuurstof. Zuurstof hebben mensen, maar ook dieren nodig om te ademen en in leven te blijven. Ons bos is kostbaar, daarom moeten wij ervoor zorgen dat wij er goed mee omgaan. Als wij dat doen, kunnen onze kinderen en de generaties daarna nog lang genieten van het bos. Hierdoor creëren wij een beter leven voor ons als mens, maar vooral ook voor Ruí de luiaard en de andere dieren in de natuur.

* * *

Mijn belang

— NAOMI HASSELBANK

Lang geleden werd jij geschapen door de enige en almachtige Schepper. Hij schiep jou bijzonder mooi met groene, bruine en vele andere kleuren. Jouw duurzaam karakter maakt het mogelijk dat elke generatie jou ontmoet. Op basis van jouw voorziening aan diverse planten en bomen heeft de wereld zijn uiterlijk aantrekkelijk gemaakt. Op basis van jouw voorziening aan voedingrijke planten kan de samenleving haar gezondheid waarborgen. Dankzij jouw vele voorzieningen hebben landen zich ontwikkeld. Jij biedt dieren een ruim assortiment aan voeding en drank. Kortom, een comfortabel huis. Vanwege jouw georganiseerde inborst heb jij een stabiliserend effect op het milieu. Jij houdt in stand de watercirculatie, de neerslag, de luchtcirculatie, de temperatuur, het globaal en microklimaat en voorkomt bodemerosie. Jouw prachtig gelaat geeft de samenleving een kick om zich te vermaken in jou. Jij wordt deels omgetoverd tot een ontspanningsoord en er worden boswandelingen in jou gemaakt. Vanwege jouw buitengewone schoonheid worden er foto's in jou geschoten, huwelijken en feesten in jou gevierd. Een overnachting met kampeertenten en een kampvuur met zoetheit aan een stokje is waarvoor jij populair bent.

Jack was intussen weer bij bewustzijn en genoot van de manier waarop Adelaide sprak over het bos. Een dag geleden genoot hij van een boswandeling en ontdekte enkele mannen die het bos schade berokkend. Jack wist niet wat hij moest doen toen hij dit zag en raakte in paniek. De mannen hoorden zijn voetstappen en keerden zich om. Uit schrik begon Jack te rennen en botste toen tegen een boomstam.

Adelaide was bezig met haar dagelijkse training en vond Jack tijdens het rennen bewusteloos op de grond. Zij woonde nu al tien jaren in het bos en wist precies wat te doen. Ze ging haastig op zoek naar de nodige planten om een kruidenmix te maken voor Jack. Na die te hebben opgelost in water, gaf zij dit aan hem. Een kwartier later, gingen Jack zijn ogen open en proefde hij de kruidenmix nog op zijn tong. Hij probeerde rechtop te zitten en vroeg Adelaide wie zij was, waar hij was en wat de smaak op zijn tong was. Toen begon zij hem te vertellen over het belang van het Surinaamse bos.

Jack stond versteld van de vele voordelen van het bos. Hij wist toen precies wat hij moest doen. Hij legde Adelaide uit en zei haar dat hij iets belangrijk moest doen en terug zou komen, zodra hij klaar was. Adelaide wenste hem

succes en gaf hem een heerlijke vruchten thee, gemaakt van de vruchten die zij vorige week had geplukt in het bos.

Jack haastte zich terug naar de mannen en was zo zelfverzekerd deze keer. Aangekomen bij de mannen, stopte hij hen met luide stem. Zij draaiden zich om en keken allemaal vreemd naar hem. Toen nam hij de thee die hij van Adelaide had ontvangen en liet ze allemaal proeven. Hij vertelde hen dat het gemaakt is van vruchten uit ditzelfde bos. De mannen werden allemaal blij en bedroefd tegelijkertijd. Zij begrepen toen dat zij verkeerd bezig waren en boden hun verontschuldiging aan. Onmiddellijk stopten zij en vroegen Jack naar meer van de heerlijke vruchtenthee. Vol trots keerde Jack terug met hen. Daar aangekomen, zag hij Adelaide niet meer en de cabine waarin zij bleef, ook niet. Het enige wat zij zagen, was een briefje, waarin stond: “Verstoort mij niet, opdat mijn belang mag voortbestaan.”

* * *

Het verhaal van kapitein Gaia

— SHANNA VASILDA

“Eindelijk, eindelijk kan ik terug naar het dorp waar mijn kumba t’tei begraven ligt” zegt Gaia tegen zichzelf. De inheemse Gaia, 25 jaar oud, afgestudeerd en al, zit in een ruime, prachtige korjaal die haar vader een week voor zijn dood nog kocht; hij heeft er zelf maar één keer in kunnen varen. “Je vader was een van de beste kapiteins die Ananasikondre ooit heeft gehad” zegt de bootman, “integer, eerlijk en liefdevol. Dat zijn de woorden die in mij opkomen wanneer ik aan kapitein Van het Bos denk. Ik hoop dat jij te allen tijden deze eigenschappen ook zal nastreven, zeker nu, nu het beheer van Ananasikondre in jouw handen ligt.” Met een bezorgde blik kijkt hij Gaia aan. ‘Waarom zegt hij dit? Vraagt ze zich af; weet hij misschien iets over het besluit dat ik heb genomen, heeft iemand hem wat gezegd?’ Gaia schudt de gedachten van zich af en antwoordt verlegen “Ja meneer.” Van Atjoni naar Ananasikondre is het ongeveer twee uur varen, dat is meer dan genoeg tijd voor Gaia om opnieuw verloren te gaan in haar gedachten; deze keer denkt ze aan hoe dit allemaal begon, en waar.

Ze had zichzelf beloofd dat zij niet zou huilen; eigenlijk heeft zij geen reden om te huilen de dag dat ze voor enkele jaren vertrok naar de grote stad. Alles was verlopen precies zoals zij het zelf had uitgestippeld. Vanaf haar vijfde jaar wist zij dat haar studie voortgezet zou worden in de stad aan de Anton de Kom Universiteit, waar zij cultuurwetenschappen zou studeren. Ja, ze was 5 jaar toen cultuur al een belangrijke rol in haar leven speelde, dat heeft zij te danken aan haar vader ‘Johan Van het Bos’ beter bekend als Kapitein Van het Bos. Zijn motto was altijd ‘Als je onthoudt waar je vandaan komt, zul je altijd weten waar je naartoe moet.’ Niet alleen in woorden maar ook in daden was dit de manier waarop hij Ananasikondre leidde. Ananasikondre, het dorp waar Gaia zo veel herinneringen, verhalen en ervaringen van heeft. Als dochter van de kapitein werd zij door eenieder als een prinses behandeld. Oh wat gaat ze het leven hier missen. Haar keel begint te kriebelen wanneer zij papa en mama voor de laatste keer omhelst, maar de tranen komen er nog net niet uit. “Gelukkig” denkt Gaia “want niemand hoeft medelijden met mij te hebben, ik ben ready voor de echte wereld.” Onderweg naar haar korjaal moet zij nog een groet gaan brengen, aan Xigênio. Xigênio was een boom, een kankantrieboom. Gaia leefde met zo veel ontzag voor de natuur om zich heen dat alle bomen en dieren namen hadden gekregen. Xigênio was haar lieveling, hij was de grootste en oudste boom van Ananasikondre, met Xigênio heeft ze de beste momenten gehad; hij was de enige die er altijd voor haar was, hij begreep haar, gaf haar

advies en was de enige die Gaia ‘normaal’ behandelde. Gaia kijkt langzaam omhoog naar haar beste vriend en voor ze het denkt, voelt zij een traan op haar wang, zij rent naar zijn stam en geeft hem de stevigste ‘brasa’ die zij kan geven, wat natuurlijk moeilijk is want zijn stam is bijna 3 maal zo dik als zijzelf. “Gaia, ik weet dat dit moeilijk is, maar dit is wat jij altijd wou” fluistert Xigênio in Gaia’s oor. “Denk je dat ik het aankan, denk je dat ik er ready voor ben?” vraagt Gaia huilend. “Ik weet dat jij het aankan, ik reken op je, jouw ouders rekenen op je, Ananasikondre rekent op je. Gaia, ik ben er altijd voor jou geweest en ik zal er altijd voor je zijn, beloof mij dat jij er ook altijd voor ons zal zijn. Beloof mij dat het niet uitmaakt wat jij ziet of meemaakt in de stad, maar dat jij altijd terug blijft denken aan Ananasikondre en dat jij ons nooit in de steek laat” ruist Xigênio nu wat uitdrukkelijker en hij kijkt Gaia daarbij onderzoekend aan. “Natuurlijk!” schreeuwt Gaia, terwijl Xigênio haar tranen wegveegt met zijn bladeren. Ze geven elkaar nog een stevige brasa voordat Gaia de grond van Ananasikondre een kus geeft; volgens haar vader is dat een teken van respect waaraan alle bewoners moeten voldoen, voordat zij Ananasikondre binnenkomen en wanneer zij Ananasikondre verlaten.

Zo was het begonnen, haar avontuur in de grote stad. Gaia heeft intussen drie schooljaren achter de rug. Haar favoriete vak was Museologie; als onderdeel van dat vak had haar klas een trip gesponsord gekregen door REDD+ Suriname naar Miami om het Pérez Art Museum Miami (PAMM) te bezoeken. In Miami verbleven de studenten in een vijfsterrenhotel met een groot zwembad en andere luxueuze voorzieningen. Gaia vond het zo prachtig en hoopt dat zij ooit weer de kans krijgt om in zo een mooi hotel te kunnen logeren. Nu zit ze, samen met de overige studenten, popelend te wachten op de gastdocent die het vak Cultureel erfgoed moet verzorgen. Gaia’s allerlaatste vak. Als ze een voldoende voor dit vak krijgt, heeft ze haar Masterdiploma in cultuurwetenschap in handen. Vol waardering en blijdschap denkt zij terug aan de laatste drie jaren, zij is een van de weinigen die de studie binnen de minimale tijd af zal ronden; als zij het inderdaad nog afrondt Ze denkt met licht verdriet terug aan vorige week. Toen was ze in Ananasikondre. Ooit had ze gedacht dat elk bezoek aan thuis een bezoek zou zijn vol blijdschap en vreugde. Maar deze laatste keer was er geen vreugde; ze moest met spoed naar huis, omdat haar vader, Kapitein Van het Bos onverwachts het leven had gelaten. Er zijn geen woorden genoeg om haar verdriet te omschrijven. Wat alles nog erger maakt, is dat zij voorlopig als kapitein moet dienen, totdat er een vervanger is. “Hoe ga ik dit alles voor elkaar krijgen?”, ik ben honderden kilometers verwijderd van mijn dorp, ik moet het allerhinderlijkste vak zien af te ronden, ik heb net mijn vader verloren en ik heb ook nog een heel dorp, 427 mensen die op mij rekenen!”

Gaia’s gedachten worden gelukkig onderbroken door een luide diepe stem

“Goedemorgen iedereen”, en een bezwete, blanke man die hoogstwaarschijnlijk van Nederlandse afkomst is, stapt binnen. “Ik ben meneer Christopher, jullie gastdocent, zeggen jullie maar gewoon ‘Chris’. Gaia, die weer verdwaalt in haar gedachten hoort niet eens dat meneer Chris zichzelf introduceert. Het enige dat zij heeft kunnen opvangen zijn de namen van zijn drie kinderen: Nina, Pinta en Santa Maria. Wat een aparte namen voor Nederlandse kinderen denkt ze nog, en dwaalt weer af. “Mevrouw Van het Bos, mevrouw Van het Bos, hallo mevrouw van het Bo...” Gaia schrikt wakker. “Dit is geen tijd om te slapen hè,” zegt meneer Chris lachend. “Het is jouw beurt om jezelf voor te stellen ‘klein indiaantje’.” Gaia weet niet echt wat ze moet denken over haar nieuwe roepnaam, maar ze besluit er geen aandacht aan te schenken. Met een diepe zucht staat ze op. “Ik ga het kort en krachtig houden” denkt ze bij zichzelf, alleen mijn naam is belangrijk. “Ik ben An...” Ze hapert, stopt, kan haar tranen nauwelijks bedwingen. “Ik ben kapitein Gaia van de Bos”, begint ze haar introductie. Gaia heeft niet eens door dat zij 15 minuten lang aan het praten is en bijna haar heel levensverhaal aan de klas vertelt, totdat zij naar de klok kijkt en gauw een einde brengt aan haar ‘introductie’. Vol belangstelling kijken haar klasgenoten en meneer Chris naar haar. Meneer Chris had dit duidelijk niet verwacht en is zo in de war dat hij de overstap naar zijn les bijna niet kan maken. De ‘niet zo interessante’ les wordt beëindigd en Gaia probeert zo snel als mogelijk het lokaal te verlaten, ze voelt zich plotseling uitgeput. “Mevrouw Van het Bos, mag ik u even spreken?” klinkt de stem van Chris. “Als meneer Chris niet zo een aardige docent was, had ik hem vriendelijk bedankt” denkt ze bij zichzelf, maar zij houdt het op: “Natuurlijk”, niet wetende dat dit gesprek haar leven en het leven van zoveel anderen, zou veranderen.

“Kapitein Van de Bos” Gaia schrikt wakker. “Wij zijn er.” De bootzman parkeert zijn korjaal bij de ingang van Ananasikondre en kijkt met een geschrokken blik naar zijn dorp “Wie zijn deze blanke mensen? Wat zijn zij hier aan het doen? Bijna alle bomen zijn weggekapt” merkt hij woedend op, terwijl hij zijn blik op Gaia richt. “Kapitein, u moet iets eraan doen! Zij hebben geen toestemming hiervoor!” schreeuwt hij. Er is een moment van stilte. “Ik heb ze toestemming gegeven om een klein deel van ons dorp om te toveren tot een geweldige toeristische attractie met een hotel met airco, met een zwembad met jacuzzi met...” “U heeft DORPSNAAM verkocht...?!” onderbreekt de bootzman haar met een mengeling van opperste verbazing en afgrijzen in zijn stem. “Nee, nee, niet verkocht, het dorp blijft van ons, wij mogen hier werken en zelfs gebruiken van de faciliteiten af en toe, alleen gaat de helft van de opbrengsten naar ...” Gaia stopt met praten, wanneer ze een traan uit de bootzman zijn oog ziet komen. Hij probeert die snel weg te vegen en keert zich om, hij kan haar niet meer aankijken. Zij heeft geen andere keus dan om uit te stappen. “Bedankt” mompelt ze nog, terwijl ze toekijkt hoe hij in volle vaart wegvaart van de trieste aanblik van omgekapte bomen.

Gaia loopt het dorp binnen; het is twee minuten lopen naar haar verblijfplaats. Onderweg komt ze natuurlijk Xigênio tegen. Voor het eerst ziet zij dat zijn bladeren naar beneden gericht zijn en dat zijn stam aan het afbreken is. “Xigênio” zegt Gaia met een traan achter haar ogen. “MOTTO” dat was jouw vaders motto, dat was hoe hij Ananasikondre leidde en tot zijn dood heeft hij precies dat gedaan. “Ann – Kapitein Van het Bos, ik had nooit gedacht dat jij ons zo zou teleurstellen, jij had beloofd dat jij ons nooit in de steek zou laten.” “Nee, zeg dat niet, ik hou van jullie ik hou van Ananasikondre” Gaia valt huilend op haar knieën. “Hoe durf jij dat te zeggen? Jij hebt ons, je vrienden, je familie verkocht. Maar dat is niet het ergste, het ergste is dat jij de zwaarste vorm van disrespect hebt getoond.” “Hoe ... hoe bedoel je Xigênio?” Gaia weet niet of het verdriet, ongeloof of zielepijn is, wat ze ziet in Xigênio’s ogen. “Jij hebt de grond niet gekust toen jij aankwam.” Terwijl Gaia zich met een schok realiseert wat Xigênio bedoelt, wordt zij opgeschrikt door een luid “ZZZZZZZZZZZZZZZZZZZZ.” Meneer Chris loopt met een kettingzaag richting Xigênio met een brede glimlach op zijn witte gezicht. “STOP!” schreeuwt Gaia. Wanhopig denkt ze: als ik maar de kans krijg de grond van mijn dorp te kussen, één kus maar, één maar ... !

* * *

Anshita en haar liefde voor het bos

— ANGILITA MAHABIR

Dit verhaal gaat over een 14-jarig meisje dat Anshita heet. Ze woont in Para, achter haar huis is er een bos. Anshita woont in een huis met haar moeder, vader een broer die 4 jaar ouder is dan zij is. Anshita en haar moeder hebben absoluut geen goede band met elkaar. Van jongs af aan als Anshita verdrietig werd, ging zij in het bos een plekje zoeken om te zitten en begon zij maar een liedje te zingen, waarbij de wind het geluid maakte van haar lied. Zong zij al haar emoties weg, als haar vader en haar moeder haar verdrietig hadden gemaakt. Haar liederen waren dan nog emotioneler waardoor er ook tranen vielen uit haar ogen, omdat Anshita heel erg veel van haar vader hield en niet gewend was om geschreeuwd te worden door hem.

Het bos heeft haar leren leven toen zij geen zin meer had om in leven te blijven. Ze was gewend geraakt om het meest in het bos te gaan vooral in de middag, want ze had geen vriendinnen dus zag ze de bomen als haar vrienden. Hoe was het op school met Anshita? Zij is altijd één van de besten geweest in elke klas. Het grappigste is dat ze het bos hiervoor preees, want zij studeerde in het bos. Na 4 jaren werd Anshita eindelijk 18 en een brave meid die heel erg aantrekkelijk was. Nooit zou iemand denken dat haar leven helemaal zou gaan veranderen alleen door het bos. Hoe dit eigenlijk plaats heeft gevonden is toen Anshita op school was en bezig was haar les te volgen. Er zijn toen arbeiders van een bedrijf gekomen die winkels opzetten, maar deze keer was hun doel wat anders, ze wilden een mall bouwen bij dat plekje waar Anshita haar leven had doorgebracht en zij kon niets doen. Zij was op school bezig met haar lessen ze heeft pas toen ze thuis was aangekomen gezien dat ze bezig waren om kruisjes te zetten op de bomen om ze weg te halen. Ze is echt woedend geworden en ging naar de arbeiders toe en heeft hun gevraagd wat ze eigenlijk aan het doen waren, want ze was niet zeker of ze voor iets slechts waren gekomen of iets goeds. Maar wat bleek er, dat ze daar waren met een slecht doel en Anshita wist even gewoon niet wat ze moest doen en ze rende meteen naar binnen bij haar ouders om ze te vragen om hulp zodat de mensen konden stoppen. Een andere reden waarom ze hun ook wilde stoppen was, omdat ze heel veel dieren had gezien sinds ze een klein meisje was. Je kunt zeggen dat de dieren bijna als haar broers en zusters waren en het bos was hun leven. Ze heeft haar ouders gevraagd om hulp en wat ze zeiden was dat Anshita groot genoeg was geworden en dat het een dom ding zou zijn om te zeggen dat het bos de reden was waarom ze nog in leven was. Op dit

moment wilde ze het bijna opgeven ze was zo depressief dat ze gewoon geen uitweg meer zag dan alleen dood te gaan het enige ding wat steeds in haar hoofd kwam was dat ze zichzelf zou afmaken als er wat zou gebeuren met de bomen en de dieren. De volgende ochtend toen ze tot een besluit is gekomen om terug te vechten voor het leven van de dieren en de bomen is ze meteen gestart met het verspreiden van dit nieuws op social media dat dit gestopt moet worden. Wat ze had gepost op social media hebben vele mensen gezien en zijn de volgende dag daar aangekomen om het werk van de arbeiders te laten stoppen, de arbeiders negeerden de mensen daar gewoon tot de mensen stenen begonnen te gooien.

Na dit geval waren ze meteen weg en heeft de werkgever haar contact met haar gemaakt en gevraagd of hij haar kon ontmoeten om te praten met haar. Ze heeft goed nagedacht erover en ze heeft besloten om hem maar te ontmoeten. Hij heeft haar gevraagd in een restaurant te komen om 4 uur in de middag. Precies om 4u is hij aangekomen en heeft hij haar meteen gevraagd om te zitten en gelijk te starten met zijn gesprek over zijn business. Anshita heeft plaatsgenomen en zijn ze begonnen om te praten over de dieren en de bomen. Hij wilde haar omkopen met geld waarbij Anshita heeft geweigerd en hij toen zei dat hij voor de dieren een dierencentrum zou openen en dat ze daar goed verzorgd zullen worden. Nu was het moeilijk om een besluit te nemen voor haar, maar uiteindelijk heeft ze nee gezegd, want ze weet hoe belangrijk de bomen zijn voor de dieren en ook voor de mensen. Hij vroeg haar waarom het ook belangrijk is voor de mensen? Anshita heeft hem een heel keurig antwoord gegeven waarbij hij geen woorden meer had voor haar. Haar antwoord luidde: Het bos is belangrijk voor de dieren om daar op te groeien, daar leren ze ook jagen, voor het fruit en niet alleen dieren gebruiken fruit wij mensen ook. Zuurstof krijgen we ook van de bomen: hoe minder bomen we hebben hoe minder zuurstof we ook zullen hebben. We worden ook beschermd tegen natuurrampen plus ons bos heeft mooie zwemplaatsen die toeristen kunnen aantrekken. Na haar geweldige uitleg heeft hij besloten om geen mall meer daar te maken juist heeft hij een briljant idee gehad om een attractie voor toeristen ergens te openen in het bos, waarbij de toeristen een rit konden nemen om ook naar de dieren te kijken. Hij vroeg haar of zij dit alles wilde beheren, ze was zo blij dat ze meteen ja heeft gezegd. Dit besluitje van haar heeft haar hele leven veranderd. Nu heeft ze een huis gebouwd naast hetzelfde bos dat haar leven heeft veranderd. Ze is een rijke dame geworden en studeert ook door, want haar droom is altijd geweest om dierenarts te worden. Dus het verhaal van haar is goed geëindigd.

* * *

Orkest

Wij zijn de reflectie van het bos.

— RUCHIKA ADHIN

“Opa waarom breng je ons altijd naar het bos en nooit naar andere plekken”, zei René.

Precies die woorden lieten opa’s ogen glinsteren. “Wat zie je wanneer je in het bos bent?”, vroeg opa. “Bomen, insecten, dieren, krekens en niks meer”, zei een nogal geïrriteerde René.

Het werd hoogtijd om de deze generatie de noodzaak van het bos in ons leven bij te brengen, dacht opa bij zichzelf. “Jongen je gaat nu goed luisteren en kijken”, zei opa.

Het bos bestaat uit bomen. Wanneer jij om je heen kijkt, zie jij dat de bomen bestaan uit de wortels, de stam en de takken met bladeren. Wij zijn net het bos. Wij hebben geen wortels, een stam en takken met bladeren. Maar deze drie dingen symboliseren wel iets in ons leven.

De wortels symboliseren onze innerlijke groei. Waarop wij ons aandacht vestigen en hoe gaan wij met die aandacht om. Wanneer wij dat doen, zorgen wij voor een connectie met onszelf.

Waarop jij jouw aandacht vestigt, verbeter jij de connectie met jezelf. Connectie met jezelf maken is de stap maken naar innerlijke groei.

De stam symboliseert hoe gelukkig wij zijn, ons voelen over onze fysieke en mentale gezondheid. In gelukkig-zijn, zit rust. En die rust is niet te vergelijken met hoe blij jij bent met materiële dingen, zoals geld, sieraden of die leuke kleren die jij altijd wilt kopen. Het is die rust die stabiliteit biedt op momenten van stormen, onweer of enig andere onplezierigheid in jouw leven. De takken met bladeren symboliseren onze contributie aan anderen. De contributie in de vorm van hulp, delen van kennis of het samenwerken met anderen voor het gezamenlijk bereiken van iets.

Het bos leert jou luisteren. Luisteren naar de geluiden van het bos. De meest impactvolle geluiden zijn de geluiden van de insecten. Deze insecten zorgen niet allen voor de bestuiving, maar zijn een organisatie. Een organisatie van het meest perfecte orkest op aarde. Het orkest dat muziek maakt. Muziek die jou moeiteloos leidt naar jezelf. Muziek die niet te beschrijven is in woorden hoe zij ons absorbeert. Absorberen van muziek die ons slechts een ‘tipje’ laat

ervaren hoe mooi het leven is.

Deze bomen zijn in gevaar. Het gevaar wordt gevormd door de ontbossing. Ontbossing door de mijnbouwactiviteiten zoals het ontginnen van goud en bauxiet. Daarnaast ook de grootschalige houtkap. Het weghalen van bomen, is het armer worden van het bos. En wanneer het bos armer wordt, gebeurt er ook iets met ons. Op het materialistische vlak voelen wij het niet, want de producten afkomstig uit de mijnbouw leveren veel geld op. Wij worden armer. Armer in onze geestelijke groei. Armer in het kunnen vestigen van onze aandacht. Armer in het maken van de connectie met onszelf. Armer in het hebben van rust in ons hart en hoofd. Armer in het hebben van emotionele stabiliteit in ons leven. Armer in het geven van onze contributie. Armer in het kunnen luisteren naar de muziek van de natuur waarin wij onszelf terugvinden.

Bomen zijn de creaties van de Allerhoogste, die een mooi leven leiden. Een mooi leven leiden is een geschenk aan de Allerhoogste. De bomen zijn de creaties die altijd iets aanbieden. Hetzij onderdak aan dieren, voedsel aan dieren en of mensen en een belangrijke schakel is in het ecosysteem voor een leefbaar milieu. Wat bieden wij aan de bomen, zodat zij nog vele generaties mogen voortbestaan en wij ook een mooi leven mogen leiden?

Opgedragen aan eenieder.

Bescherm het goed en het goede beschermt jou.

Wi Na Busi

* * *

De kleine Chinese jongen die de taal van de boom verstond

— GABIJONY MANPIKIEN

Suriname, het land waar ik geboren ben, als zoon van een Chinese moeder en vader. Mijn naam is Xixiang en ik ben 8 jaartjes oud. Mijn mams en paps moesten wegens omstandigheden verhuizen naar het binnenland. Om exact te zijn het dorpje Casipora waar we nu wonen. Alles was daar nieuw voor mij, gezien het feit dat ik van de stad kom. Iets wat me direct opviel, was het prachtige bos dat om ons heen was. Echt een rustgevend gebied, maar mama en papa wilden nooit dat ik alleen daarheen ging, want ze vonden dat het daar gevaarlijk was. Ik hield ervan om naar die verhalen van het dorpshoofd te luisteren. Op een dag op weg naar het dorpshoofd, hoorde ik een vreemd geluid uit het bos komen. Een stem schreeuwde: “stop met het vernietigen van ons, kijk hoeveel wij voor jullie doen en toch kunnen wij niet gewaardeerd worden.” Ik schrok en dacht: ‘komt dat geluid werkelijk uit het bos? En toen hoorde ik het weer “stop met het vernietigen van ons, kijk hoeveel wij voor jullie doen en toch kunnen wij niet gewaardeerd worden.” Ik zei toen tegen mezelf: ik moet gaan zien vanwaar het geluid komt. Ik wachtte rustig, totdat niemand meer naar me keek en rende het bos in. Toen ik uiteindelijk op de plek vanwaar het geluid kwam arriveerde, zag ik dat het een boom was die schreeuwde. Hij zei weer: “stop met het vernietigen van ons, kijk hoeveel wij voor jullie doen en toch kunnen wij niet gewaardeerd worden.” Ik vroeg toen: “Meneer boom, is er een probleem?”

De boom schrok en vroeg: “Je kan verstaan wat ik zeg?” Ik zei: “Ja, ik weet niet hoe dat komt, maar ik versta alles wat u zegt.” “Waarom ziet u er zo uitgeput uit en schreeuwde u telkens met een verdrietige stem?” De boom zei toen: “De mens heeft dit met me gedaan!” Het lijkt er niet op dat hij beseft hoe belangrijk het is om ons bomen ‘het bos’ te beschermen.” Als je misschien één boom omhakt, zal je het misschien niet voelen of opmerken, maar hier worden er bijna elke dag meer dan vijf bomen omgehakt. Ik heb begrepen dat ze mij morgen gaan omhakken, vandaar dat ik zo verdrietig ben. Kijk, mijn zoon, wij bomen “het bos” bieden veel voordelen die nodig zijn om te overleven, waaronder schone lucht, toegang tot helder water, schaduw en voedsel. Luister mijn zoon via fotosynthese produceren wij zuurstof en biomassa, wij bieden onderdak aan de mens en verschillende dieren. Wij zijn essentieel voor het bestrijden van klimaatverandering en dragen bij aan de welvaart en

het welzijn van huidige en toekomstige generaties. Er zijn nog veel dingen waarom jullie het bos moeten beschermen, maar ondanks alles gebeurt dit nu. Als we tenminste terug werden geplant was dat al genoeg voor ons. Ik vroeg toen: "Wat kan ik doen om jullie te redden?" De boom glimlachte en zei: Je kan ons niet helpen. Nu dat je kan verstaan wat ik zeg, mag je dit aan niemand vertellen anders ga jij zelf ook in een boom veranderd worden, dus dit gesprek van ons moet je geheimhouden. Ik voelde me gelijk nutteloos, want ik wil ook niet in een boom veranderd worden. De hele nacht heb ik daar doorgebracht. Plotseling in de ochtenduren voelde ik iemand me wakker maken en die vroeg me of ik nu niet thuis moest zijn. Ik merkte ook gelijk dat het om de mannen ging waarover meneer boom het had. Ik keek gelijk naar de plek waar meneer boom was en zag dat hij omgehakt was met een paar andere bomen. Ik barste gelijk in tranen uit en zei: "Hoe kunnen jullie dit doen? Weten jullie niet hoe belangrijk het bos voor ons is? Meneer boom heeft me alles verteld en ik kan niet geloven dat dit werkelijk gebeurt." De werkers keken elkaar aan en begon te lachen van hoe kan je tot een boom praten. Toen dacht ik plotseling dat ik mijn mond voorbij gesproken had en zei toen: Zie je wat jullie me laten doen, nu ga ik zelf in een boom veranderen. De man zei: "Kom laat me jou naar huis brengen, want zo te zien heb je niet genoeg geslapen." Ik rende gelijk in tranen richting het dorp om mama en papa te vertellen wat er gebeurd was. De man achtervolgde me. Toen ik in het dorp aankwam, schopte ik mijn voet tegen een steen en die veranderde ter plekke in een boom. De dorpsbewoners schrokken van wat ze gezien hadden en verzamelden zich op de plek waar de boom was. Het dorpshoofd zei gelijk dat ze die boom direct moesten omhakken, het is een teken dat de goden boos op ons zijn. Xixiang's mama en papa kwamen gelijk en knielden huilend voor het dorpshoofd. Xixiang's moeder zei: "Deze boom hier is mijn zoon, hebben jullie niet gezien wat hier is gebeurd?" Niemand moet die boom omhakken! Die man die de Chinese jongen achtervolgde zei ook gelijk: "Nee! Dit alles is mijn schuld!" En hij vertelde alles wat was gebeurd.

* * *

Bron van leven

— JOSHUA ROIJAKKERS

Ver in het bos woonde er een inheemse stam; de inheemsen die daar woonden, maakten veel gebruik van de natuur. De natuur was hun bron van leven. Hun drinkwater halen ze uit de kreek of de rivier. In de middaguren gingen de meeste mensen naar de rivier om te baden. De moeders sjouwden met hun kinderen en als het nodig was, namen ze de was mee naar de rivier. De kinderen hadden pret en de meeste kinderen hadden heel vroeg leren zwemmen. De vaders waren meestal aan de andere kant van de rivier. Hun taak was om eten op tafel te zetten. Er was vis in overvloed dus gooiden ze hun hengel maar in het water. De oudere mannen van het dorp gingen vaker met een groepje het bos in om te jagen. Het was heel rustig in het dorp. De mensen waren bezig met hun dagelijks leven en leefden in harmonie met elkaar. De wind waaide bijna niet en de mensen hadden het heel warm. De grote mannen van het dorp waren in een groepje vertrokken om op zoek te gaan naar voedsel voor hun gezin. Die middag kwamen de grote mannen terug naar huis. Eenieder zat vol verwachting te kijken naar het paadje waar de mannen al heel heel snel in zicht zouden komen. De kinderen konden niet langer wachten en deden woelig bij de moeders. Zij verwachtten zoals altijd vruchten, verse vis en vlees. Maar toen ze de mannen in de verte zagen aankomen, wist eenieder dat hun reis voor niets was geweest. De mannen vertelden dat hun jachtgebied steeds meer opengekapt werd. Hun bos, hun bron van bestaan werd bedreigd door goudzoekers die de bomen neerhaalden. Zij wisten niet precies met wie zij te maken hadden en waren bang dat er uiteindelijk geen bestaan meer zou zijn voor hun stam. De kinderen waren verdrietig en de vrouwen waren hulpeloos. Eenieder ging door met het dagelijks leven maar in hun ogen kon je de pijn en het verdriet zien die zij in hun binnenste opkropten. Het was alsof zwarte wolken het dorp bedekten. De dorpsbewoners voelden zich machteloos en wisten niet hoe de toekomst voor hun kinderen eruit zou zien. Op een dag besloten zij onderling een stop te brengen aan de vernietiging van het bos. De bomen waren omgehakt, de dieren vluchtten en de krekken waren vervuild. Ze konden het niet meer volhouden en besloten voor zichzelf op te komen. Ze wisten dat er geen toekomst zou zijn voor hun kinderen en kleinkinderen als zij er niets aan zouden doen. Zij deden moeite, gaven hun leven op tot behoud van het bos. Zij bedelden en smeekten maar hoe hard zij ook schreeuwden, naar hen werd niet geluisterd. Zij werden helemaal niet gehoord noch gezien. De mannen die het bos beroofden van al zijn schoonheid en kracht gingen door met hun werk en hadden geen idee ervan hoeveel pijn, verdriet en vernietiging zij veroorzaakten. Op een morgen toen de

mannen weer te werk zouden gaan, zagen zij kinderen, vrouwen, mannen en ouderen hand in hand staan voor de bomen die omgehakt zouden worden. De kinderen huilden. De vrouwen en de mannen begonnen luidop te schreeuwen “Wi Na Busi.” De wind begon heel hard te waaien en niemand begreep er wat van, omdat het twee maanden lang windstil was geweest. In een keer gingen de bomen van links naar rechts. De bladeren maakten een geluid alsof er miljoenen mensen aan het gillen waren. Je kon in het geluid van de bladeren de stemmen horen van de voorouders. Niet alleen van de voorouders maar ook van de dieren, de krekens en de planten. Je kon de stem van het bos horen. Op een gegeven moment stonden alle machines stil. De werkers vertrokken met de meeste spoed maar waar zij ook wilden werken. Het geluk was hun voor eeuwig ontnomen.

* * *

Gestolen land

— STIEFFANO IRODIKROMO

De wekker gaat zoals ik het voor elke ochtend heb ingesteld om zeven uur af. Oogwrijvend probeer ik mezelf uit bed te krijgen en ik loop naar het raam, dat voorzien moet worden van een gordijn, waar ik eerst een rekoefening doe alvorens in bad te stappen. Nadat ik ben gedoucht doe ik mijn joggingpak aan. Vervolgens trek ik de deur achter mij dicht. Op straat aangekomen begin ik met joggen. Auto's rijden mij voorbij, giftige gassen achterlatend. Soms krijg ik het gevoel dat ik een keer zal stikken van de giftige gassen afkomstig van zowel de voertuigen als andere machines. Astera, mijn buurvrouw, woont vijf huizen verder dan ik. Ik begroet haar terwijl ze vuil verbrandt. Plastic tassen en flessen. Meer kan ik niet zien, vanwege het steeds omvangrijker wordende vuur. In deze straat zijn er helaas geen bomen. Bomen die ons kunnen voorzien van zuurstof en, als het een vruchtenboom is, vruchten. Twee kilometers verder kom ik op mijn plaats van bestemming aan. Met een tevreden gevoel wandel ik door het bos. Kankantriebomen, morisibomen, awarabomen, maripabomen en nog veel meer. Het is mij gelukt om een paar awara's te plukken. Het bos grenst aan de rivier. Gelukkig doet de natuur haar werk fantastisch. Waarom zeg ik dat? De rand van het bos zit vol met parwa en mangrove. Ik plof op de grond neer en geniet van mijn omgeving. Melodieus fluistert het bos in mijn oor. Ik geef gehoor aan het bos dat optreedt als een zorgzame moeder op wie al haar kinderen rekenen.

Diep verankerd in de bodem staan de wortels die zowel de vruchtbare aarde als de kwetsbare mens stevig houdt. Ja. De kwetsbare mens. Ik kom tot rust en laat me leiden door de melodie van het bos. Ingenomen door de melodie die mij raakt, word ik in vervoering gebracht, waarbij ik controle verlies over mijn lichaam en opsta, waarna ik begin te dansen uit blijdschap en vreugde. Samen zingen wij een lied dat voor ons is bedoeld. Vogels, kapua's, slangen, tijgers, apen en nog veel meer zijn net als ik, een mens, kind van het bos. Abrupt houdt de muziek op. Ik hoor stemmen. Ik hoor het geluid van cirkelzagen, bulldozers en andere machines die ik niet herken, maar ik weet zeker dat het niet voor goede doeleinden wordt gebruikt. Noodgedwongen ren ik naar het geluid toe en raak overweldigd door het ongelukkige uitzicht. Cirkelzagen zagen door de stam van kankantriebomen die binnen een oogopslag donderend op de vruchtbare bodems belanden. Luiaards en tijgers worden neergeschoten. Vogels vliegen noodgedwongen uit hun nest, hun eieren achterlatend. Eieren waaruit nieuw leven zou komen, echter wordt hen deze kans

ontnomen. Moord! Geëmotioneerd ren ik naar de heren toe en smeeik ze te stoppen met hun baldadige en afschuwelijke gedraging. Helaas zonder succes. Er wordt mij voorgehouden dat hier een fabriek opgezet zal worden, die voor genoeg werkgelegenheid zal zorgen. Onmenselijk word ik weggesleept door twee groot gebouwde mannen die menen mij te vernietigen als ik niet ophoud met mijn protest. Mijn verzet om losgelaten te worden ten spijt. Met tranen in de ogen kijk ik toe hoe het bos wordt vernietigd. Giftige gassen afkomstig van de machines bewolken het bosgebied dat plotseling niet meer uit bos bestaat. Een somber uitzicht. Twee uren later sta ik bij het politiebureau en ik mag pas zes uren later naar huis. Zonder twee keer na te denken ren ik terug naar het bos. “Kijk waar je rent, leeghoofd!” gilt een van de bromfietzers. “Je hebt zeker gestolen?” zegt een autobestuurder. Hun woorden dringen niet tot mij door, omdat ik zo snel als mogelijk op mijn plaats van bestemming wil zijn. Daar aangekomen raak ik, weliswaar moest ik logisch nadenken, overrompeld door verdriet. Waar eens bomen hadden gestaan die ons zuurstof gaven, staat nu een leeg land.

Terneergeslagen loop ik op het land. De bulldozers en tenten staan er nog. Ik keer me om en kijk regelrecht de straat op. Auto's, brommers, en andere voertuigen rijden langs. De bestuurders daarvan zijn zich er niet van bewust dat de uitlaatgassen worden opgenomen door de bomen die in ruil daarvoor zuurstof geven. Zijn ze zich ervan bewust? Misschien wel. Blijkbaar scheelt het hen geen reet of gaan ze ervan uit dat ze ‘niets kunnen doen’. Terwijl ik rondloop, trap ik per ongeluk op een dode vogel. Hij is niet de enige dode vogel op de grond, want meters verder zie ik nog meer. Aan mijn linkerkant kruipt een luiaard met moeite naar mij toe. Het lukt mij het dier, dat eerst huilde, tot bedaren te brengen. “Ze hebben je jouw woonplaats ontnomen” fluister ik tegen het dier. “Verder hebben ze heel veel dieren gedood. En dieren die nog leven leed aangedaan”, ga ik verder. Tranen komen uit mijn ogen, rollen over mijn wangen en komen op de grond terecht. Wat zie ik abrupt gebeuren? Een zaadje ontkiemt en vormt bladeren. Je zult denken ontkiemt een zaadje zo snel, waarna het uitgroeit tot een plantje?

Ik krijg hoop. Hoop dat er zich hier opnieuw een ecosysteem kan manifesteren tot het uiterste. Ik hoop dat mensen bewust zullen worden wat ontbossing allemaal met zich meebrengt. Weliswaar krijg je meer ruimte voor woningen waarin mensen kunnen wonen en fabrieken die mensen werkgelegenheid bieden, echter dient men niet te vergeten dat het geen nut heeft om te werken, terwijl je niet voldoende zuurstof hebt, want wat is het nut om te leven als je geen zuurstof in je longen hebt?

* * *

Voor altijd verbonden

— SAMANTHA BISCHOP

Ajani schrok wakker uit een nare droom over haar dorp Akawamie, dat in het verre binnenland van Suriname ligt. In haar droom kon niemand het dorpje zomaar bezoeken omdat het leek alsof een vloek de eens zo mooie woonplaats had overgenomen. Zelfs de mensen van dit dorpje waren doodsbang. Er hing een grijze lucht over dit dorpje, dat zorgde dat de temperatuur ondraaglijk was. De mensen van Akawamie liepen met zuurstoftanks rond. Jarenlang hebben ze hun omgeving niet gewaardeerd. Ze hebben de bomen gekapt om hun hutjes te bouwen. Ook hebben ze samen met de mensen van de stad de boomstammen geëxporteerd voor veel geld en winst. Grote stukken bos hebben ze verbrand om kostgrondjes te maken, zodat ze konden planten. Ze hebben echter geen nieuwe bomen geplant. Akawamie was een groot dorp, de huisjes waren klein en hadden allemaal palmladeren als dakbedekking. Langs het dorp was er een pad dat leidde naar een rivier. Het was uren lopen om schoon water te vinden. Alle andere rivieren en kreken waren vol met afval en kwik. Zowel de dorpsgenoten als de mensen van de stad hebben aan goudwinning gedaan dat geleid heeft tot ongezond drinkwater. De vissen waren niet meer te eten en de hongersnood nam toe. De weinige bomen die er waren, gaven geen vruchten meer en de bodem was helemaal droog. Het had al maanden niet geregend.

Soms leek het alsof je de rivier kon horen huilen, de bomen horen klagen en de dieren waren altijd aan het schuilen. De jagers konden weinig vlees vinden. De dieren waren naar andere gedeelten van het bos gevlucht. Het was een rustige middag in het dorp. De zon had een grote smile alsof er iets geheimzinnigs zou gebeuren die dag. Af en toe kon je een vogel voorbij zien vliegen en een bries voelen. In de verte hoorde je de takken kraken. Midden in het dorpje woonde de familie Ozini. Ajani Ozini werd die dag moeder van een schattig meisje. Haar ogen straalden als de sterren. Haar smile zorgde voor veel kleuren als van een regenboog en haar lichaam was zacht als wol. Ze noemde haar baby Nairobi. Toen Nairobi ouder werd, zag haar moeder dat er iets speciaals aan haar dochter was. Elke avond als de zon onderging en de dorpsgenoten naar bed waren, veranderde Nairobi in een oude Kankantrieboom. Haar haar veranderde in bladeren, haar armen werden takken, haar benen wortels en haar lichaam een stam. Door haar moeder werd ze schuilgehouden voor de dorpsgenoten. Bang dat ze Nairobi iets aan zouden doen.

In de avonduren liep Nairobi door het bos van Suriname. Ze sprak tot de dieren, planten en rivieren en zag welke schade er door de jaren heen was aangebracht. Als ze terugkeerde naar het dorp liep ze huis aan huis en vertelde de mensen wat ze allemaal gezien en gehoord had. “Ons bos is zo belangrijk”, zei ze “het zorgt voor voedsel, werkgelegenheid en medicijn. Waarom houden wij onze omgeving niet blij? De dieren en planten, ze hebben allemaal ook familie net als wij, zij krijgen ook verdriet en pijn. Onze grootouders en ouders gebruikten de bladeren van het bos voor elke pijn. Gaat dat over de jaren heen nog steeds mogelijk zijn?”, vroeg Nairobi de dorpsgenoten. De mensen van Akawamie lachten haar uit, hoe kan een klein meisje ons zeggen hoe te leven! Ze wisten niet dat Nairobi een geschenk van de voorouders was, dat een boodschap kwam brengen. Hun ongehoorzaamheid zorgde ervoor dat de bodem plotseling begon te beven, de bomen omringden het dorp en de dieren kwamen tevoorschijn. Het water van de rivier rommelde en steeg over het dorp. De mensen waren allemaal bang van waartoe de natuur in staat was. Zij was boos om de manier hoe mensen haar jaren slecht behandeld hadden.

De kapitein kwam met de basyas en ze hielden een krutu. Ze vroegen de natuur om vergeving. Ze richtten een organisatie op waar Nairobi, de voorzitter van de dieren, planten en rivieren werd. Er werd plechtig beloofd naar haar te luisteren. Samen besloten de dorpsgenoten om hun omgeving meer te waarderen. In onze natuur zit leven. Als zij huilt, is dat regen, is zij boos, is dat hitte, soms is zij verward en dan noemen we dat aardbeving. We moeten nu beginnen meer bomen te planten, zodat we meer zuurstof hebben. Onze natuur moeten we schoonhouden en onze kinderen van kleins af aan leren dat de natuur het duurste geschenk is dat hij of zij krijgt en dat wij voor altijd ermee verbonden zijn.

* * *

Ons paradijs

— MYENTA AMIEMBA

Wat hebben we gedaan om dit te verdienen? We hebben jaren voorzien in de behoefte aan zuurstof, woningbouw, voedsel en mooie avonturen voor de mens.

Jaren geleden in de bossen van Suriname, was het heel gezellig. De bomen waren flink aan het groeien en er was genoeg woongebied voor alle dieren. Je kon echt genieten van het Surinaamse bos. In de toppen van de hoge bomen kon je de apen, vogels en zelfs andere diersoorten vinden, die de natuur vanuit de hoogte wilden bezichtigen. Alles was mooi groen als je het vanuit de toppen zou bekijken. Je kon ook de verschillende boomsoorten zien, met hun mooie bladeren. De een hoger dan de ander en dat maakte het zeer bijzonder. De dieren en de bomen hadden ook een goede connectie, want ze leefden van elkaar. Ook daar in het bos, leefde een heel vriendelijke vogel genaamd meneer Tukan samen met zijn vrouw Tunaca en hun pasgeboren dochtertje Tunala. Meneer Tukan vloog elke vroege ochtend om voedsel te halen voor zijn gezin. Zoals gewoonlijk vloog meneer Tukan 's morgens vroeg weg, om voedsel te halen voor zijn gezin. Baby Tunala lag flink te slapen, terwijl mama Tunaca druk bezig was om bladeren te verzamelen voor hun nestje. "Wat ziet ze er schattig uit"; dacht mama Tunaca bij zichzelf. Plotseling hoorde ze een vreemd geluid, dat ze nooit eerder had gehoord. Het geluid kwam steeds dichterbij. Tunaca werd angstig en keek naar Tunala, die wakker schrok. Ze keek recht voor zich en zag een groot monster voor haar staan. Een graafmachine! Ze schreeuwde en was zo angstig dat zij begon te bibberen. Mama Tunaca wist niet wat zij moest doen. Voordat Mama Tunaca weer bijkwam, graafden ze de boom met wortel en al uit de Surinaamse bodem. Mama Tunaca vloog uit de boom maar kon Tunala niet meenemen. Tunala die maar drie dagen oud was en niet kon vliegen, viel samen met de boom op de grond. Mama Tunaca vloog snel naar haar toe maar het was jammer genoeg te laat. Op datzelfde ogenblik kwam Meneer Tukan aanvliegen. Hij was ook zo angstig en voordat hij wat kon doen, werd hij gevangen in een net. Het bos was in rep en roer. De vogels vlogen weg en de konijnen kwamen uit hun hol. De dieren hebben allemaal hun woonplaats verloren. Mama Tunaca keek rond; ze kon haar ogen niet geloven. Alles was omvergeworpen. Ze heeft in één keer alles verloren: haar man, dochter en bovenal haar mooie paradijs. Ze begon te huilen; ooh waarom, waarom wordt ons dit aangedaan? Waarom? Ze was zeer verdrietig en wist zoals alle andere dieren geen raad meer. Mama Tunaca keek nog een laatste keer rond. Ze besloot om samen met de overgebleven dieren, die ook

met heel veel verdriet in hun hart zaten, dieper het bos in te gaan om een nieuwe woonplaats te zoeken. Na die dag was het leven anders dan voorheen. De dieren waren bang en schuilden, wanneer ze mensen zagen. Als ik maar wat kon doen, dacht mama Tunaca bij zichzelf. Wij hebben heel veel verloren, ze hebben ons huis opengekapt en tot een open veld gemaakt, waar er wordt gedaan aan goudwinning. Dit is echt niet terecht! Er komt een tijd, waarop wij ons paradijs gaan beschermen.

Slotwoord

Bij het lezen van dit verhaal over het leven in het bos moeten wij even stilstaan en nadenken over het leed, dat wij mensen veroorzaken, bij het openstoten van het bos.

* * *

Mijn moeder en Tibiti

— NAOMI JUBITANE

Mijn moeder is geboren te Tibiti, niet langs de hoofdweg zoals het dorpje Tibiti er nu uitziet, maar langs de Tibitirivier, heel diep in het bos. Op vierjarige leeftijd kwam zij samen met haar ouders naar het district Saramacca, zodat zij en haar broers en zusters de school konden bezoeken. Het enige wat zij van die trip onthouden heeft, is dat alles zo donker en nat was door de regen en dat het al avond werd. Haar ouders voeren verder met een boot door de kreken en rivieren en toen kwam de zon op. Als klein meisje vond ze alles zo prachtig: het bos, de vogels, de dieren die zoveel geluiden maakten, de bloemen langs de rivier. Nu kwam de tijd dat ze zich moest aanpassen aan het district Saramacca, wat was het moeilijk voor haar maar het is haar gelukt zich aan de westelijk georiënteerde maatschappij aan te passen. Mijn moeder vertelt ons altijd over de trip van Tibiti naar het district Saramacca. Ze kan de plaats waar ze als kleuter was niet vergeten.

De drang om ooit weer terug te gaan was er altijd. Nu mijn broers en ik volwassen zijn, kan ze ons eindelijk laten voor een week of langer en teruggaan naar Tibiti. Mijn moeder is een bloeddrukpatiënt en heeft ook een leidinggevende positie in een bedrijf, wat een hoge werkdruk en stress met zich meebrengt. Maar wat ze altijd zegt is dat de natuur haar tot rust brengt. Zij vergeet al haar zorgen als zij in de natuur mag vertoeven. In het bos zijn tussen alle bomen, de frisse lucht, flora en fauna is wat haar kalmeert. Het horen van bepaalde vogelsoorten tovert een glimlacht op haar gezicht, het ruiken van het bos onderweg naar Tibiti laat haar zich zo gelukkig voelen. Het zwemmen in de Tibitirivier ontspant haar enorm. Als zij daar is, staat zij zo vroeg mogelijk op om de zon te zien opkomen tussen de bomen, om de dauw te voelen en om het gezoem van de honingbijen tussen het gras te horen, met andere woorden om te genieten van de pracht van een ochtend. Wanneer ze weer thuis is na al het avontuur in het bos en wij haar bloeddruk meten is die haast normaal. Ze verlangt ernaar om na haar pensionering vaker terug te gaan naar haar dorp en haar grootste wens is om ooit eens terug te varen naar haar geboortedorp langs de rivier.

Na een lange dag te hebben gewerkt van 7 uur tot 3 uur 's middags komt ze thuis en doet een dutje. Wanneer ze wakker is en ik op bezoek bij haar kom, weet ik waar ik haar kan vinden; buiten op een achterbalkon van haar huis in een hangmat. Ze noemt daar haar "Tibiti", omdat ze naast haar balkon een

bloementuin heeft waar ze kan genieten van alle vogels die op bezoek komen en de wind die er lekker waait. Om te zien hoe belangrijk het bos, de natuur, wel is. Ik ga soms ook met haar mee naar Tibiti, de rust die je als mens ervaart, is onbeschrijfelijk. Wanneer ik ouder ben wil ik mijn kinderen ook vertellen en meebrengen naar de plaatst waar hun oma geboren is en ze dan vertellen hoe hun oma genoten heeft. Van het bos, de grote bomen, het zien van de wegrennende dieren, het horen van de verschillende vogels en vooral het zien van de prachtige, unieke bloemen.

* * *

Kampeerongeluk

— ALOËSA BEL & AMANI AMZAND

Brian en Nelly zijn een tweeling, broer en zus die houden van avontuur. Op een koele winteravond zagen ze op Facebook een filmpje over het land Suriname. In dat filmpje werd er verteld dat Suriname het bosrijkste land van de wereld was en er werd ook verteld dat je in dit bos magische bomen en pratende dieren kon vinden. Na het bekijken van dit filmpje waren Brian en Nelly zeker dat ze dit bos moesten bezoeken. Ze gingen gelijk naar hun ouders en vroegen of ze de komende vakantie naar Suriname mochten. In volle overtuiging deelden ze hun verhaal over het prachtige bos en haalden ook aan dat ze graag op een kampeertrip wilden gaan in het district Sipaliwini. Hun ouders vonden dit een goed idee en planden om in de zomer “grote” vakantie naar Suriname te reizen. De kinderen waren heel blij en konden niet wachten.

De dag is aangebroken, ze gaan naar Suriname! Na 9 uurtjes vliegen land het gezin veilig op de J.A.Pengelluchthaven. Ze genoten nog een week van alle bezienswaardigheden in Paramaribo en vertrokken toen eindelijk naar het district Sipaliwini. Met de auto reden ze een eind weg en daarna vervolgden zij hun reis met de boot. Er viel zoveel te zien en alle bos was gewoon geweldig. Bij aankomst dicht bij het dorp Jaw- Jaw mochten ze eindelijk hun tenten opzetten. Terwijl ze hun tenten aan het opzetten waren, begon voor hen het avontuur.

Nelly schreeuwde: “Brian, kijk een paar apen. Ze slingeren van tak tot tak en dragen ook nog een tros bacoves. “Toen ze die bacoves zagen, kregen ze beiden gelijk trek erin. Dus achtervolgden ze de apen in de hoop dat ze door de apen geleid zouden worden naar het magische bos. Ze schreeuwden nog wat woorden naar de apen maar jammer genoeg spraken de apen niet. Na een tijdje lopen, kwamen ze terecht op een plek met zoveel vruchtbomen. Ze begonnen gelijk te watertanden van al het lekkere fruit. Er waren bacove-, manja-, sinaasappelbomen en een vrucht met een rode schil en stekeltjes. Brian en Nelly renden naar de bomen en plukten alle vruchten die ze konden plukken en aten hun buikje rond. Ze dachten dit is het paradijs op aarde.

Ondertussen ging de zon onder en werd het schemerig. Ze waren wat teleurgesteld want ze dachten dat ze het magische bos vandaag al zouden vinden. Geen nood, vol enthousiasme renden ze terug naar hun kampeerplek waar hun ouders op ze wachtten. ‘Briiaan, Nellyyy’ hoorden ze in de verte hun ouders schreeuwen. Hun ouders waren heel erg ongerust, omdat ze dachten

dat er iets met hun kinderen was gebeurd. Brian en Nelly kregen een standje van ze, maar vonden dat niet erg. Ze vertelden hun verhaal en keken al uit naar de volgende dag. Die avond aten ze een lekker broodje met gebakken ei en ze gingen daarna naar bed.

Tijdens het slapen, droomden ze beiden over de lekkere sappige vruchten die ze in de middag hadden gegeten. Toen ze de volgende ochtend wakker werden, maakten ze een plan: ze wilden in de avond weer naar het bos gaan om de magische bomen te vinden zonder dat hun ouders dat zouden weten. Hun plan was om te wachten, totdat hun ouders naar bed gingen en wanneer hun ouders in slaap waren gevallen, zouden ze dan stilletjes uit hun tent krui- pen. In de middag troffen ze alvast wat voorbereidingen voor hun avontuur in het bos. Ze verzamelden wat takken die ze voor het maken van vuur wilden gebruiken en ze namen stiekempjes de luciferdoos in de keuken. De avond was aangebroken en hun ouders gingen naar bed. Het was tijd om hun plan uiteindelijk uit te voeren.

Ze ontsnapten uit hun tent en ze maakten beiden een vuurtje. Ze renden naar het bos en volgden het pad van de vorige dag dat leidde naar alle heer- lijke vruchten. Op hun avontuur ontmoetten ze eindelijk de pratende apen. De apen vroegen Brian en Nelly waar ze naartoe gingen en stelden voor om ze de weg te wijzen. Onderweg spraken de apen heel veel en vertelden ze de kinderen per ongeluk over de GOUDEN BACOVEBOOM. Ze vertelden dat ze de bacoves uit deze boom hebben gegeten en dat ze daardoor kunnen praten. Brian en Nelly waren heel opgewonden en dwongen de apen om ze naar deze boom te brengen. De apen wouden dat eerst niet maar de tweeling vertelde ze dat ze speciaal naar Suriname waren gekomen voor het magische bos. De apen besloten om ze toch te brengen, maar ze moesten zich houden aan een afspraak: eet niet van de gouden bacoveboom. De kinderen waren het eens met deze afspraak. En toen begon de reis naar het magische bos.

Na 30 minuten lopen zag Brian in de verte glimmende bomen. Nellyyy ... gilde hij we zijn er! Er waren zoveel vruchtbomen en ze waren allemaal van goud. Wauwwww!!! schreeuwden beide kinderen en ze renden naar de bomen. Ze waren helemaal vergeten dat ze met de apen waren gekomen en ze dachten helemaal niet meer aan de afspraak. Brian klom in een gouden manjaboom om wat manja's te plukken. Brian was zo opgewonden dat hij zijn vuurtje op de grond zette. Brand!!! gilde Nelly. De apen begonnen te brullen, Brian sprong uit de manjaboom en opeens verschenen er heel veel dieren die weg begonnen te rennen. Ook Brian en Nelly renden weg. Het vuur werd groter en groter dus ze renden sneller en sneller. Ze kwamen eindelijk aan bij hun tent en riepen hun ouders. Hijgend schreeuwden ze. "Mama, papa er is brandddd!" Samen met hun ouders zochten ze naar hulp. De mensen van het dorp werden wakker en gingen met emmers naar de rivier om water te halen. Ze probeerden de

brand te blussen maar het was te laat, het vuur verspreidde zich heel snel. Gelukkig begon het te regenen, zo werd het vuur na een paar uren uitgedoofd. De tweeling vertelde hun ouders hoe de brand was ontstaan en hun ouders waren echt diep teleurgesteld in Brian en Nelly. 'Wij zijn heel erg teleurgesteld in jullie, deze bomen zijn er niet zomaar. Wij mensen hebben ze hard nodig: ze zorgen voor zuurstof, ze geven ons vruchten, ze zorgen ervoor dat de aarde niet te heet wordt en nog veel meer. En dan hebben jullie zoveel bos laten verbranden. Alhoewel het een ongeluk was gaan we jullie toch moeten straffen hiervoor. Voor straf moeten jullie morgen nieuwe bomen gaan planten.' zeiden de ouders van Brian en Nelly. De les die de ouders ze wilden leren was dat je nooit mag wegsluipen van je ouders midden in de nacht en als kind ook nooit een vuur mag aanmaken midden in het bos. Ze mochten dit niet doen omdat ze:

- * niet weten welke gevaren er in het bos zijn,
- * het bos heel belangrijk is en
- * ook niet weten hoe ze zichzelf moeten beschermen,
- * ook weten ze niet hoe een vuur uit te doven.

De volgende ochtend zijn Brian, Nelly en hun ouders teruggegaan naar de verbrande bomen. Ze hebben een paar nieuwe vruchtbomen geplant. Het waren kersenbomen, olijfbomen en mangistanbomen. Toen ze eindelijk klaar waren na een lange dag planten, keerden ze terug naar hun kamp. Daar leerden ze van hun vader nog een ding. Hij leerde ze hoe ze een vuurtje moesten uitdoven. Hun vader maakte een vuurtje aan en zei aan ze 'Je moet altijd wat zand of zout bij je hebben, zodat je het vuur kan uitdoven als het te groot wordt.'. Maar hij maakte het vuur niet gelijk uit, omdat ze die avond nog moesten eten. Dus hij gebruikte dat vuur om saucijsjes te koken voor de hotdogs. Dit was de laatste avond van hun kampeer- trip, dus ze wilden wat lekker eten. De volgende ochtend pakten ze hun tassen in en zetten de tenten in de boot. Met een tevreden gevoel keerden ze terug naar Paramaribo.

* * *

Het verhaal van David

— JUDA CHARLES

Mijn naam is David Djoe, ik ben 28 jaartjes oud en ik ben nu onder directeur in het bedrijf Surinaams Duurzaam Bosbeheer. Nu zal ik een beetje vertellen hoe het komt dat ik zo een geweldige positie bekleed. Ik ben van het district Brokopondo en ik kom uit een gezin van vier kinderen en van die vier ben ik de laatste. Ik kan niet zeggen dat ik uit een goed gezin kom, omdat mijn moeder en mijn vader het niet goed hadden en na een paar jaren zijn ze uit elkaar gegaan. En de resterende drie hadden eigenlijk hun eigen leven, dus ze luisterden niet naar wat mijn moeder zei. Nou van mijn kant, ik heb de lagere en muloschool alleen kunnen afmaken, vanwege geldproblemen kon ik mij het schoolgeld niet permitteren om verder te gaan. Maar ik heb wel direct mijn scholen kunnen afmaken zonder dat ik een jaar had verloren. En door de jaren heen toen ik niet naar school ging, heb ik alle soort werkjes gedaan namelijk landbouw, metselen, maaien enz, maar natuurlijk had ik het nog steeds slecht. Naast deze activiteiten ging ik vaker naar het bos, soms met een paar vrienden van me om te gaan jagen meestal alleen omdat ik echt een levend gevoel krijg wanneer ik daar ben. Met 'levend' bedoel ik dat ik me echt vrij voelde door de zuivere lucht en zelfs het geluid dat de bladeren maakten wanneer de wind waaide en ook de geur. Vooral in de morgen en je zit gewoon, je neemt alles op en ook de geluiden van de vogels voelde ik net als ik zweefde en dat ik me met niets en niemand druk hoefde te maken. Het bos is gewoon een prachtig creatie door GOD waarvan je echt kan genieten.

Op een dag had ik besloten om alleen het bos in te gaan. Toen ik erdoor heen wandelde, ontmoette ik een groep heren die aan een houtproductiebedrijf verbonden waren. Zij vroegen mij of ik het bos kende om ze naar bepaalde plaatsen te brengen die ze hadden aangekruist op hun kaart. Maar ik dacht bij mezelf op een map, ik had niet eens enig idee hoe ik het moest lezen. Toen nam ik toch de moed om te gaan kijken wat het was. Ik zei ze van dat ik geen goede kaartlezer was, maar dat ik toch goed door het bos heen kon gaan. En toen zeiden ze: We gaan elkaar helpen en daarna is het goed afgelopen, ik heb ze heen en teruggebracht. Nadat alles was afgelopen, vroegen ze me echt wie ik was, want ze hadden gezien dat ik snel kon leren en dat ik flexibel was. Toen heb ik ze gezegd wie ik was en wat ik vind van het bos. Maar daarna zijn ze gewoon vertrokken, ik dacht die tijd tenminste dat er wat daar voor me was, maar helaas pindakaas. Zo waren ze vertrokken en ik ging dan maar naar huis. Maar na ongeveer twee weken ontmoette ik een van deze mannen

weer maar deze keer was hij met iemand anders. Maar ik dacht bij mezelf: deze mensen zijn gewoon weer gekomen voor hulp. Maar tot mijn verbazing zei hij dat hij van zijn collega heeft gehoord in welke situatie ik zit. Toen vroeg hij mij zelf waarom ik zo van het bos hield? Hij wilde het uit mijn mond horen. Nadat ik hem antwoord had gegeven vroeg hij mij om voor hem te werken, 'om voor u te werken?', zei ik met een geschokt gezicht. 'Echt!' Toen lachte hij en hij zei: 'We zijn een bedrijf dat rondhout maakt en het verkoopt aan het buitenland. We zijn al drie jaren opgericht en we streven ook ernaar om duurzaam ermee om te gaan zodat we geen schade brengen aan deze prachtige creatie. We zijn ook bezig nog een bedrijf op te richten in het buitenland. Toen vroeg hij me weer of ik voor hem wilde werken. Toen hij me dat vroeg, geloof het of niet, ik voelde net alsof ik in de zevende hemel was en ik zei: 'Helemaal!' Maar toen zei hij iets heel moeilijks, hij zei dat ik geen papieren had en al ken je het bos zo goed en al is de betekenis van het bos zo mooi voor jou, maar om in een bedrijf te werken, heb je een bepaalde hoeveelheid aan kennis nodig. En ik zei dat ik nooit genoeg geld had en dat ik nu ook niet veel geld had om een opleiding te gaan volgen. Daarna zei hij iets heel moois: dat hij de opleiding zou betalen en hij ervoor zou zorgen dat ik in een huis werd gezet en ook voor eten, drinken vervoer en zelfs voor zakgeld zou zorgen. Toen hij dat zei zat ik daar verbaasd met open mond! En toen vroeg ik hem waarom hij het voor me zou doen. Toen zei hij dat het was om de uitleg die ik hem heb gegeven en hij zag dat ik de drive had en dat ik kon zien dat het bos een prachtige creatie is. Zo gezegd, zo gedaan! Ik kwam aan in Paramaribo om mijn opleiding te volgen.

Het is een opleiding van drie jaren. En ik had besloten om deze kans echt te benutten en ervoor te zorgen dat ik mijn best zou doen en dat ik hoge cijfers zou krijgen om zo snel mogelijk deze opleiding af te maken. Zo gingen het eerste en het tweede jaar voorbij, het was nogal goed verlopen, natuurlijk heb je ups and downs. Voordat ik met mijn derde jaar begon, kreeg ik een bezoek van die heer die alles voor me had geregeld, want hij belde meestal gewoon. En we spraken over nogal alles: school, geld enz. toen vroeg ik hem wat het bos voor hem betekende. Zijn antwoord was als eerst dat het bos een regenerereerbare bron is die echt voor inkomsten kan zorgen en de economie van het land toch een beetje naar boven kan brengen en verder ziet hij ook dat we heel duurzaam ermee moeten omgaan, zodat de volgende generatie ook ervan kan genieten. En het zorgt voor frisse gezonde lucht, bescherming voor de kust en dat het klimaatverandering tegengaat. Net als jij geniet ik ook van het bos daarom is het heel belangrijk dat we heel goed omgaan met onze bossen, zodat wanneer we morgen omkijken dat we nog een prachtigere creatie kunnen zien. Na nog even babbelen vertrok hij. Oké het derde jaar alleen

een beetje moeilijker, maar alles zal goed gaan dacht ik tenminste. Maar toen kwam er iets heel vervelends aan mijn deur kloppen. Het is namelijk zo dat ik een heel lastige docent had die gewoon uit het niets mij haatte om wie ik was. En het was een heel groot probleem voor me om der vak te halen en het had ook effect op de andere vakken van me. Ze keek zelf gewoon neer naar op me en ik struggelde en ik strete zelfs en ik was zo hopeloos en een grootte mess. En op een dag toen ik thuis zat dacht ik eraan, hoe ik dit alles zou doorstaan en zo verbazend op hetzelfde moment kreeg ik een heel mooi idee. Ik zei dat ik terug moest naar de plaats waar alles was begonnen en zo ging ik op een weekend weg. En ik mag zeggen, toen ik weer een wandelingetje in het bos had gemaakt, kreeg ik gewoon de moed om verder te gaan. Ik moest nog harder stoten om mijn doel te bereiken. En toen ik terugkwam, heb ik alles weggehaald dat in mijn weg was en ik ben ervoor gegaan én ik heb mijn doel gehaald. Ik ben geslaagd en toen dacht ik eindelijk en nu kan ik gaan werken. Ik werd in dienst genomen en na een aantal jaren te hebben gewerkt ben ik onderdirecteur geworden.

De boodschap die ik wil meegeven, is dat al wat je wilt of wilt doen en je krijgt de kans ervoor, doe je best. En als je echt ervan houdt, laat dan niemand in je weg staan die je zegt dat je het niet kan doen, maar vecht voor wat je wilt en ga ervoor. En als je je toch in een heel moeilijke situatie bevindt en waar je je zo hopeloos voelt, herinner je wat je de moed heeft gegeven, herinner je wat je inspiratie in de eerste plaats heeft gegeven en herinner je je doelen. En ga terug naar de plaats of wat dan ook en put je kracht daaruit opnieuw. Voor mij was het het gevoel dat ik kreeg toen ik zo in het bos wandelde, maar het kan iets anders voor jou zijn, maar neem de moed en geef niet op en je zal overwinnen en je doelen bereiken.

* * *

Een vergeten legende

— MI-ANN WIRJOSENTONO

Priscilla schopte de kiezelstenen. “Afei, onze vaders konden ons hebben gestuurd naar meer toeristisch bereide plekken zoals het Brokopondostuwmeer en het Brownsberg Natuurpark”, mopperde ze fluisterend. “Moesten ze ons echt naar het gebied sturen waar ze een houtconcessie hebben?”

“Toch! Ik zou liever naar Galibi gaan met hun drie verschillende soorten schildpadden bij de zandbanken. We kunnen ook niet heimelijk weggaan sinds Findlay is toegewezen om ons te begeleiden.” Afei gooide haar schouders omhoog in frustratie.

“Welp,” Priscilla haalde haar schouders op en keek naar Milana en Findlay; “tenminste geniet een van ons.” Afei knikte lachend. “Ja, als ik haar trouw aan Yun niet had gekend, zou ik denken dat ze Findlay leuk vindt. Heb je gehoord dat het bedrijf nu een derde aandeelhouder heeft?”

Priscilla schudde haar hoofd en ging onder een boom zitten. “Ik kan niet meer.”

“Mevrouw Valpoort en Pinas, jullie luisteren weer niet, hè? Wat zijn jullie nu aan het doen?”

Priscilla glimlachte. “Ik zit onder de boom. Heb je glazen nodig, Findlay?”

Findlay rolde zijn ogen. “Nee, hoor. Jullie deden gewoon zo verwend dat ik dacht dat jullie niet gewillig zouden zijn om jullie kleren vies te maken.

De meisjes negeerden hem waardoor hij aan zijn voorhoofd tikte met zijn vinger. “Eerlijk gezegd. Zijn jullie echt de erfgenamen van de aandeelhouders van de compagnie. Aan jullie houding sinds het begin is jullie onbewustheid over de belangrijke aspecten van onze bos duidelijk. In jullie handen zal de compagnie vallen.”

“Ik wil geen erfgenaam zijn! Ik wil gewoon in de stad leven. Ver van deze plaats zonder elektriciteit en met muskieten.” Priscilla gromde. Findlay keek haar woest aan. “Je krijgt niet altijd alles op een zilveren bord. Geef het bos ten minste een beetje respect. En zonder dat zouden we zelfs niet ademen. En jij zou zeker niet het lekkere leven hebben dat je lijdt.” schold hij haar. “Ons bos is deel van een van de grootste en kostbaarste in de wereld. Geef meer

aandacht eraan.” Priscilla snoof, ‘Ik denk dat je gewoon jaloers bent.” Ze rolde haar ogen en kruiste haar armen. Findlay lachte. “Alsof. Wat is er nou om jaloers op te zijn, prinses. Een leeghoofd?”

Priscilla fronste. “Jij bent het leeghoofd! Oké dus het is noodzakelijk voor onze toekomst. Maar kunnen we niet even uitrusten? We kunnen ook niet zoveel tegelijk leren.”

Findlay schudde zijn hoofd en wenkte haar om op te staan.

Priscilla pruilde. “Maar het is zo heet! We hebben zo lang gelopen en over niets anders gesproken dan dieren en bos! Ik kan elk moment in slaap vallen vanwege vermoeidheid en saaiheid.” Priscilla gooide haar armen dramatisch omhoog in de lucht. Afei klopte op haar schouders. “Maak je geen zorgen. Koel even af.” Milana keek geamuseerd naar de scene. “Wat een stemming, echt”, commentarieerde ze zachtjes lachend en keerde zich toe naar Findlay. “Findlay, wat kan een beetje rust nou doen? Ze heeft gelijk dat we niet te veel kunnen leren”, redeneerde ze. Findlay sloot zijn ogen en gaf toe na even na te denken. Priscilla zuchtte opgelucht en sloot haar ogen, terwijl ze zat tegen de boom.

“Eindelijk, Milana! De hele tijd heb je alleen aandacht geschonken aan de planten en wat Findlay erover te zeggen heeft”, riep Afei uit en pruilde. “Wat voor beste vriendin ben je?”

Milana glimlachte en krabde haar achterhoofd. “Sorry, dit is mijn eerste keer naar zo’n gebied. Jullie weten hoeveel ik van de natuur houd. Dit is de perfecte opportuniteit om inspiratie te krijgen voor kunst of om te schrijven.”

Ze zaten allemaal onder de boom. De wind waaide hard. Tal van rode bloemen en mopé vielen voor hen. Ze keken op en zagen een grote mopéboom.

“Wat een geluk. Een mopéboom draagt slechts een keer in een jaar vruchten.” zeiden Findlay en Milana. Niet ver ervandaan stonden rode bomen. Milana’s ogen lichtten op in enthousiasme, terwijl Afei verwonderd keek. “Waarom zijn die bomen rood? Waarom lijken ze ook bekend?” vroeg ze. “In mijn tekeningen misschien” antwoordde Milana. Ze plopte de mopé die ze had opgeraapt in haar mond en begon foto’s te nemen. Priscilla opende haar ogen om te klagen over het lawaai, maar werd rustig toen ze de bomen zag. Findlay roffelde op Priscilla’s haar. “Eindelijk hebben jullie twee een appreciatie voor de natuur. Dat zijn twee houtsoorten van onze 400 houtsoorten. Het rozenhout en manrozenhout. Ze zijn erg kwetsbaar en beschermd. Ze behoren tot categorie C betekend dat ze niet gevelde mogen worden.”

“Oh dus ze zijn duur?” vroeg Milana. Findlay knikte. Priscilla keek hem aan

alsof ze hem wou doden. “Waarom had je ons dat niet eerder gezegd. Ze zijn zo prachtig”, zei ze. Findlay trok zijn wenkbrauw op. “Is het mijn schuld dat je niet luisterde?”

Voordat beide nog iets konden zeggen, stopte Afei een mopé in hun mond. “Genoeg gekibbeld! Kom foto’s maken!” Ze trok hun naar Milana die foto’s maakte met een mopé in haar mond.

Findlay trok zich terug van de meisjes. “Oké we hebben al genoeg foto’s en we zijn uitgerust. We moeten echt op stappen als we de beste plek van deze plaats willen zien.” Priscilla keek hem vragend aan “Ik geloof het niet. Prachtiger dan deze plek?” Findlay knikte en lachte. “Geloof me. Als jullie deze plek prachtig vinden dan zullen jullie ervan houden. Ik ken ook een kortere weg ernaartoe.” De meisjes dachten even na. ‘Oké’ zeiden Milana en Priscilla.” “Ik denk het niet. Het zou beter zijn om de langere weg te nemen. Findlay gaf haar even een wantrouwende blik, maar lachte. “Het is drie tegen een dus ... ” Afei wilde protesteren maar gaf in.

Afei leek de hele tijd diep in gedachten. Priscilla tapte haar. “Afei, wat is er?” Voordat ze kon antwoorden sprak Milana. “Uhm, Findlay is het normaal dat er zoveel gekooide dieren zijn?” Findlay schudde zijn hoofd. “Nee.” Hij kwam dichterbij om te inspecteren. “En bepaalde dieren zijn beschermd zoals de toekans en parelkatten.” Findlay pakte zijn telefoon. “Ik moet de wachters op de hoogte stellen.” Plotseling werden ze aangevallen door een slang. Findlay’s ogen waren wijd. Hij pakte een lange stok. “Dat dier heeft zowel gif als venijn.” Hij vocht met de slang. “Wat doet zo’n soort in ons land.” Plotseling vlogen twee messen in de lucht. Findlay merkte het op en dokte terwijl hij zijn zakmes gooide in de kop van de slang die de stok had gebeten. “Dok.” Zei een stille zachte stem aan Milana en ze dokte. Een derde mes vloog vlak na de vorige. Findlay trok Priscilla naar zich. “Auw!” Het mes had haar arm toch een beetje geraakt. “Wat hinderlijk. Zelfs mijn slang heb je gedood.”, snauwde Afei.

Findlay blokte haar aanval. “Dus ik had gelijk. Ik wist dat er iets mis was sinds we stopten met de foto’s.” Priscilla keek haar gepijnigd aan. “Wat Afei? Waarom? We zijn samen opgegroeid.” Afei lachte gemeen. “Het is vanzelfsprekend. Was het niet voor mijn vader om jullie voor de gek te houden, dan zou ik het niet zo lang verdragen. Wie wil vrienden zijn met je met jouw verwende houding. Ik ben ziek ervan.” Findlay keek haar aan alsof ze gek was. “Dus het was een façade. Laat me raden. Je kent integendeel veel over het bos en zijn waarde, toch? Waren die messen ook giftig?”

Afei klapte. “Uitstekend! Je bent slim. Jammer dat je moet sterven. Je staat in mijn weg.” Ze viel hem aan. “Jullie allemaal. Milana kan niet vechten en jij bent ook vergiftigd door mijn slang.” Findlay grijnsde. “Wie zegt dat, ik heb

die slang niet aangeraakt noch ben ik gebeten.” Afei deed een stap terug uit vrees. Deze keer viel Findlay haar aan en pinde haar neer. Milana bond haar. “Jullie zullen niet succesvol zijn. Alle wachters en werkers in de buurt zijn in mijn vader’s beslag! Laat me los of Priscilla gaat dood door vergiftiging”, bedreigde Afei. Voor een moment balde Findlay zijn vuisten. “Als ik de kruiden gebruik gaat de wond gewoon dicht met het vergift.”

Milana plaatste haar hand op zijn schouder. “Ik denk dat we naar onze eerdere bestemming moeten gaan.” Findlay wou vragen of ze nou gek was, maar toen voelde hij een brandend gevoel over zijn hele lichaam, dat hij naar haar moest luisteren. Sterker en kalmer dan alles in de wereld. “Oké, laten we snel gaan.” Hij tilde Priscilla in zijn armen. “Beweeg je gewonde arm niet.”

Afei liep gewillig mee. “Jullie lopen rechtstreeks in de leeuwenden. Mijn vader’s bemanning is overal.”, snauwde ze. Milana glimlachte. “We zullen zien.:

Arriverend bij de plaats werden ze omcirkeld. Maar ze zakten hun wapens, toen ze Findlay zagen. “Meneer Wongso, sorry daarvoor. We dachten dat jullie vijanden waren. Meneer Xie is bezig met de gevangen mannen.” zei een van ze.

“Waar is hij.” De man wees hem de richting en Findlay haastte zich naartoe. “Yun. Ze moet behandeld worden. Ik weet niet of het mes met gif die haar had gesneden dodelijk is of niet.” Yun stond met een man en een vrouw voor de gevangen mannen. Ze keerden zich om. “Findlay, je hebt geluk. Ik ben met een helikopter hier en mijn vriendin is medisch getraind.”, Zei de man naast Yun. “Breng haar in de helikopter snel. Ik kan kijken wat ik kan doen, totdat we professionele hulp bereiken.” zei de vrouw.

De helikopter vloog over het woud. “Wah! Het oerwoud is echt mooi van hierboven uit. Ik heb niet veel kennis erover ... Maar misschien is het niet zo slecht.”, zei Priscilla. Findlay tikte haar hoofd lachend. “Eindelijk begrijp je. Dit is onze legende. De verschillende bomen van verschillende lengte en met verschillende kleuren door de bloemen.”

Milana en Yun keken hoe de helikopter vloog. “Was het de juiste keus om niet mee te gaan”, wonderde Milana. Yun plaatste een hand op haar schouders. “Maak je geen zorgen. Ze zijn betrouwbaar”

Ze keek hem sarcastisch aan. “Ik ken ze minder dan een dag. Plus ik heb lang geen conversatie met je gehad. Kan ik je vertrouwen?” Hij trok zijn wenkbrauwen op. “We chatten toch soms.”

Milana zette haar armen op haar heupen. “Noem je dat een conversatie!”

Hij lachte. “Je bent niet veranderd.”

Plotseling waaide de wind hard. Verschillende kleuren vlogen om hen heen. Rood, geel, paars en van donkergroen tot lichtgroen. De plaats was vol mooie kostbare planten als de kwasibita, manrozenhout, rozenhout, groenhart, kaneelhart, purperhart en bolletrie. En met vruchten zoals de mopé en tamarinde. De dieren werden vrijgelaten uit hun kooien. Bepaalde waren beschermd zoals de toekans, goudhazen. “Wah! Wat een kostbare schat!” Milana vergat wat ze wou zeggen tegen Yun. “Zo mooi! Het verwonderd mij dat de verschillende mangrovebossen in het noordelijk deel van ons land zo mooi zijn! Met hun vogels, vissen en reigers.” Ze strekte haar hand en draaide lachend. “Ik wil de walaba bij Brokopondo ook zien. Weet je nog toen we daar sliepen met mijn familie.”

Yun glimlachte. “Ja, maar wil je niet weten wat er aan de hand is?”

Milana knikte. “Maar moeten we de gekooide dieren in het woud niet eerst losmaken?” Ze wees in de richting vanwaar ze kwam. Yun keek naar Afei en alles klikte. Hij knikte en verzamelde zijn mannen.

Terwijl Milana de weg afliep, legde Yun de situatie uit. “Findlay is mijn halfbroer. Zijn vader is een aandeelhouder van het bedrijf als Afeis en Milana’s vaders. Ik ben meestal bezig met mijn muziek- carrière, maar zijn vader vroeg om Findlay te helpen checken of alles goed ging hier. Findlay wou dit doen door als een werknemer te doen en bij toeval moest hij jullie begeleiden. Eigenlijk moest ik een ander deel checken, maar ik had het gevoel om hier te komen. Wat betreft de helikopter. Mijn vriend was op weg naar een natuur-reservaat met zijn vriendin. Hij had hem gehuurd met de bedoeling haar ten huwelijk te vragen, maar stopte hier op ingeving. En nu zitten de manschappen van Pinas gebonden onder de bomen.” Milana lachte. “Ik denk dat het Gods werk was.”

* * *

Het libi-bos

— AYESHA DE ROOY

Sophia, een hardwerkende verpleegster, besloot dat ze een weekend wilde gaan kamperen; ze had een heel drukke en vermoeiende periode aan het werk achter de rug. Vanwege de vele Covid-19-besmettingen viel haar baan in deze periode niet mee en ze snakke naar wat rust en ontspanning.

Het dichtstbijzijnde bos was slechts 2 uur rijden vanwaar ze woonde. Ze besloot haar twee beste vrienden, Xavier en Sascha, uit te nodigen. Deze twee vrienden verlangden ook naar wat ontspanning, ze waren immers ook werkzaam in de zorg en dus waren ze een paar dagen later op weg naar het Libi-bos.

Wat ze niet wisten, was dat de mensen die vele jaren geleden in dat bos woonden, het bos zo genoemd hadden, omdat ze dachten dat het bos leefde. Niet in de zin dat er een overvloed aan planten en dieren was, maar omdat het bijna leek alsof het bos een bewustzijn had. Als je goed voor het bos was, was het ook goed voor jou. Als je er slecht mee omging, deed het bos hetzelfde met jou.

Sophia en haar vrienden arriveerden vrijdagochtend vroeg bij het bos. Ze begonnen met het opzetten van hun kamp. Toen ze klaar waren opende Xavier een klein pakje cheeze-sticks dat hij had meegenomen. Hij bood Sophia en Sascha wat aan, maar ze sloegen het aanbod allebei af, omdat ze de cheeze-sticks niet echt lekker vonden. Toen Xavier klaar was met eten, keek hij even of geen van de meiden hem zag en gooide toen het lege pakje achter een boom. Dit was niet de enige keer dat Xavier dit deed. Meerdere malen dumpte hij z'n rommel achter de boom die het dichtst was bij zijn tent, zonder de intentie het op te ruimen.

In de vroege namiddag stelde Sophia voor dat ze een beetje gingen wandelen. Xavier en Sascha vonden dit allebei een goed idee en dus deden ze het. Ze liepen al ruim een kwartier toen er plotseling een dikke tak precies op Xavier's schouder viel. Hierdoor viel Xavier op de grond. Hij gilte het uit van de pijn. Sophia en Sascha hielpen hem overeind, maar zagen al gauw dat hij een ontwrichte schouder had. Sophia belde zo snel mogelijk een ambulance. De twee meisjes wilden met hem meegaan, maar Xavier stond erop dat ze zouden blijven en van de rest van het weekend genieten. Ze hadden de rust en ontspanning hard nodig om er weer hard tegenaan te kunnen gaan aan het werk.

De meiden bleven en hadden het uitstekend naar hun zin. Die vrijdagavond aten ze marshmallows bij het kampvuur en praatten ze gezellig tot lang na middernacht. De volgende ochtend maakten Sophia en Sascha nog een wandeling. Deze keer waren ze wat voorzichtiger en keken ze regelmatig naar boven. Gelukkig viel er deze keer geen enkele tak naar beneden. Na ongeveer twee kilometer gelopen te hebben, keerden ze terug naar hun kamp. Op de terugweg zag Sophia in haar ooghoek iets bewegen. Ze keek die richting op en zag dat er een konkoni vastzat in een strop. Sophia vroeg zich af hoe die strop daar terecht gekomen was. Het zal wel achtergelaten zijn door een jager, dacht ze in zichzelf.

Ze haastte zich om het dier te bevrijden, het arme ding was zo bang. In een mum van tijd had Sophia de konkoni bevrijd en het dier ging er als een haas vandoor. Sophia en Sascha liepen hierna het laatste stukje terug naar hun kamp. Plotseling struikelde Sophia over iets en viel ze met haar gezicht midden in een plas water. Toen ze zich omdraaide om te zien waarover ze gestruikeld was, zag ze de dikke wortel van een groenhartboom. Maar wat was dat vlak naast de wortel? Het leek wel een klomp goud. Even twijfelde Sophia of het wel goud en geen pyriet was, maar toen ze de klomp die niet groter dan haar vuist was opraapte, merkte ze dat het veel te zwaar was om pyriet te zijn. Ze had goud gevonden!

Toen ze Sascha het liet zien sprong ze op en neer van vreugde en enthousiasme! Maandag, toen de meiden terug waren van het bos, vertelde Sophia haar oom, die toevallig eigenaar was van een klein goudexploitatiebedrijf, over wat ze hadden gevonden. Binnen no time werden de bomen omgehakt en de kreken vervuild met kwik en cyanide. Het bos dat het thuis was van zoveel dieren en zo gul was geweest, werd meedogenloos verwoest in de naam van geld verdienen.

Want wat is de mens als niet vernietigend van aard?

“When the last tree is cut, the last fish is caught, and the last river is polluted; when to breathe the air is sickening, you will realize, too late, that wealth is not in bank accounts and that you cannot eat money.”

— Alanis Obomsawin

* * *

Het bos is van ons allemaal

— VINESH SAMLAL

‘Je gaat nooit wat in je leven kunnen doen!’ schreeuwt Ruben zijn vader tegen hem als hij met een slecht rapport thuiskomt. Ruben is zeer teleurgesteld in zichzelf, hij heeft geprobeerd zijn vader trots te maken, maar deze keer is het hem niet gelukt. ‘Je hebt nog 1 kwartaal om al je cijfers op te halen, om toch te slagen, probeer toch het allerbeste te doen, lieve schat’ zegt zijn moeder. Je weet dat Papa de hele dag werkt in de zon, dus wanneer hij thuis komt is hij moe en dan irriteert alles hem. ‘Ik ben zeker dat Papa het beste voor jou wilt Ruben, dus vat zijn nare woorden niet slecht op, maar gebruik het als stimulans om voor het allerbeste te gaan’. ‘Ik zal er alles aan doen om mijn mulodiploma te halen, Ma’ zegt Ruben terwijl hij zijn moeder omhelst.

Mama, Papa, ik heb het gehaald, ik heb het gehaald, wordt er geschreeuwd zodra de voordeur openklapt. ‘Ai, mi boi, we wisten altijd dat het in je zat om toch goede eindresultaten te boeken’ zegt Mama trots. ‘Daarvoor werk ik zo hard, goede uitslagen is het enige wat ik van jou verwacht’ klinkt Papa. Ruben loopt naar zijn kamer denkend over de reactie van Papa, is Papa niet trots op mij? Had Papa meer van mij verwacht? Wanneer zal Papa blij zijn met mijn prestaties? Even later komt Ruben de trap af en loopt naar de keuken om Mama en Papa wat te vertellen. ‘Ma, Pa, ik weet dat jullie mij graag door willen zien gaan op school, maar nu vind ik het toch een beter moment om te gaan werken.’ Het is plotseling stil, alleen het borrelend water dat de aardappelen kookt, maakt een lawaai in de keuken. Papa kijkt met fronsende wenkbrauwen naar Ruben en laat helemaal niks van zich horen. Mama staat op en loopt naar Ruben, met haar hand op zijn gladde gezicht ‘Ruben nu je geslaagd bent van de muloschool, gaan we je alle vrijheid geven om keuzes te maken voor jouw toekomst’ zegt ze hem. ‘Zolang je eerlijk geld verdient, kan je gaan werken. Dan zal je voelen wat ik voel, door de hele dag hard te werken’ zegt Papa met een serieus gezicht.

Hoe zal ik Oompie vragen? Moet ik eerst een biertje voor hem kopen? Nee, ik loop gewoon rechtstreeks naar hem en dan vraag ik hem, denkt Ruben terwijl hij zijn fiets razendsnel over de weg trapt. ‘Goedemiddag, Oompie! Hoe gaat met u?’. ‘Ey go, Ruben. Kom binnen. Hoe gaat met jou?’. Ruben loopt Oompie’s kantoor binnen en gaat zitten. ‘Ik ben geslaagd, Oompie’. ‘Goed zo mi boi de school is heel belangrijk’. ‘Ja, dat weet ik, maar toch heb ik andere plannen, Oompie. Ik zou graag in uw bedrijf willen werken. Ik wil ook naar

Gowtu Busi'. Oompie kijkt geconcentreerd naar Ruben en zijn ogen worden groter. 'Ok, mi boi. Je bent al groot, dus je zou ons wel kunnen helpen daar. Je hebt al een mulodiploma, als je niet meer wil werken kan je altijd weer naar school' zegt Oompie terwijl hij zijn hoofd knikt.

Opgelucht vraagt Ruben wanneer hij zal beginnen. 'Volgend week gaan we weg voor twee maanden, deze keer langer dan de gewoonlijke drie weken, want we gaan de mijn uitbreiden' antwoordt Oompie. Hij graait door al de papieren om zijn bureau en zegt met zijn zware stem: 'Ik ga je SRD 2700,00 betalen per maand en als je jezelf bewezen hebt, geef ik je meer'. Met een lach op z'n gezicht en zijn rechterhand uitgestoken 'A setie, Oompie. Ik zal u niet teleurstellen'.

Het is zover de dag waarop hij zich al een week had verheugd, is er eindelijk. Rennend door het huis probeert hij de laatste benodigdheden bij elkaar te krijgen. 'Tuut, tuut' klinkt de toeter van de bus van Oompie op de rustige straat. Zwaaiend en vol opwinding verlaat hij zijn huis.

Uit het raam van de bus keek Ruben naar de gebouwen van Paramaribo, die gauw vervangen werden door hoge bomen die dicht op elkaar groeiden. Hoe verder hij uit de stad kwam hoe ongerepter de bomen waren. Zo dicht op elkaar, je kon achter de bomen bijna niks zien. 'We zijn er, mi boi' klonk Oompie. De ongerepte natuur veranderde zich in stroken van land met heel weinig bomen en grote gaten, met nog restjes water in zitten. Achter grote machines werken tientallen mannen hard, op zoek naar goud. 'Dit is hard werken jongeman. Op den duur ga je net als die mannen moeten ploeteren en door inzet kan je misschien ooit, als ik, de werkgever worden' zei Oompie tegen Ruben, die nog steeds onder de indruk was. Dagen gaan voorbij, Ruben heeft het naar zijn zin, het is hard werken maar hij zet z'n beste beentje voor.

Vijf dagen na zijn aankomst op de mijn, ziet hij een zandweg waarop hij nog nooit heeft gereden voor zijn werkzaamheden. Waar leidt deze weg naartoe, vraagt hij zichzelf af. Hij pakt een vierwieler en gaat op onderzoek uit. Na ongeveer een halfuur rijden, komt hij in een dorp terecht. Het is hier rustig, de kippen lopen vrij rond, kleren hangen buiten en in houten huisjes staan de deuren wagenwijd open. In hangmatten nemen de bewoners een middagdutje, de kinderen lezen uit boeken en de peuters spelen in de kreek. Wat is het rustgevend en kalm hier denkt Ruben. Hij loopt naar het grote gebouw in het midden van het dorpje en wordt door een heer met een grote glimlach vriendelijk gegroet. 'Goedemiddag, ik heet Ruben. Ik werk niet ver van hier in een goudmijn' zegt Ruben zelfverzekerd. De glimlach van de man verdwijnt en zijn schouders vallen naar beneden. 'Wat kom je dan hier zoeken toch jongen' antwoordt de man die zich introduceert als Stamhoofd van het dorp. 'Ik zag een zandweg, dus ik wou zien waarnaar dit leidde' antwoordt Ruben.

De oude heer laat Ruben weten dat de bewoners van het dorp niet blij zijn met de goudmijners. Ruben laat weten dat hij helemaal geen slechte intenties heeft. 'Het gaat niet daarom. Misschien ben jij wel heel beschaafd, maar de goudmijners die daar werken respecteren onze leefomgeving niet. Zonder vergunning zijn zij vijftien jaar geleden begonnen met het mijnen, toen was de mijn ongeveer 10 kilometer verwijderd van ons dorp. Elk jaar komen ze dichterbij ons dorp en tasten de natuur aan, nu zijn zij minder dan 4 kilometer verwijderd van het dorp' vertelt het Stamhoofd met een sombere blik. Ruben luistert aandachtig en schetst een beeld. 'Het gaat niet lang meer duren voordat wij uit dit dorp gaan moeten verhuizen. Er gaat een gerucht rond, dat er weer voorbereidingen worden getroffen om nog meer uit te breiden. Elk jaar komen er nog meer zelfstandige mijners, zij weten dus helemaal niet van de afspraken die het dorp heeft gemaakt met de mijners die al heel lang hier mijnen. Ze kappen het bos open en vervuilen de kreek met kwik zonder rekening te houden met ons'. Het nieuws dat er een goudmijner midden in het dorp staat, verspreidt zich snel en een paar bewoners lopen razendsnel naar het midden van het dorp. Al heel gauw vormt er zich een menigte rondom Ruben en het Stamhoofd. 'Sa y' e suku dya' klinkt het plotseling vanuit de menigte. Revelino stapt naar voren en vraagt nog een keer aan Ruben wat hij hier zoekt. 'Ik kwam toevallig een zandweg tegen en besloot hem te verkennen' antwoordt Ruben. Het Stamhoofd vult aan dat Ruben zeer geïnteresseerd is in hun dorp. Veruit al de goudmijners die we hier hebben zien langskomen, is hij de enige die zo aandachtig naar mijn ervaringen luistert. Gerustgesteld wil ook Revelino zijn verhaal vertellen. 'Ik ben van beroep natuurgids, er komen heel veel toeristen naar ons dorp, dus ik geef ze dan rondleidingen in de natuur. Ik laat ze zien hoe mooi onze flora en fauna zijn. Mijn vrouw en ik hebben samen een paar hutten gebouwd, met ons eigen geld, om de toeristen te accommoderen. Mijn vrouw kookt voor ze en ik bezorg ze een onvergetelijke dag in de natuur. Als de goudmijn steeds weer wordt uitgebreid moeten we op den duur verhuizen en dan is mijn investeringsgeld voor niks geweest. Geen enkel toerist gaat willen komen naar een dorp in het midden van een goudmijn. Geen enkele toerist gaat willen zwemmen in een rivier vervuild met gevaarlijke stoffen. Dis' no kan brada' legt Revelino uit met een gespannen houding. Ook voor mij zijn de toeristen een belangrijke inkomstenbron klinkt het achter Ruben. Er staat een jongeman ongeveer even oud als Ruben met zijn hand in de lucht. 'Ik heet Jomairo en ik heb een boot. Ik breng de toeristen in mijn boot over de sula's. Als er straks geen toeristen meer komen omdat het te gevaarlijk is om in de rivier te zwemmen, ga ik geen werk hebben. En de overheid wil niet naar ons luisteren'. En zo ging het een poosje door, iedereen vertelde over hun ervaringen met de goudmijn.

Maar wat kan ik hieraan doen vraagt Ruben zich af, terwijl hij terugrijdt naar de goudmijn. De volgende dag roept Ruben Oompie aan de kant om een

gesprek met hem te voeren. ‘Oompie, gister ben ik naar dat dorpje geweest en de mensen vertelden mij hoe nadelig de uitbreiding van de mijn kan zijn voor hen’. ‘Hai boi, je moest niet naar het dorpje zijn geweest: die mensen houden onze plannen tegen’ reageert Oompie. ‘Maar Oompie door de uitbreiding van de goudmijn, komen we aan die mensen hun inkomen. Ze gaan dan moeten verhuizen en opnieuw geld investeren. Kunt u niet misschien de mijn uitbreiden naar de andere kant, weg van het dorp? En kunt u misschien iets doen aan al het giftige afval dat terechtkomt in die kreek, er spelen kinderen in die kreek, Oompie’ vraagt Ruben sympathiek. ‘Ik hoor wat je zegt hoor maar, ik kan in mijn eentje niks doen. Er zijn ook andere goudmijners die hier goud zoeken en niet voor mij werken. Ik kan ze niet zomaar opdrachten geven’ reageert Oompie. ‘Maar Oompie u heeft de meeste werknemers hier, praat dan alstublieft met de andere goudmijners, zo een kleine moeite, misschien als er aan de andere kant, weg van het dorp wordt gemijnd vinden jullie daar zelfs meer goud’ smeekt Ruben. ‘Nee, ik kan er niks aan doen’ zegt Oompie heel serieus. ‘Oompie wij hebben inkomsten uit het bos, zo hebben die mensen ook inkomsten uit het bos, het is dan heel egoïstisch van ons, als wij alleen geld verdienen uit het bos en andere mensen hun belangrijkste inkomen afpakken’ reageert Ruben met een assertieve houding. Die woorden brachten Oompie tot stilstand, hij antwoordde ‘Oké, je hebt gelijk, ik kijk wat ik kan doen’.

Na twee dagen intensief onderhandelen, kwam Oompie met nieuws naar Ruben. ‘Het is gelukt, mi boi. Ik heb de andere goudmijners kunnen overtuigen om weg van het dorp uit te breiden. Zij konden mij echter niet beloven, dat zij in de toekomst niet zouden uitbreiden naar de kant van het dorp’ vertelde Oompie met een neutrale blik. ‘Voor nu is dit goed genoeg, ik zal er alles aan doen om toch wat te betekenen voor de bewoners van het dorp en ook voor u, zodat uw inkomsten niet eronder gaan lijden’ reageerde Ruben met een tevredenheidsgevoel. De bewoners van het dorp waren Ruben heel dankbaar; hij beloofde hun dat hij zou doorzetten om het gebied rond hun dorp zoveel mogelijk vrij te houden van al het ongerief van de goudmijn. Hoe moeilijk het ook is, want opgeven is geen optie.

Hij dacht aan de woorden van papa, die hem zei dat hij nooit iets zou kunnen in het leven en hier was hij: een dorp succesvol vertegenwoordigd. Hij dacht bij zichzelf dat iedereen van het bos moet kunnen genieten: recreatieve of economische doeleinden, het bos is van iedereen.

* * *

Het pad naar extase

— AMELIA PAWIRODIMEDJO

7 uur 's ochtends schrik ik wakker van de luide muziek die de burens afdraaien. Door het gegil van een echtpaar dat drie huizen verder woont, verlang ik alleen naar een strip Ibuprofen en mijn kussen in het gezicht. Ik stap gapend uit mijn bed en loop meteen naar de badkamer. De badkamer; de plek waar ik word omringd door heel veel gedachten. Ik kijk mezelf aan in de spiegel ... foei! Die wallen! Ik word aangevallen door schoolopdrachten die ik moet afronden, door klachten die ik dagelijks ontvang op het werk, door tabletten die ik moet innemen ... ik ben letterlijk aan het zinken! Daar heb je weer het gegil van die mensen ... de mensen die hun huwelijk proberen te redden, ik voel de negatieve energie, ik kan het niet meer aan!

Ongebaad neem ik mijn fiets en ga ik het huis uit in mijn slaaptenuie; op blote voeten! Ik trap en ik trap tot ik er duizelig van word. De heldere kleuren worden zwart-wit en daar gaat mijn voet. Door een verkeerde trap beland ik in het midden van de straat, toeterende auto's en gefronste gezichten die mij niet daar willen hebben. Met een snelheid van 60 kilometer per uur komt er een vrachtwagen aangereden. Ik probeer zo snel als mogelijk met een dof zicht aan de kant te gaan, maar ik beland op een steile helling die mij brengt naar een verlaten bospaadje. Ik plaats mijn fiets langzaam aan een kant van het paadje en neem het besluit om de plek te verkennen. Ongeveer 500 meter verder kom ik een aantal bokkenpoten en palulu's tegen die zich vormen als een slang. Ik loop rustig door en hoor het geruis van de rivier. Een sterk verlangen om aan een nieuwe reis te beginnen, schudt mij wakker.

Terwijl ik naar mijn God-given bestemming loop, pak ik de energie op van Moeder Natuur. Ik ga op mijn knieën en met mijn handen in het zand, die hun weg vinden naar de passiebloemen. De zon schijnt op mijn bruine huid, terwijl mijn aura liefde afdwingt door de briesende wind. Ik zoek een harmonie tussen lichaam en geest. Bladeren vallen uit de bomen en omhelzen hartstochtelijk mijn blote schouders. De geur van verse kruiden en gewassen tintelen mijn neusgaten met een aangename aanraking. Ik zucht opgelucht en laat de extase haar bijdrage leveren. Ik krijg nog een laatste kus van de zon, terwijl hij aan de horizon verdwijnt. De persoonlijke interactie met Moeder Natuur doet me beseffen dat mijn ziel gereed is voor innerlijke rust. Ik stop in het midden van het pad en zeg tegen mezelf: "het Surinaamse bos: het bos dat mij me levendig laat voelen. Het bos dat mij mijn zorgen ontnemt." Niks is zo mooi

en rustgevend op dit moment. Dobru heeft gelijk ... één hoofd heeft inderdaad zoveel gedachten! Maar wanneer je de gelegenheid krijgt om in contact te komen met het bos van mijn vaderland, zal je met een mond vol tanden staan! Alle gedachten worden in één keer verslagen door de krachtige wind die bomen omverwerpt, het geelgroene gras, de prachtige, wilde bloemen en de exotische dieren. Dit is mijn uitlaat! Mijn kans om mezelf los te koppelen van de technologie en mezelf volledig onder te dompelen in de ervaring. Ik realiseer me tijdens dit avontuur dat het een therapeutische verlichting is. Ik loop stapvoets naar een kankantriboom, waar ik de schoonheid van mijn omgeving bewonder. De uren en kilometers lijken aan mij te ontsnappen, terwijl ik me op een bergachtig landschap bevind. Op een afstand van 20 meter zie ik een hert dat bronsig bliest. Ik neem plaats op een rots en wacht, totdat het hert naar mij toe komt. Vol angst komt zij naar mij toe, ik pluk een handvol bladeren en geef die met een glimlach aan hem. Wat een dotje! Ik blijf het mooie dier gezelschap houden, totdat ik besef dat het donker wordt. Zuchtend sta ik op ... dit is de mooiste beleving ooit! Maar ik moet naar mijn huis.

Terwijl ik naar mijn fiets loop, groet ik elke boom en elk plantje dat ik tegenkom. Ik groet de lianen, de platanen, en de popokaitongo. Het hert achtervolgt mij spontaan en maakt een raar geluid, hij gaat liggen en kijkt me heel verdrietig aan. 'Niet verdrietig zijn schatje, ik kom zeker terug!' Ik aai het lieve dier langzaam over zijn zachte huid en geef hem een kusje.

... En daar gaat hij ... terug naar zijn plekje. Ik pak mijn fiets en begin rustig te trappen. De katalysator van enkele ingrijpende veranderingen die gaande waren in mijn persoonlijke leven en die een marathon van angstige gedachten in mijn hoofd op gang brachten.

Maar, geloof mij wanneer ik zeg dat het SURINAAMSE bos wonderen doet!

* * *

Verhalen

WI NA BUSI

Schrijfwedstrijd

